

**Badanie opinii
mieszkańców
Małopolski
2016
5. EDYCJA**

Małopolskie Obserwatorium
Rozwoju Regionalnego

Departament
Polityki Regionalnej

**Badanie opinii
mieszkańców
Małopolski 2016
5. EDYCJA**

Kraków, grudzień 2016

Pełny tytuł opracowania: Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego. Edycja 5.

Autor opracowania: Kinga Krasoń-Pilch

Współpraca przy
tworzeniu
kwestionariusza

do badania: Agnieszka Górniak, Joanna Kiersnowska, Dorota Kłos,
Piotr Łyczko, Joanna Miśka

Realizacja badania
techniką CATI
(wspomagany
komputerowo
wywiad telefoniczny):

ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
ul. Grunwaldzka 5, 99-300 Kutno

Wydawca: Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego
Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków
tel. (+48) 12 29 90 900, fax (+48) 12 29 90 926

Opracowanie w wersji elektronicznej dostępne na stronie
www.obserwatorium.malopolska.pl

Skład publikacji,
projekt okładki:

Argrafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska
www.argrafpol.pl

Egzemplarz bezpłatny Przy publikowaniu danych z publikacji prosimy o podawanie źródła.

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

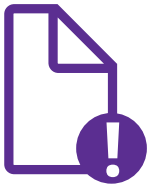
Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020

SPIS TREŚCI

1. Najważniejsze wnioski	5
2. Wstęp	7
2.1. Cel badania	7
2.2. Próba badawcza	8
3. Małopolanie uczestniczący w badaniu	9
4. Więzy Małopolan z mieszkańcami innych regionów	12
4.1. Związki Małopolan z mieszkańcami innych województw Polski.....	12
4.2. Skojarzenia z województwem śląskim.....	14
4.3. Korzystanie z usług na terenie Śląska.....	20
i. Usługi z zakresu kultury.....	21
ii. Usługi z zakresu turystyki.....	23
iii. Usługi z zakresu ochrony zdrowia.....	25
iv. Usługi z zakresu rekreacyjno-sportowego	27
v. Usługi z zakresu religii	29
vi. Usługi z zakresu rynku pracy	31
vii. Usługi z zakresu edukacji i oświaty	33
viii. Z jakich powodów nie korzystamy z usług świadczonych na Śląsku?.....	35
5. Świadomość Małopolan w zakresie jakości powietrza	37
5.1. Zanieczyszczenia powietrza w świadomości Małopolan	38
5.2. Poszukiwanie informacji na temat zanieczyszczeń powietrza.....	49
5.3. Ocena działalności władz w kwestii ochrony powietrza	52
5.4. Opinia mieszkańców dotycząca materiału opałowego.....	57
5.5. Jakość węgla dostępnego w sprzedaży.....	60
5.6. Prowadzenie prac modernizacyjnych w domach / mieszkaniach.....	62
6. Aktywność fizyczna mieszkańców Małopolski	68
Spis wykresów	75
Spis map	78
Spis tabel	79
Metoda zbierania informacji	80

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

Związki z innymi polskimi regionami

- Związek przynajmniej z jednym województwem i jego mieszkańcami odczuwa 35,9% Małopolan. Najczęściej wskazywany był związek z województwem śląskim, zdecydowanie mniej wskazań było na województwo podkarpackie. Wymieniane były głównie więzi rodzinne.
- Zdecydowana większość Małopolan (70,2%) ma pozytywne skojarzenia z województwem śląskim. Najwięcej pozytywnych skojarzeń jest w subregionach granicznych – w Małopolsce Zachodniej i w subregionie podhalańskim.
- Najczęstsze skojarzenia Małopolan dotyczące województwa śląskiego to: „przemysł, kopalnie i huty”, „górnictwo, ciężka praca” oraz „dobrze funkcjonująca gospodarka, rozwój, innowacje”.
- Mieszkańcy naszego regionu raczej nie korzystają z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego. Tylko 4,9% Małopolan korzysta „bardzo często” i „często” z usług w zakresie turystyki, na drugim i kolejnym miejscu znalazły się usługi z zakresu rekreacyjno-sportowego i z zakresu ochrony zdrowia (odpowiednio 3,1% i 2,7% korzysta z nich „bardzo często” i „często”).

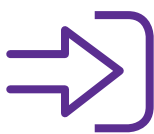
Jakość powietrza w Małopolsce

- Prawie 40% Małopolan określa stopień zanieczyszczenia powietrza w swojej miejscowości jako „bardzo duży”, 32,6% – jako „średni”, a 19,3% – jako „niski”. O tym, że nie ma zanieczyszczeń w miejscowości zamieszkania mówi 6,9% badanych.
- Na „bardzo duże” i „duże” zanieczyszczenia powietrza wskazują przede wszystkim ci, których źródło ogrzewania domu jest ekologiczne (63,8% ogrzewających prądem, 58,3% mających ciepło sieciowe, 43,6% używających gazu). W przypadku osób mających jako główne źródło ogrzewania drewno czy węgiel – jest to odpowiednio 18,2% i 26,0%.
- Małopolanie są przekonani, że to „opalenie złej jakości paliwami” jest główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza. Prawie równie często wybierany był „transport samochodowy”. W mniejszym odsetku – „przemysł” i „opalenie śmieciami”. „Transport” jest na pierwszym miejscu w odpowiedziach mieszkańców Krakowa. Dla mieszkańców pozostałej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, subregionu podhalańskiego, Małopolski Zachodniej oraz subregionu sądeckiego główną przyczyną smogu jest „opalenie złej jakości paliwami”. W subregionie tarnowskim na pierwszym miejscu wymieniany jest „przemysł”.

- Połowa Małopolan poszukuje informacji na temat stanu jakości powietrza w miejscowości zamieszkania, przy czym co dziewiąty mieszkaniec regionu robi to przynajmniej dwa razy w tygodniu, co piąty – od czasu do czasu, a 18,8% – tylko kilka razy w roku.
- Mężczyźni lepiej niż kobiety oceniają działania podejmowane przez władze lokalne w kwestii ochrony powietrza. Większy odsetek kobiet niż mężczyzn uważa z kolei, że jeśli jakieś decyzje w obszarze poprawy jakości powietrza są podejmowane, to nie przynoszą efektów lub, że takie działania w ogóle nie są podejmowane.
- Małopolanie w zdecydowanej większości uważają, że władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza (jest to „bardzo istotne” lub „istotne” dla 89,9% mieszkańców regionu).
- 38,5% Małopolan nie spotkało się z sytuacją, aby ktoś palił śmieciami w gospodarstwie domowym w ich miejscowości zamieszkania, jednak co czwarty badany „często” spotyka się z taką sytuacją, a jedna trzecia wskazała, że słyszała o takich przypadkach, ale są one rzadkie.
- Zdecydowana większość mieszkańców regionu (85,3%) uważa, że w sprzedaży powinien być tylko „dobrej jakości” węgiel (posiadający wysoką kaloryczność, a przez to wysoką wartość opałową, pozostawiający stosunkowo niewielką ilość popiołu, wydajny w spalaniu i emitujący do atmosfery mniej trujących substancji).

Aktywność fizyczna Małopolan

- Jeden na trzech mieszkańców regionu podejmuje aktywność fizyczną (rozumianą jako aktywność ukierunkowaną m.in. na poprawienie stanu zdrowia, kondycji itd., niezwiązaną z wykonywaniem prac domowych czy zawodowych i zaplanowaną w czasie) 3 razy w tygodniu bądź częściej. Kolejna trzecia część Małopolan robi to jeden do dwóch razy w tygodniu. Rzadziej taką aktywność, 1-3 razy w miesiącu, podejmuje co siódmy mieszkaniec województwa.
- Najpopularniejszymi aktywnościami fizycznymi podejmowanymi przez Małopolan są jazda na rowerze i turystyka piesza (odpowiednio 40,3% oraz 38,3% odpowiedzi).
- Mieszkańcy regionu uważają, że w kwestii obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie ich gminy w największym stopniu brakuje ścieżek rowerowych i pływalni.

WSTĘP

2.1. Cel badania

Piąte badanie opinii mieszkańców Małopolski zostało przeprowadzone **w celu uzyskania informacji na temat postrzegania działań samorządu województwa w kontekście społecznym i gospodarczym**. Jego wyniki służą ocenie prowadzonych polityk publicznych, a także zidentyfikowaniu punktowych obszarów niezbędnej interwencji polityki regionalnej.

Jednokrotne badanie tego rodzaju daje nam wynik, który bardzo trudno interpretować, nie mając ani odniesienia do innych regionów, ani do szeregu wyników w czasie. Dlatego prawdziwa wartość uzyskiwanych wyników badań opinii ujawnia się i rośnie z czasem. Dotyczy to zarówno projektów o charakterze krajowym (cykliczne badania CBOS, Diagnoza Społeczna), jak i o szerszym zasięgu (European Social Survey, World Values Survey). Również badanie opinii mieszkańców Małopolski z 2016 roku jest kontynuacją wcześniejszych badań, realizowanych rokrocznie od 2012 roku (stąd – odwołania w analizie do wyników z poprzednich edycji). Z założenia część pytań jest powtarzana co roku, część jest powtarzana z mniejszą częstotliwością. Pojawiają się wreszcie pytania okazjonalne, związane z realizacją przez samorząd województwa konkretnych projektów lub wystąpieniem specyficznych problemów i wyzwań.

Badanie jest realizowane **z uwzględnieniem zróżnicowania opinii w podziale na subregiony województwa (z dodatkowym wyszczególnieniem Krakowa z KOM-u)**, co pozwala na określenie istotnych wyzwań stojących przed polityką rozwoju w poszczególnych częściach województwa.

W obecnej edycji respondenci odpowiadali na 23 pytania, które objęły szeroki zakres zagadnień, dotyczących:

- 1 związków z innymi województwami, w tym w szczególności więzi z województwem śląskim i jego mieszkańcami;
- 2 skojarzeń z województwem śląskim;
- 3 jakości powietrza (ogólna wiedza, opinie dotyczące działań podejmowanych przez decydentów lokalnych, postawy społeczeństwa w obszarze jakości powietrza);
- 4 aktywności fizycznej (postawa Małopolan wobec aktywności fizycznej i sportu).

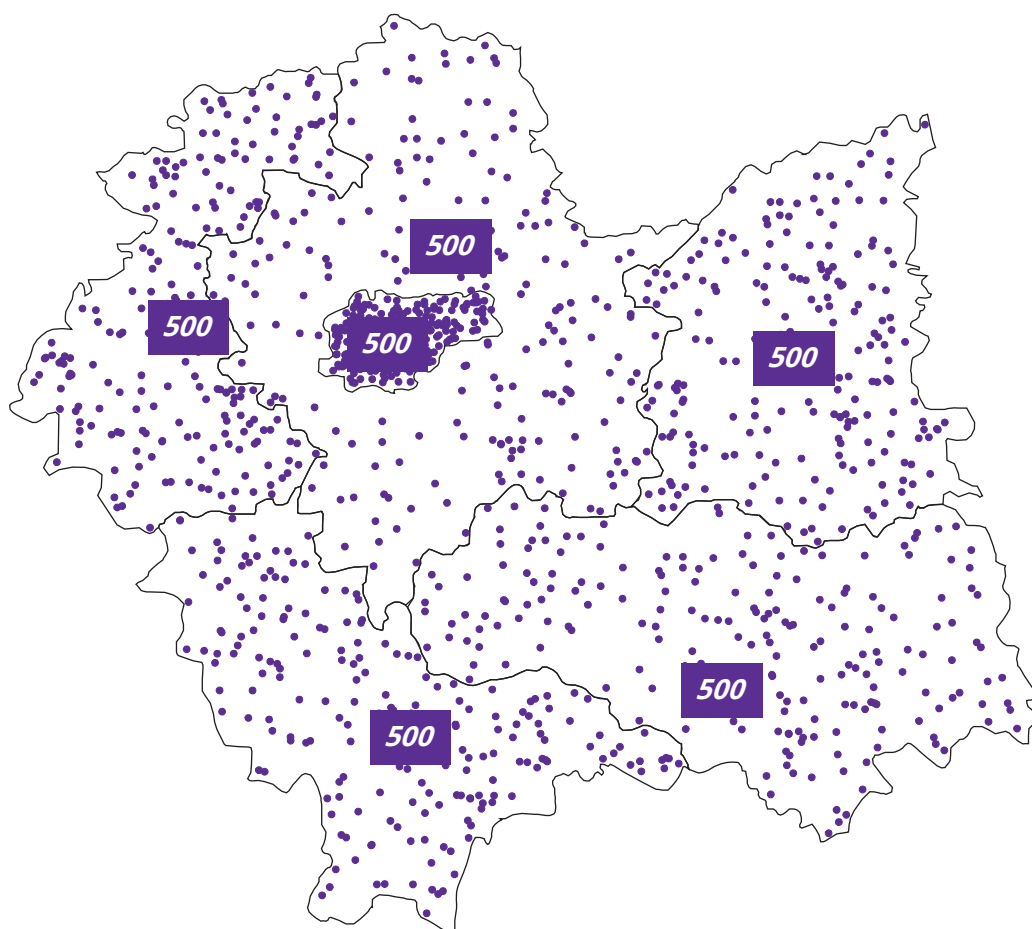
2.2. Próba badawcza¹

Przeprowadzono 3 000 wywiadów telefonicznych wspomaganých komputerowo – CATI (n=3 000) w 6 obszarach terytorialnych: Krakowie, Krakowskim Obszarze Metropolitalnym (bez Krakowa), subregionie tarnowskim, subregionie sądeckim, subregionie podhalańskim i w Małopolsce Zachodniej.

Dobór próby został dokonany w oparciu o operat telefonów stacjonarnych (50%) oraz komórkowych (50%). Miał on charakter doboru losowego warstwowego nieproporcjonalnego.

Mapa 1.

Wielkość próby w subregionach

1 Więcej o metodzie zbierania informacji oraz o osobach objętych badaniem – w rozdziale: „Metoda zbierania informacji”.

MAŁOPOLANIE UCZESTNICZĄCY W BADANIU

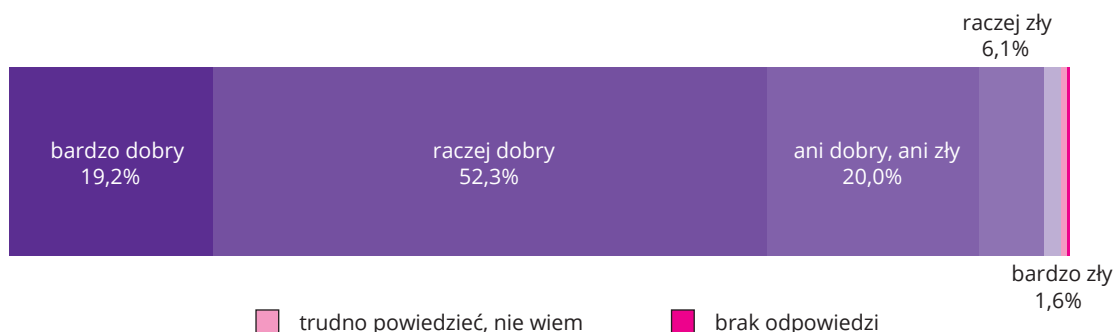
Spośród 3 000 mieszkańców Małopolski, którzy wzięli udział w „Badaniu opinii mieszkańców Małopolski”, edycja 2016, 42,1% posiadało wykształcenie wyższe, 41,2% – średnie lub policealne, 14,4% – zasadnicze zawodowe, a niewiele ponad 2% – podstawowe i gimnazjalne.

Co druga osoba z badanych wykonywała pracę najemną (47,3%), co czwarta (24,6%) była na emeryturze lub rencie i nie pracowała, 8,8% – prowadziło działalność gospodarczą. Spośród osób, z którymi został przeprowadzony efektywny wywiad, 5,5% było bezrobotnych, 4,6% – na rencie lub emeryturze i pracowało, ok. 3% uczyło się, prowadziło gospodarstwo rolne bądź było na urlopie wychowawczym, rodzicielskim czy macierzyńskim (odpowiednio 3,1%, 2,7% oraz 2,5%).

Aż 71,5% Małopolan oceniło swoje zdrowie jako „bardzo dobre” i „raczej dobre” i tylko niecałe 8% – jako „raczej złe” i „bardzo złe”.

Wykres 1.

Ocena stanu swojego zdrowia przez Małopolan biorących udział w badaniu

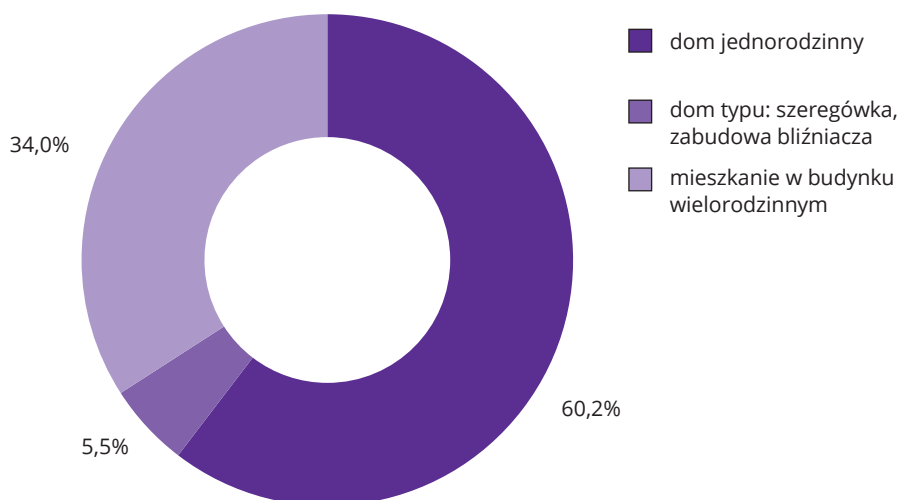

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Dwóch na trzech badanych Małopolan mieszkało w domu jednorodzinnym, jeden na trzech – w budynku wielorodzinnym, a 5,5% – w domach typu: szeregówka czy zabudowa bliźniacza.

Wykres 2.

Charakterystyka mieszkań/domów ankietowanych

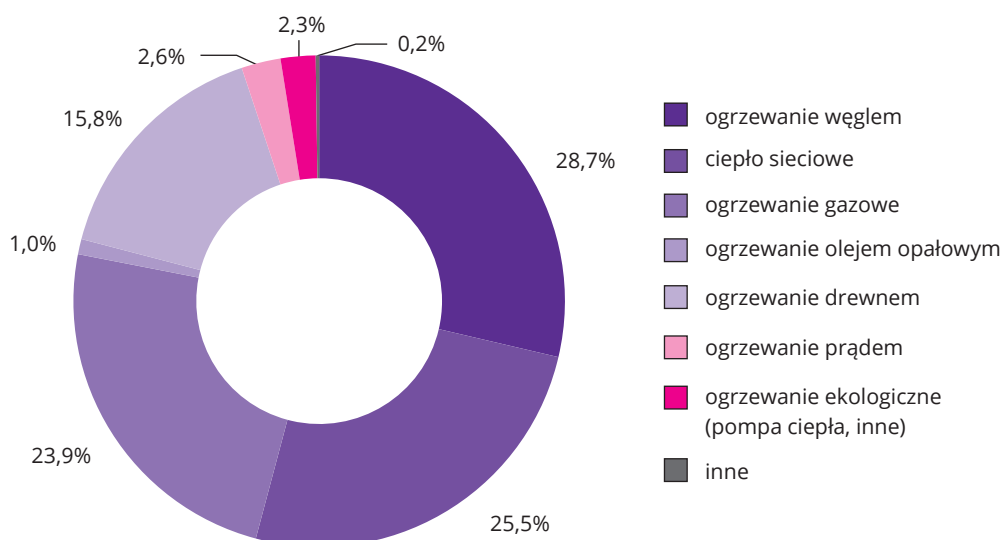

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Najwięcej osób – 28,7%, zadeklarowało, że dom ogrzewa węglem, niewiele mniej korzystało z ciepła sieciowego (25,5%) czy gazu (23,9%). Drewno jako główne źródło ogrzewania było w 15,8% domów. Zdecydowanie mniej osób korzystało z ogrzewania prądem, ekologicznych źródeł typu pompa ciepła czy z oleju opałowego (odpowiednio 2,6%, 2,3% i 1,0%).

Wykres 3.

Źródła ogrzewania domów Małopolan, którzy wzięli udział w badaniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

W domach jednorodzinnych najbardziej popularnym źródłem ogrzewania było ogrzewanie węglem i korzystało z niego 42,5% takich domów. Zdecydowanie mniej popularne było ogrzewanie gazem (25,5%) i drewnem (25,4%).

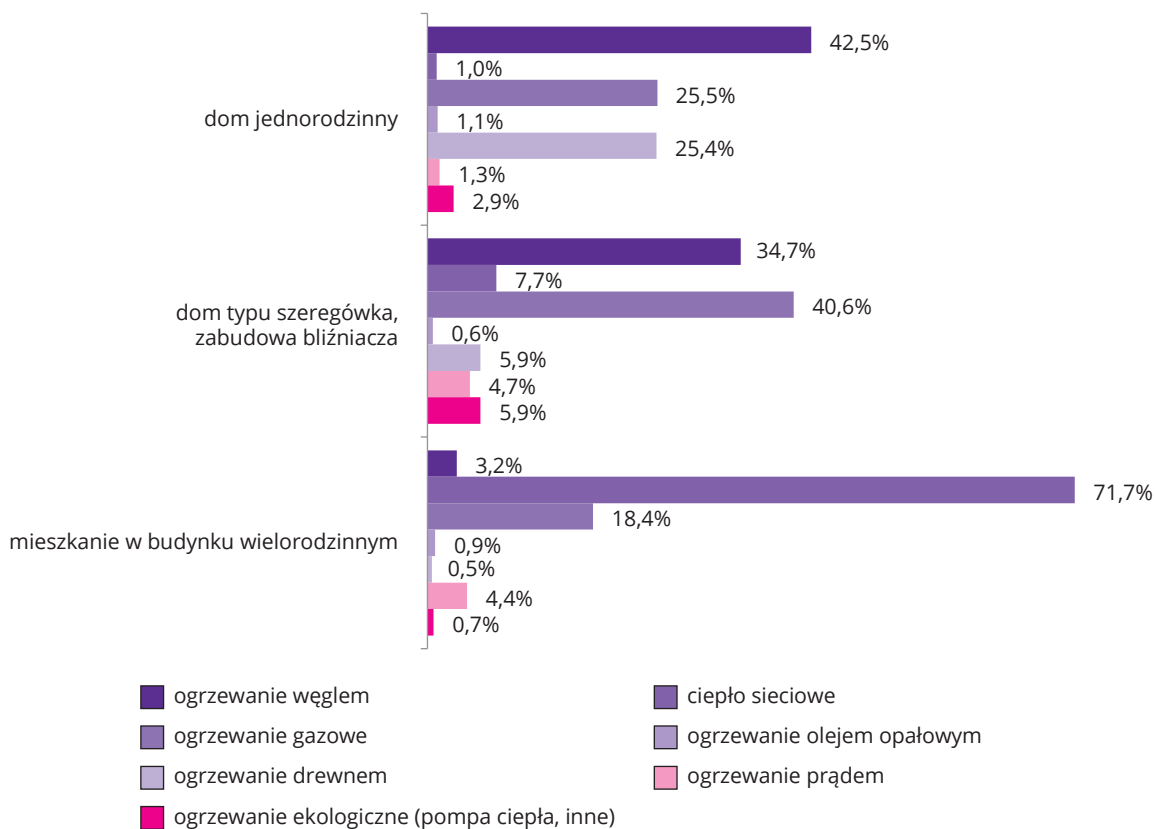

W domach „bliźniaczych” czy „szeregówkach” najczęściej ogrzewało się gazem (40,6%) i węglem (34,7%).

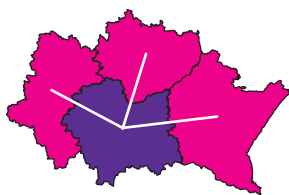
Z punktu widzenia ekologiczności, najlepiej sytuacja przedstawiała się w mieszkaniach w budynkach wielorodzinnych – tam aż 71,7% gospodarstw domowych korzystało z ciepła sieciowego.

Wykres 4.

Źródło ogrzewania domu w zależności od typu budynku zamieszkałego przez badanego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

WIĘZI MAŁOPOLAN Z MIESZKAŃCAMI INNYCH REGIONÓW

Małopolska w ciągu ostatnich kilku lat zintensyfikowała współpracę z regionami sąsiednimi – województwem śląskim, podkarpackim i województwem świętokrzyskim. Ten szczególny rozwój ponadregionalnego partnerstwa wynika z kilku przyczyn: podstawowymi jest **chęć szybszego rozwoju społeczno-gospodarczego i możliwość realizacji projektów dużych, mających większe oddziaływanie na gospodarkę i społeczeństwo**.

Od 2014 roku województwa małopolskie i śląskie mają wspólną strategię rozwoju – „Strategię Polski Południowej do roku 2020”². Identyfikuje ona możliwości współpracy pomiędzy województwami oraz wskazuje kierunki interwencji umożliwiające rozwijanie i zacieśnianie tej współpracy. Konsekwencją wspólnych inicjatyw podejmowanych przez oba regiony oraz rząd ma być kreowanie Polski Południowej jako silnego i konkurencyjnego obszaru w Europie³.

Z województwem świętokrzyskim Małopolska również wzmacnia współpracę. Realizowana jest budowa dróg łączących oba województwa, trwają przygotowania do budowy trasy rowerowej będącej częścią sieci Euro-Velo11 czy mostu na Wiśle.

Z pewnością wzajemne powiązania gospodarcze i przestrzenne między Małopolską a województwami sąsiadującymi są bardzo silne. Do tej pory nie analizowano natomiast więzi między mieszkańcami tych regionów.

Tegoroczna edycja „Badania opinii mieszkańców Małopolski” próbuje przynajmniej w części tę lukę zapełnić.

4.1. Związki Małopolan z mieszkańcami innych województw Polski

Małopolanie zostali zapytani o to, **czy odczuwają związek (a jeśli tak, to jaki?) z mieszkańcami innego regionu**, jakie mają skojarzenia z województwem śląskim i czy korzystają z usług świadczonych na terenie tego województwa.

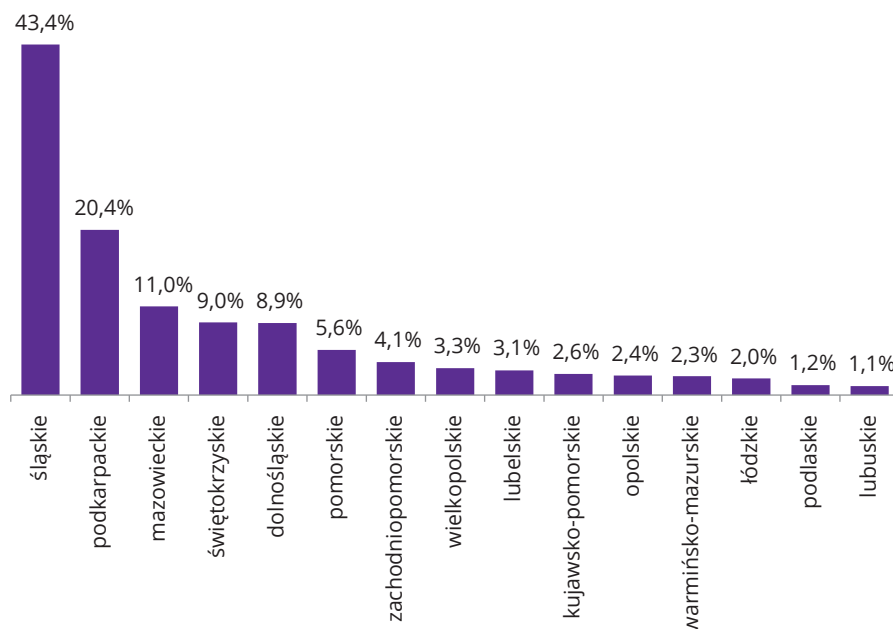
35,9% badanych Małopolan odczuwało związek przynajmniej z jednym województwem czy z mieszkańcami jednego/dwóch regionów. Osoby te najliczniej wskazywały na związki z województwem śląskim (43,4%), zdecydowanie mniej wskazań było na województwo podkarpackie (odpowiedziała tak co piąta osoba), a co dziesiąty spośród badanych, którzy wskazali na więzi z innym regionem, podkreślał swoje związki z województwem mazowieckim, świętokrzyskim i dolnośląskim (odpowiednio: 11,0%, 9,0%, 8,9%).

2 https://www.mr.gov.pl/media/3365/Strategia_Polski_Poludniowej_2020.pdf, dostęp: 05.10.2016

3 „Strategia Polski Południowej do roku 2020”, str. 4-5, https://www.mr.gov.pl/media/3365/Strategia_Polski_Poludniowej_2020.pdf, dostęp: 05.10.2016

Wykres 5.

Odsetek osób, które odczuwały jakiś związek z innym województwem, w odniesieniu do konkretnego regionu (wartości nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Związki, na które wskazywali Małopolanie, były głównie rodzinne. W przypadku większości województw stanowiły ponad 60% odpowiedzi. Zdecydowanie mniej liczne były wskazania na związki zawodowe, towarzyskie czy „sentymentalne” (wspomnieniowe).

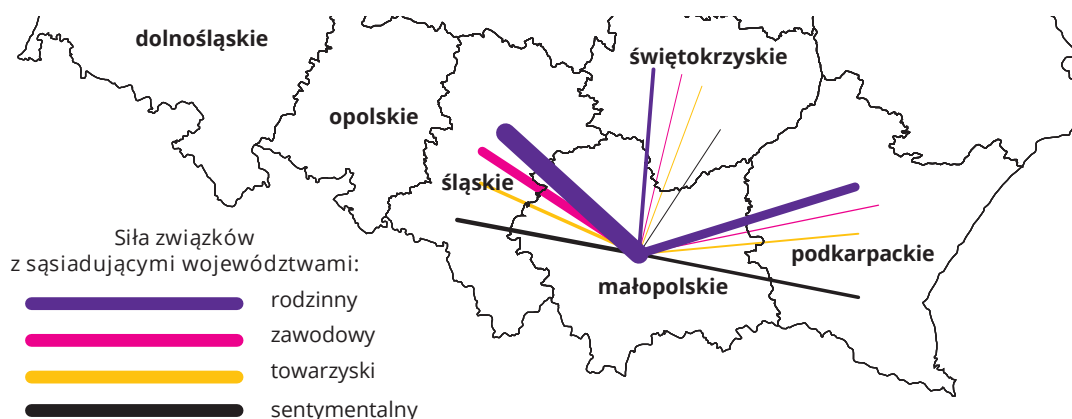
Badani, dla których szczególnie silne były więzi z województwem śląskim, a takich była największa grupa, wybierali głównie związki rodzinne (58,5%), zdecydowanie rzadziej zawodowe (29,6%), sentymentalne (15,8%) czy towarzyskie (12,8%).

W przypadku województwa podkarpackiego również więzi rodzinne były najczęściej wskazywane przez Małopolan, ale na drugim miejscu nie były powiązania zawodowe, które znalazły się dopiero na 4. pozycji (13,2%), ale sentyment, wspomnienia (25,5%). Dla co siódmego ankietowanego, który wskazał na związki z Podkarpaciem, silne były więzi towarzyskie.

Wskazania na związki z województwem mazowieckim i świętokrzyskim były na podobnym poziomie, jednak różnice występowały w rodzaju tych więzi – o ile w odniesieniu do Mazowsza prawie 1/3 badanych wskazywała na związki zawodowe, to w przypadku regionu świętokrzyskiego ważniejsze były towarzyskie i sentymentalne, a na zawodowe wskazywał co dwunasty ankietowany.

Mapa 2.

Siła związków rodzinnych, zawodowych, towarzyskich i sentymentalnych z sąsiadującymi województwami

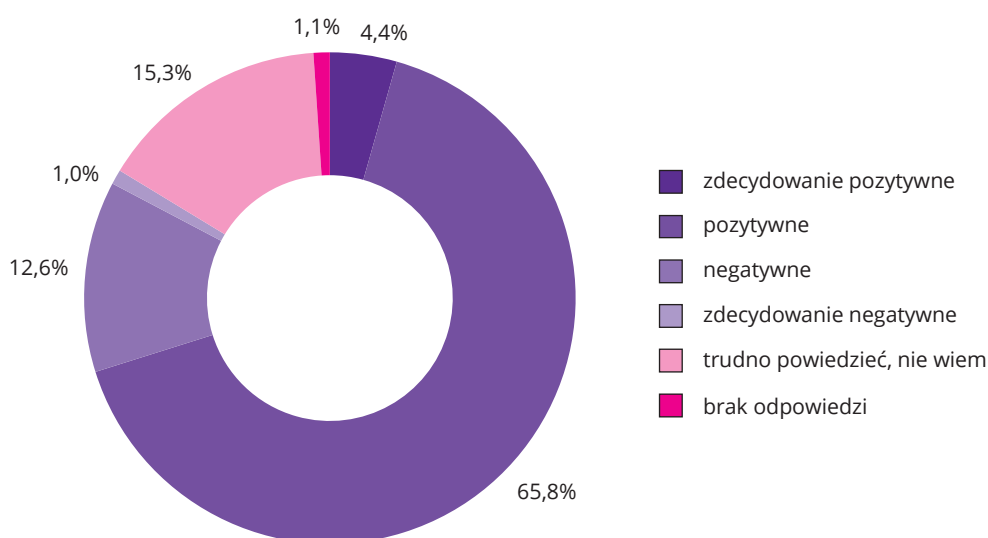
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

4.2. Skojarzenia z województwem śląskim

Małopolanie zostali zapytani, **jakie są ich skojarzenia związane z województwem śląskim**. Zdecydowana większość ankietowanych (70,2%) swoje skojarzenia określiła jako „pozytywne” lub „zdecydowanie pozytywne”. Jedynie co siódmy badany (13,6%) uważał je za „negatywne” lub „zdecydowanie negatywne”. Dość spory był odsetek osób, które nie potrafiły odpowiedzieć na to pytanie (16,4%).

Wykres 6.

Rodzaje skojarzeń Małopolan z województwem śląskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Większy odsetek pozytywnych skojarzeń był u osób z wykształceniem wyższym i obniżał się wraz ze spadkiem wykształcenia. W przypadku dochodów nie było takiej zależności.

Wykres 7.

Skojarzenia z województwem śląskim a wykształcenie badanych

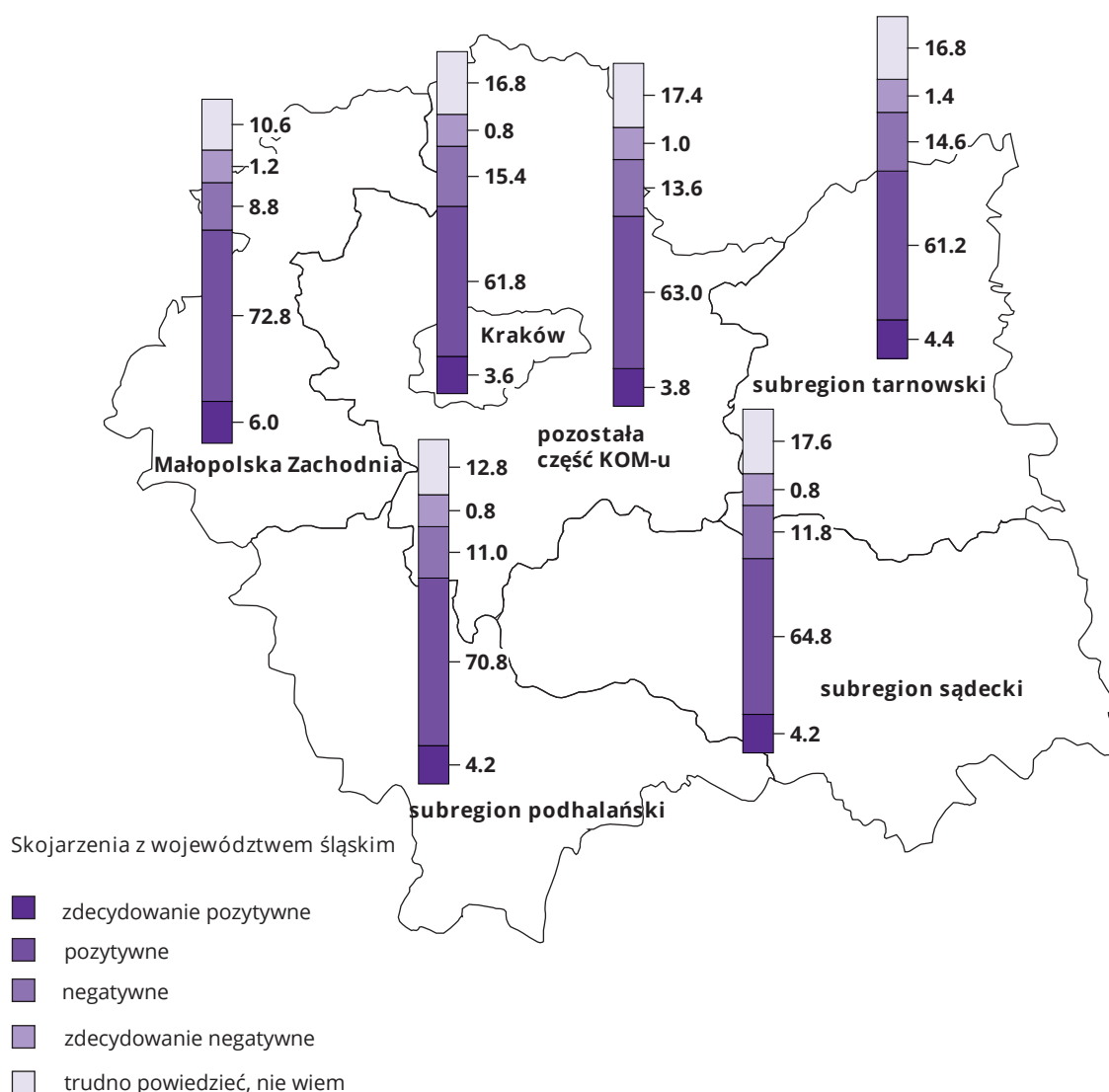
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

Najwięcej pozytywnych skojarzeń było w subregionach graniczących z województwem śląskim – w Małopolsce Zachodniej i w subregionie podhalańskim (odpowiedzi „zdecydowanie pozytywne” i „pozytywne” było tam odpowiednio 78,8% i 75,0%). W tych dwóch subregionach było również najmniej skojarzeń „zdecydowanie negatywnych” i „negatywnych” (odpowiednio 10,0% i 11,8%).

Może to mieć wytłumaczenie w psychologii – bardziej sceptyczni jesteśmy wobec tego, czego nie znamy. Dotyczy to również stereotypów – tym silniejsze – im zjawiska, których dotyczą, słabiej poznane.

Mapa 3.

Rodzaje skojarzeń z województwem śląskim a subregion zamieszkania

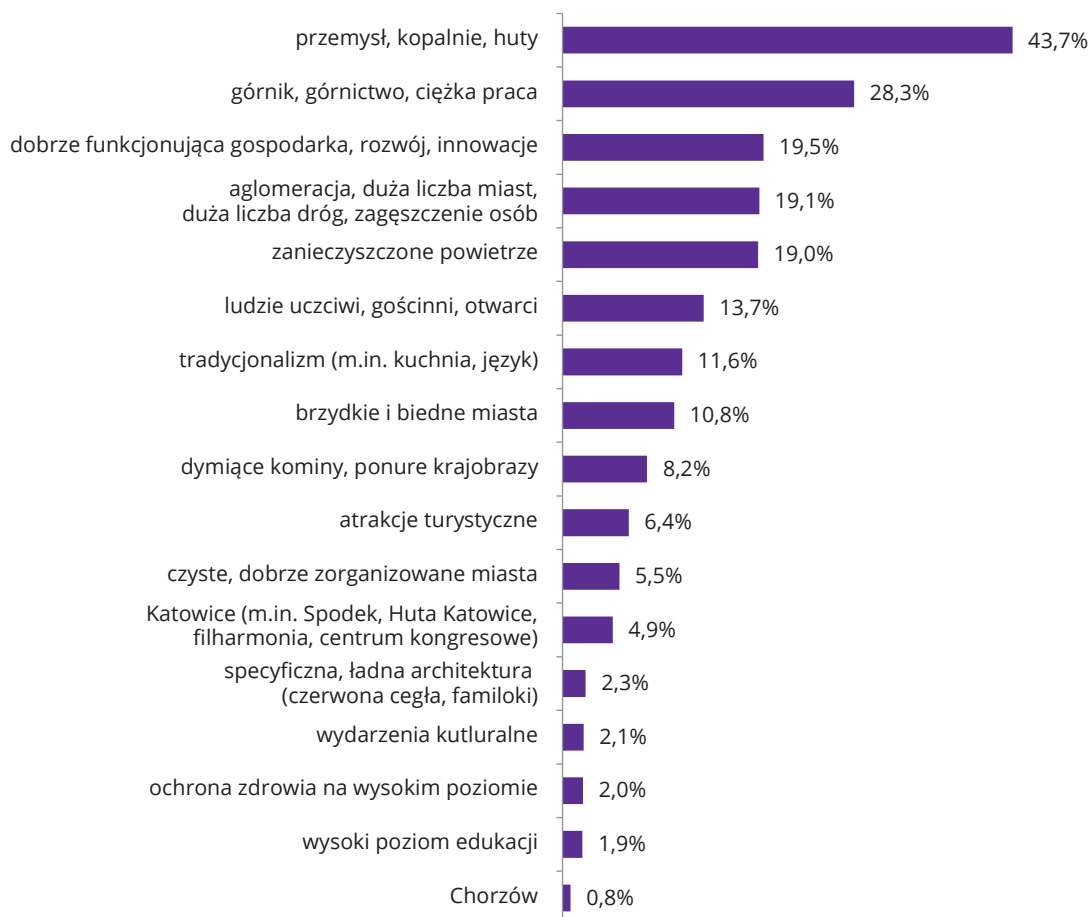

Małopolanie biorący udział w badaniu zostali ponadto poproszeni o **wskazanie maksymalnie trzech określeń, które, ich zdaniem, najlepiej pasują do województwa śląskiego.**

Przynajmniej jednej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 85,5% Małopolan. Po przeanalizowaniu pojawiających się skojarzeń, zostały one zaszeregowane do 17 grup.

Wykres 8.

Skojarzenia Małopolan odnośnie województwa śląskiego (można było udzielić maksymalnie trzech odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100)

Najwięcej udzielonych odpowiedzi dotyczyło „przemysłu, kopalni i hut”. Na 2. pozycji znalazły się skojarzenia z „górnikiem, górnictwem i ciężką pracą”. Również odpowiedź, która pojawiła się na trzecim miejscu: „dobrze funkcjonująca gospodarka, rozwój, innowacje”, mieści się w stereotypowym myśleniu o województwie śląskim. Nasz zachodni sąsiad jest ponadto często kojarzony z „aglomeracją, dużą liczbą miast, dużą liczbą dróg, zagęszczeniem osób”. Mniej więcej tyle samo osób wyraziło opinię, że w tym regionie jest „zanieczyszczone powietrze”.

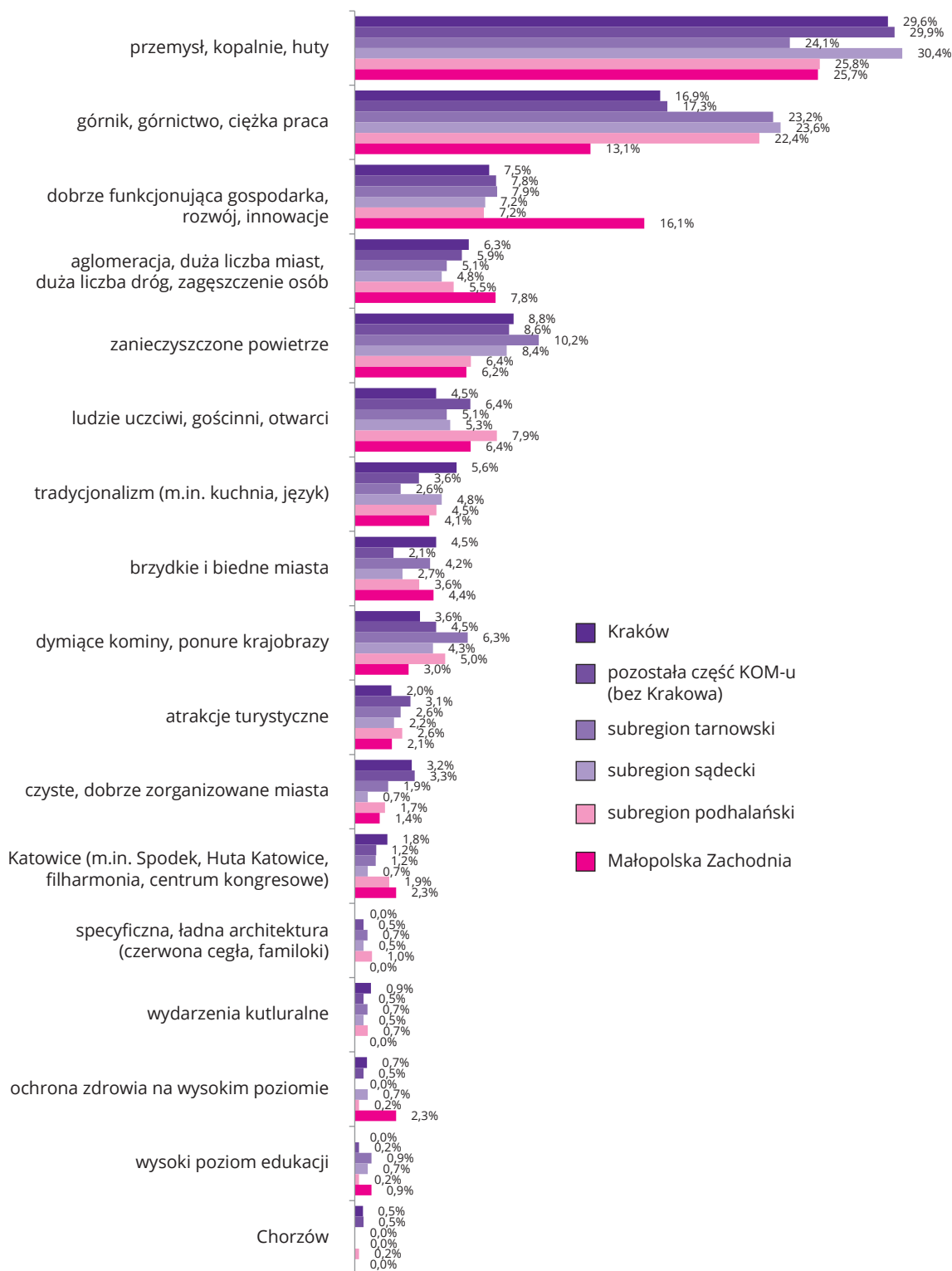
Reasumując, pojawiły się skojarzenia pozytywne, typu: rozwój, innowacje, uczciwi ludzie, tradycjonalizm w rozumieniu specyficznej kuchni czy języka, atrakcje turystyczne, ładna architektura, ochrona zdrowia na wysokim poziomie, jednak było ich mniej na pierwszych dziesięciu miejscach niż tych o znaczeniu bardziej stereotypowym (neutralnym czy negatywnym, typu: zanieczyszczone powietrze, brzydkie miasta, dymiące kominy).

Ciekawie rysują się analizy w przekroju subregionalnym. Warto zwrócić uwagę na skojarzenia z województwem śląskim nasuwające się jako pierwsze. O ile wariant „przemysł, kopalnie, huty” plasował się na pierwszym miejscu we wszystkich subregionach, to na drugiej pozycji w Małopolsce Zachodniej nie był już „górnik, górnictwo, ciężka praca”, jak to było w przypadku pozostałych części województwa, ale „dobrze funkcjonująca gospodarka, rozwój, innowacje”. W subregionach sąsiadujących z województwem śląskim (w Małopolsce Zachodniej i w subregionie podha-

łańskim) mniej osób zwróciło uwagę na „zanieczyszczenia powietrza” niż na charakter mieszkańców tego regionu („ludzie uczciwi, gościnni, otwarci”).

Wykres 9.

Określenie pasujące do województwa śląskiego wybrane jako pierwsze według mieszkańców poszczególnych subregionów województwa małopolskiego

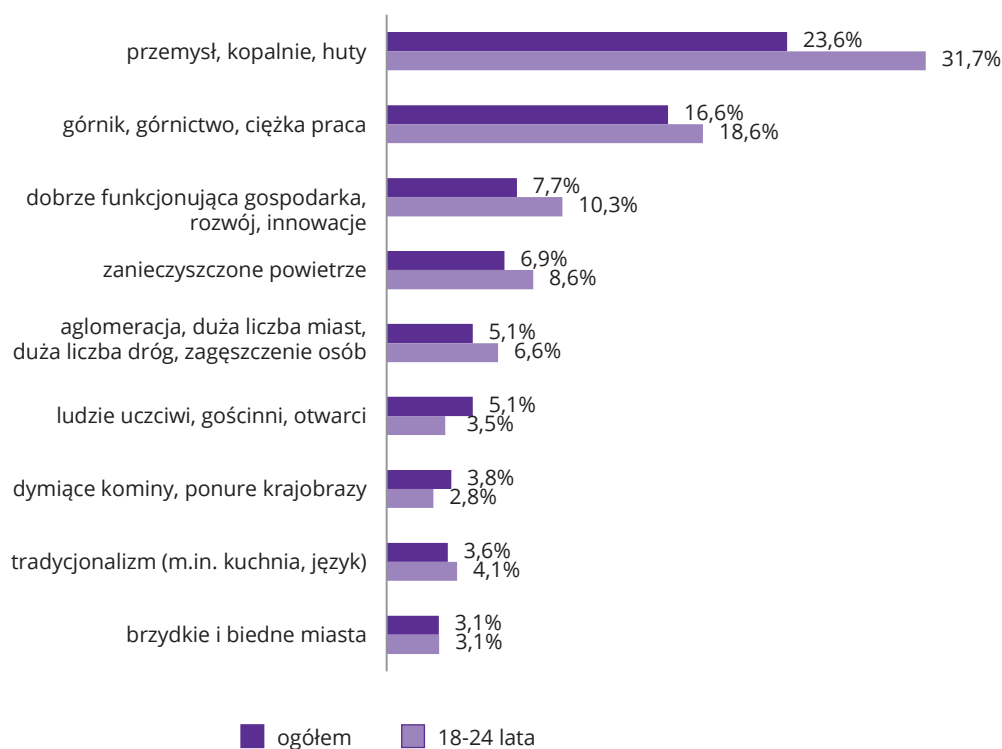

Kontynuując analizy pierwszych udzielonych przez mieszkańców odpowiedzi na pytanie o skojarzenia z województwem śląskim można powiedzieć, że stereotypy są nawet silniejsze wśród młodych. O ile 23,6% ogółu mieszkańców uważa, że nasz zachodni sąsiad to głównie „przemysł, kopalnie, huty”, to zdanie takie ma 31,7% mieszkańców w wieku 18-24 lata. Większy również odsetek młodych mieszkańców kojarzy województwo śląskie z „górnikiem, górnictwem, ciężką pracą” oraz z „dobrze funkcjonującą gospodarką, rozwojem i innowacjami”.

Wykres 10.

Określenia pasujące do województwa śląskiego wybrane jako pierwsze przez ogół mieszkańców Małopolski oraz mieszkańców w wieku 18-24 lata

Odsetek określeń łączonych z województwem śląskim, które można zgrupować w kategorii „przemysł, kopalnie i huty”, spada wraz ze wzrostem wykształcenia, podobnie jest w przypadku wyboru określeń związanych z „górnikiem, górnictwem i ciężką pracą”. Inaczej przedstawia się sytuacja z wyborem skojarzeń, które wśród ogółu mieszkańców pojawiły się na 3. pozycji: „dobrze funkcjonująca gospodarka, rozwój, innowacje” – w tym przypadku procent osób wybierających te skojarzenia w pierwszej kolejności rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia.

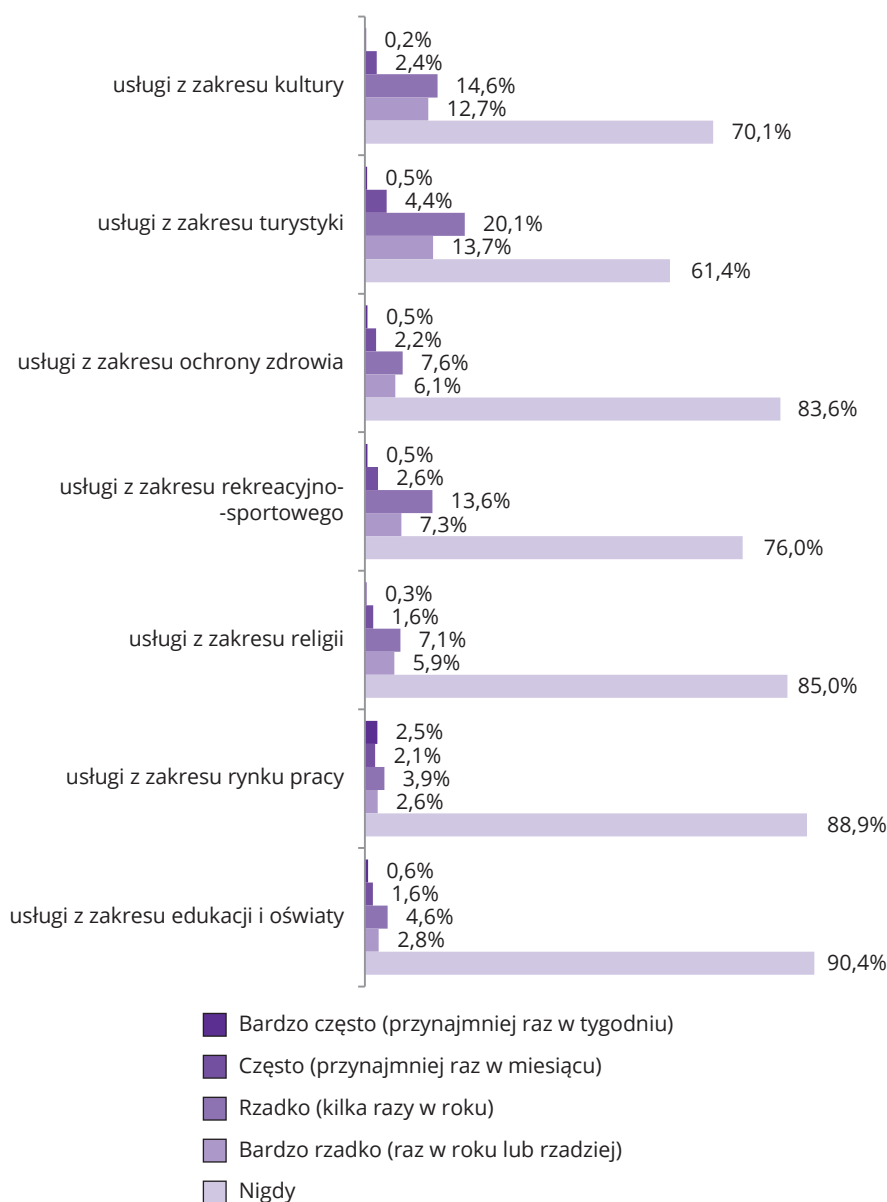
4.3. Korzystanie z usług na terenie Śląska

Małopolanie zostali zapytani, **czy korzystają z usług na terenie województwa śląskiego z zakresu: kultury, turystyki, ochrony zdrowia, rekreacyjno-sportowego, religii, rynku pracy czy edukacji i oświaty.**

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi należy wnioskować, że Małopolanie bardzo rzadko lub w ogóle nie korzystają z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego. Ci nieliczni, którzy to robią, sięgają głównie po usługi z zakresu turystyki – 4,9% badanych „bardzo często” i „często”. Co trzeci mieszkaniec naszego regionu (33,8%) korzysta z nich „rzadko” i „bardzo rzadko”. Na drugim i kolejnym miejscu znalazły się usługi z zakresu kultury oraz usługi z zakresu rekreacyjno-sportowego: odpowiednio 2,6% i 3,1% korzysta z nich „bardzo często” i „często”, a 27,3% i 20,9% – „rzadko” i „bardzo rzadko”.

Wykres 11.

Odsetek Małopolan korzystających z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego

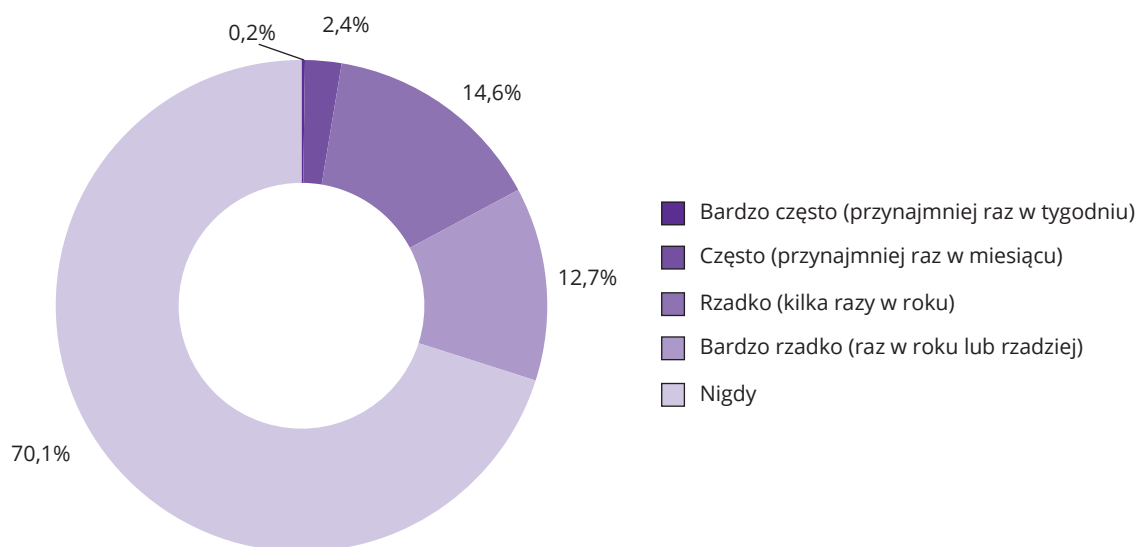

i. Usługi z zakresu kultury

Małopolanie w zdecydowanej większości nie korzystają z usług z zakresu kultury na terenie województwa śląskiego. Kilka razy w roku korzysta z nich co siódmy, a raz w roku lub rzadziej – co ósmy mieszkaniec naszego regionu.

Wykres 12.

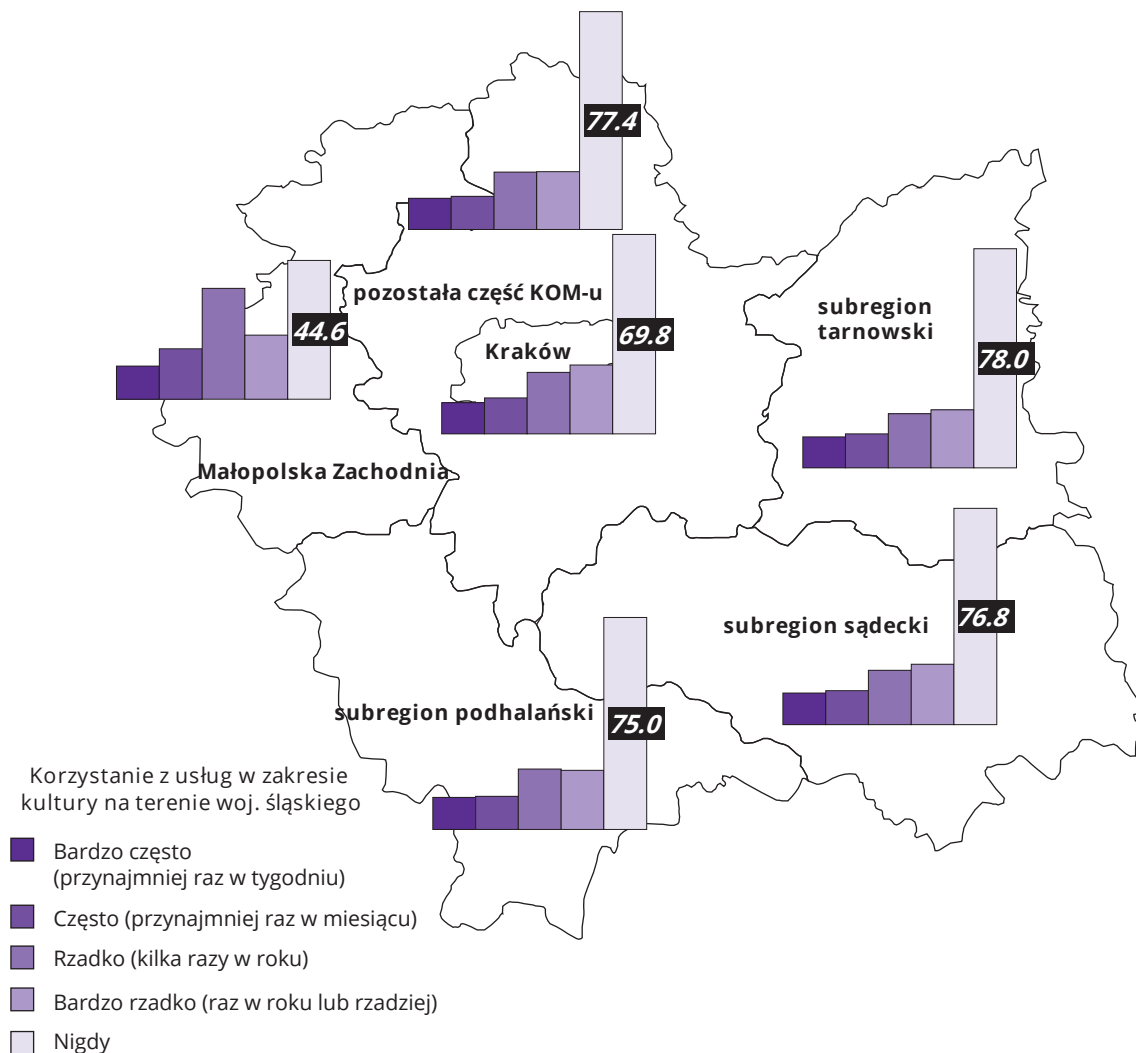
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu kultury świadczonych na terenie województwa śląskiego

Najczęściej z takich usług korzystają mieszkańcy Małopolski Zachodniej. Oni również najrzadziej wybierali odpowiedź „nigdy”.

Mapa 4.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie kultury na terenie województwa śląskiego

Duża jest zależność między korzystaniem z usług w zakresie kultury na terenie województwa śląskiego a wykształceniem ankietowanych – im wyższe wykształcenie, tym częstsze jest korzystanie z tego typu usług.

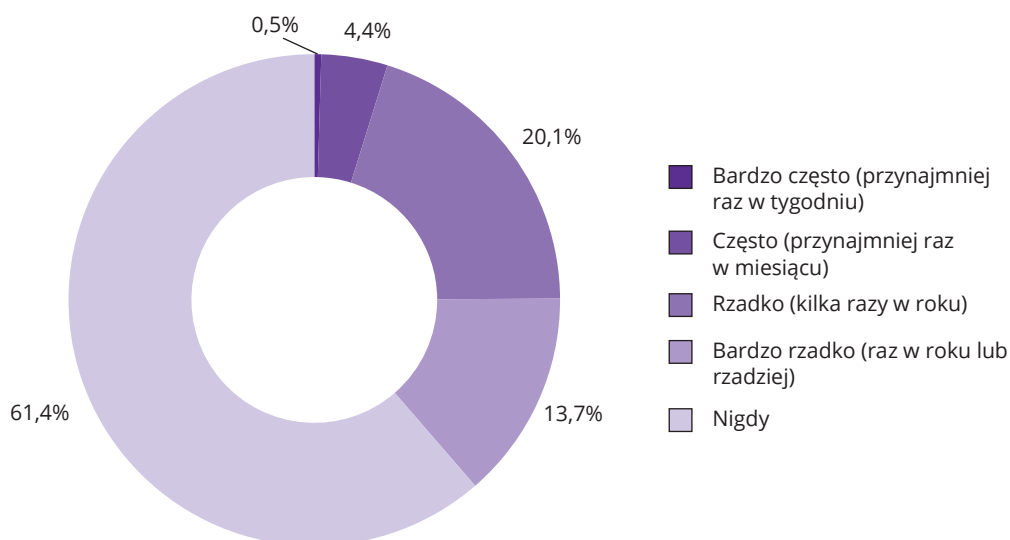

ii. Usługi z zakresu turystyki

Częściej niż z usług w zakresie kultury Małopolanie korzystają z usług turystycznych. Co piąty badany jeździ w tym celu do województwa śląskiego kilka razy w roku. Ponad 61% osób zadeklarowało, że „nigdy” nie sięgało po usługi tego typu do sąsiedniego regionu.

Wykres 13.

Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu turystyki na terenie województwa śląskiego

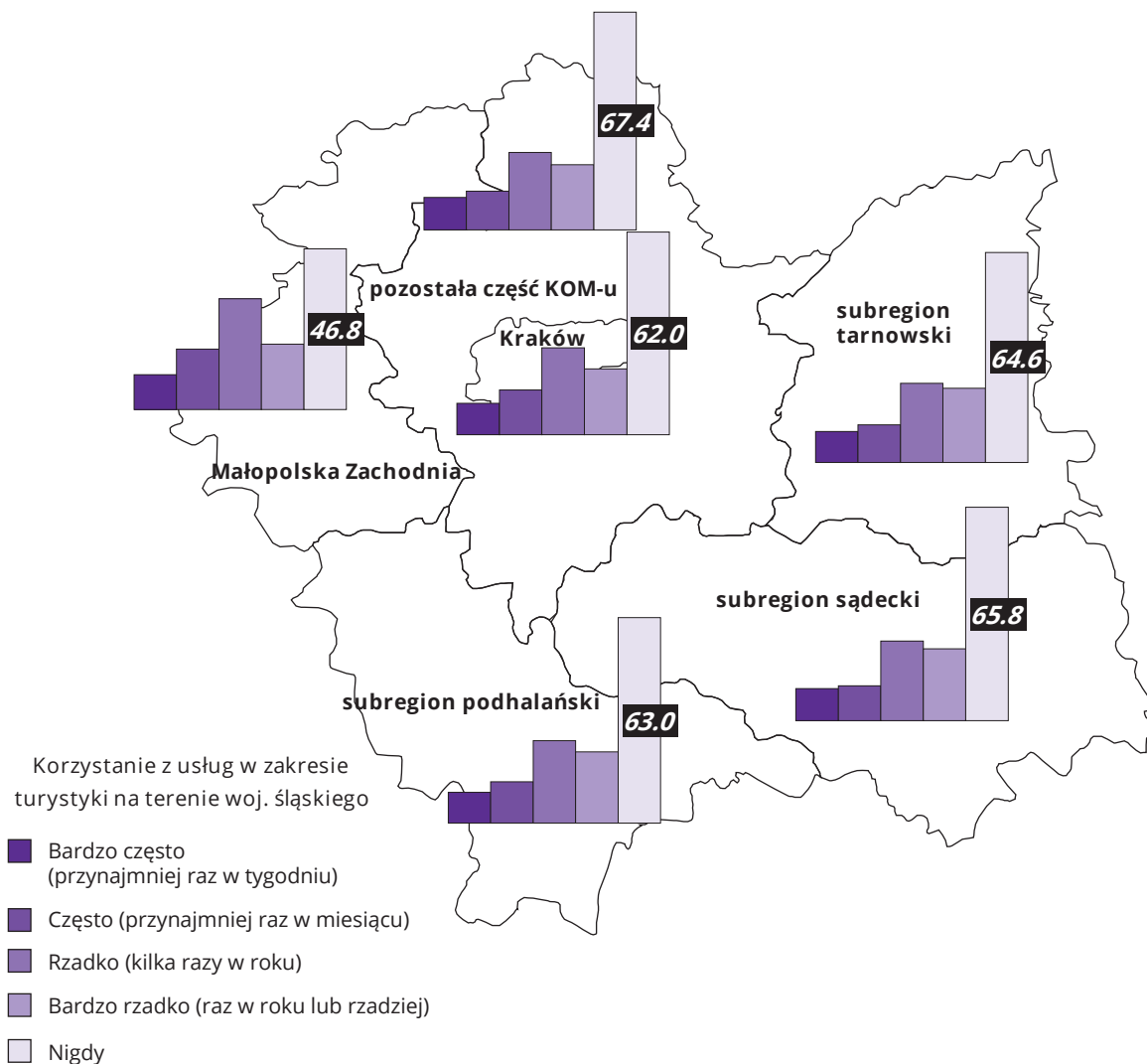

Podobnie jak było w przypadku usług z zakresu kultury, również w przypadku turystyki – najczęściej z tych usług korzystają mieszkańcy Małopolski Zachodniej. Oni również najrzadziej wybierali odpowiedź „nigdy”. O ile „bardzo często” wybrało w całej Małopolsce mało osób, to odpowiedź „często, przynajmniej raz w miesiącu” wybrał co dziesiąty mieszkaniec Małopolski Zachodniej (i tylko co dwudziesty czy nawet co trzydziesty mieszkaniec innych subregionów). Prawie co trzeci mieszkaniec subregionu „zachodniego” naszego województwa (28,8%) „kilka razy w roku” jeździ do województwa śląskiego w celach turystycznych.

Mieszkańcy Krakowa częściej niż mieszkańcy pozostałych subregionów (za wyjątkiem Małopolski Zachodniej) korzystają z usług z zakresu turystyki na terenie województwa śląskiego.

Mapa 5.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie turystyki na terenie województwa śląskiego

Widoczna jest szczególnie zależność między korzystaniem z usług w zakresie turystyki na terenie województwa śląskiego a wykształceniem osób biorących udział w badaniu – im wyższe wykształcenie, tym częstsze korzystanie z tego typu usług.

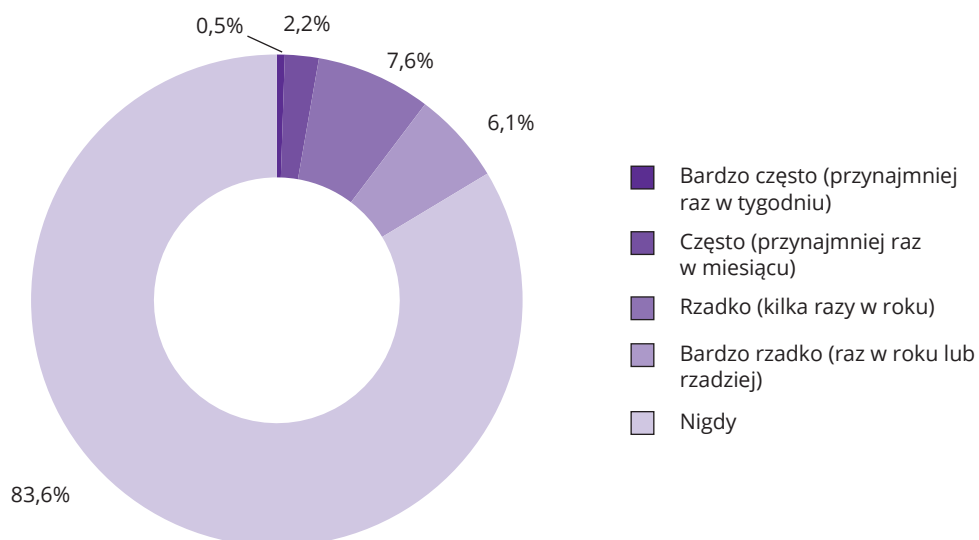

iii. Usługi z zakresu ochrony zdrowia

Bardzo mały odsetek Małopolan korzysta z usług z zakresu ochrony zdrowia na terenie województwa śląskiego. „Nigdy” nie korzystało z tego typu usług 83,6% mieszkańców.

Wykres 14.

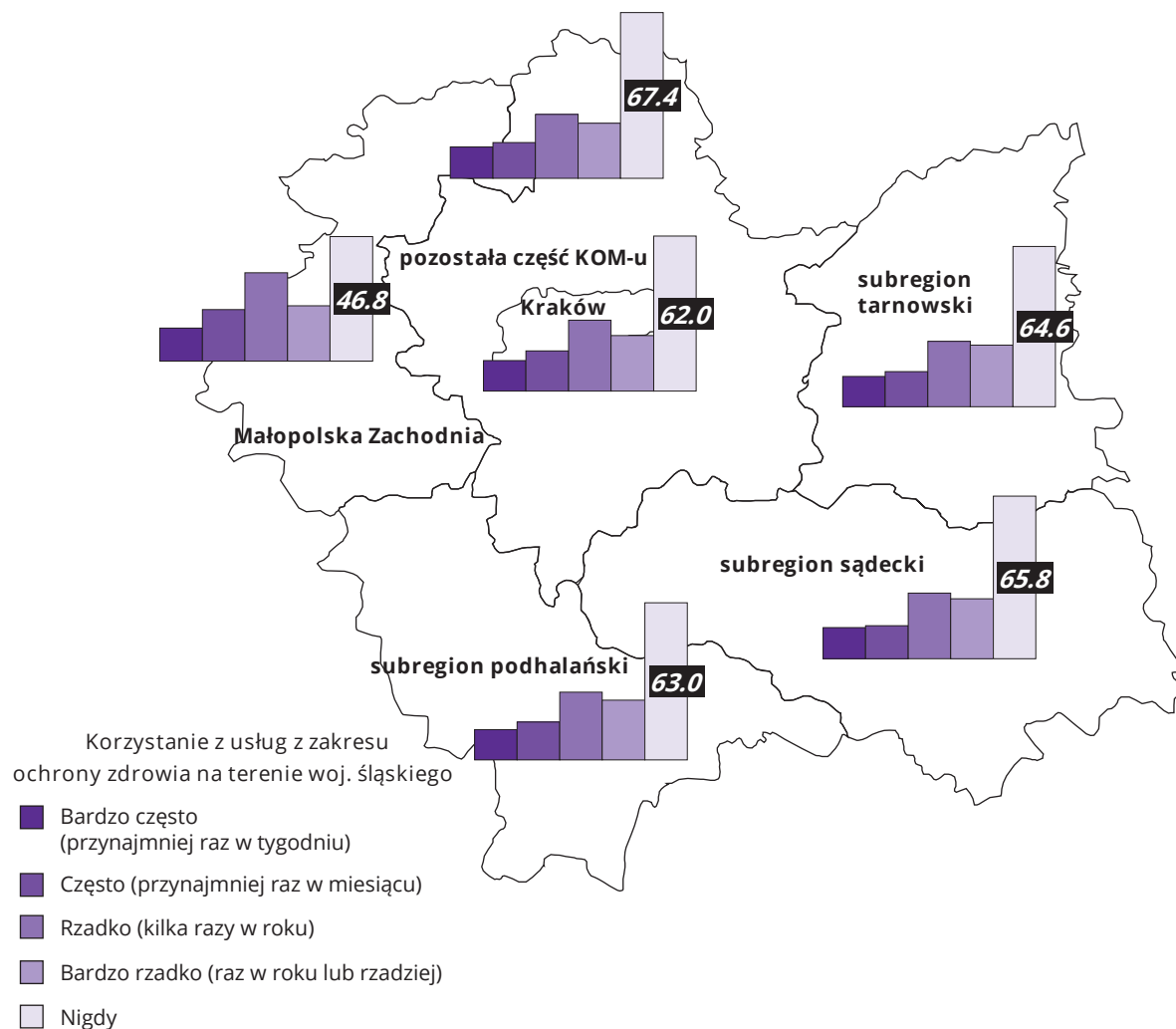
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu ochrony zdrowia na terenie województwa śląskiego

Z usług z obszaru ochrony zdrowia najczęściej korzystają mieszkańcy Małopolski Zachodniej. Odpowiedź „kilka razy w roku” wybrał co piąty mieszkaniec tego subregionu (21,8%) i tylko 3,6% mieszkańców subregionu sądeckiego.

Mapa 6.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie ochrony zdrowia na terenie województwa śląskiego

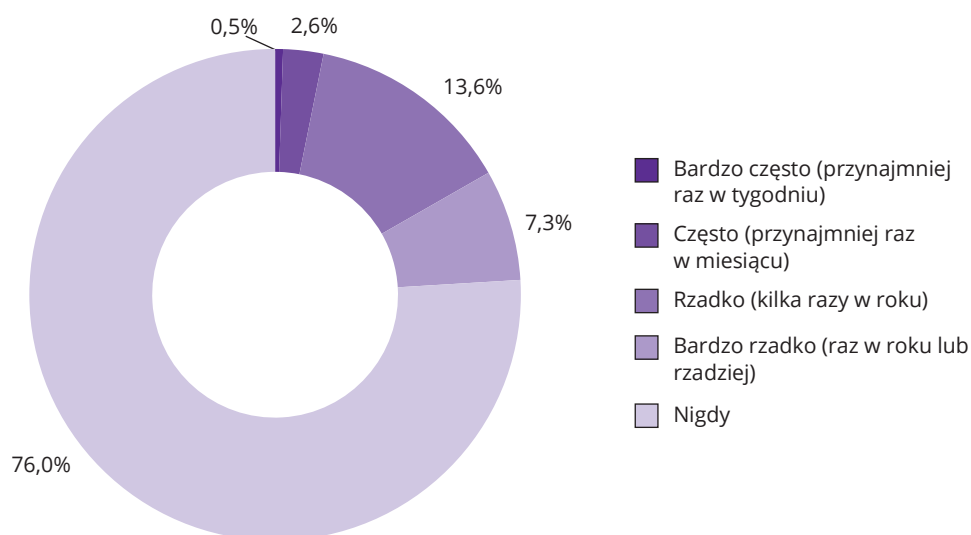

iv. Usługi z zakresu rekreacyjno-sportowego

Trzech na czterech Małopolan (76,0%) nie korzysta z usług z zakresu rekreacyjno-sportowego na terenie województwa śląskiego. Co siódmy badany korzysta z nich rzadko, kilka razy w roku.

Wykres 15.

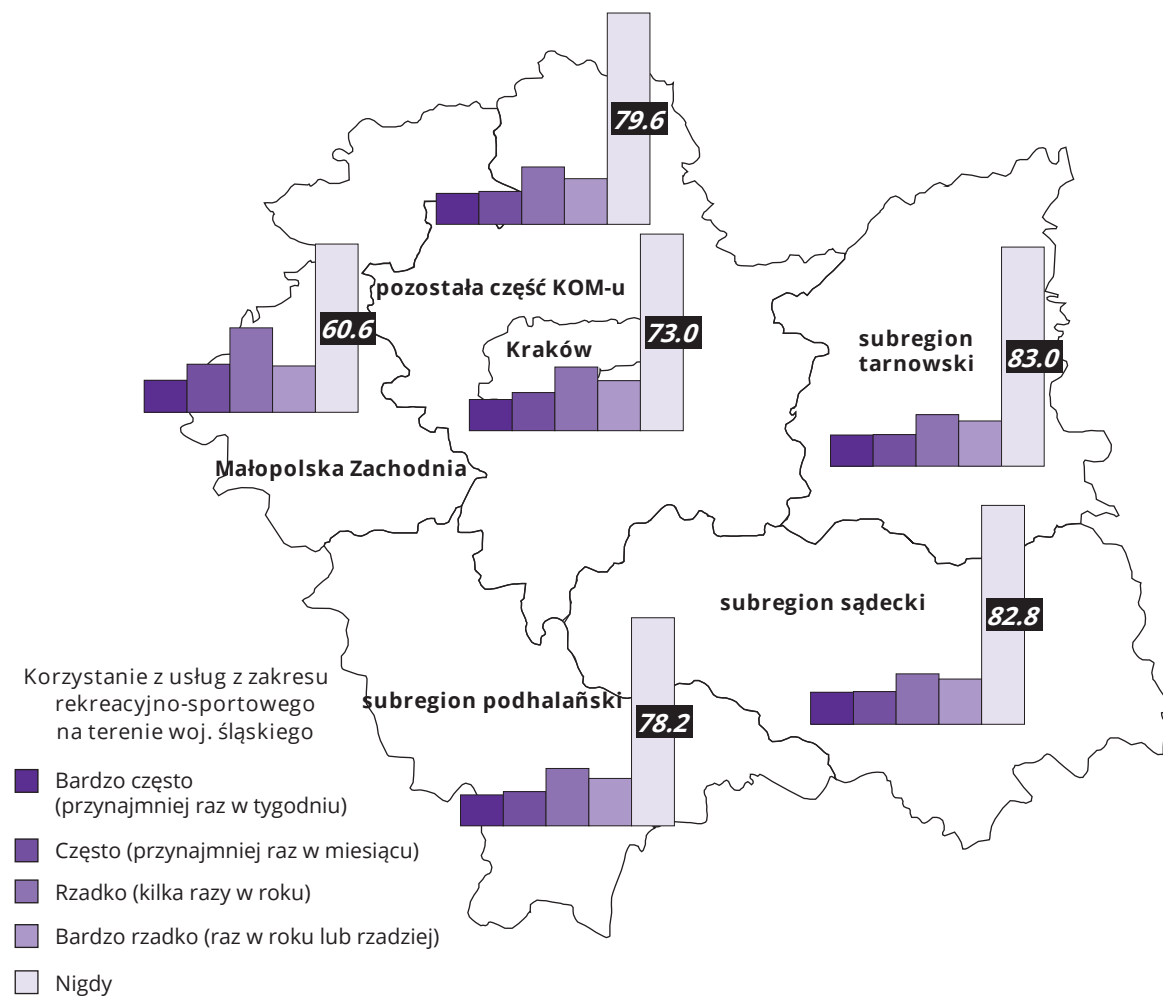
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu rekreacyjno-sportowego na terenie województwa śląskiego

7,8% Małopolan z Małopolski Zachodniej korzysta „często” z usług w zakresie rekreacyjno-sportowym na terenie województwa śląskiego (w innych subregionach – do maksymalnie 3,4%), a kilka razy w roku – 23,8% (w innych częściach województwa – do maksymalnie 14,6%). Od 60,6% (Małopolska Zachodnia) do 83,0% (subregion tarnowski) waha się odsetek osób, które z takich usług „nigdy” nie korzystały.

Mapa 7.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu rekreacyjno-sportowego na terenie województwa śląskiego

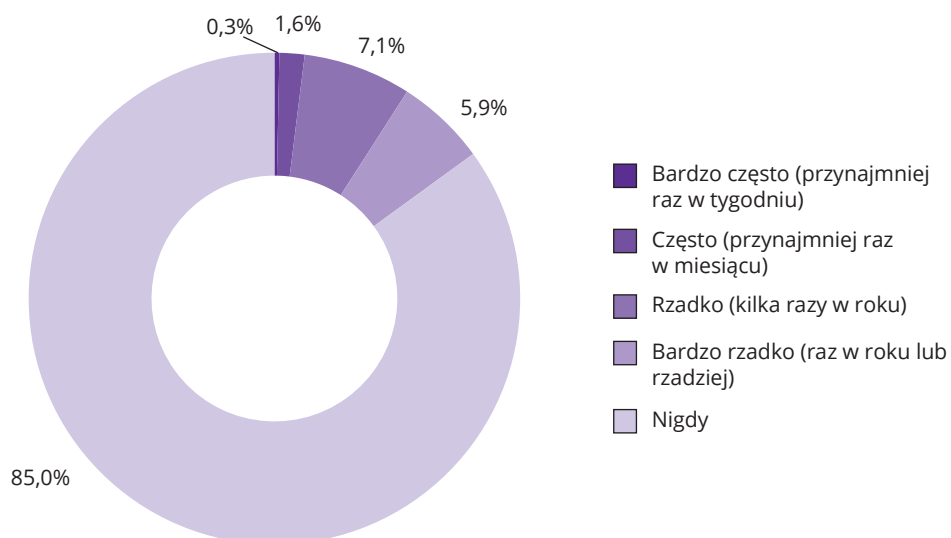

v. Usługi z zakresu religii

Z usług z zakresu religii na terenie województwa śląskiego nigdy nie korzystało 85,0% Małopolan. Co czternasty badany korzysta z nich rzadko, czyli kilka razy w roku.

Wykres 16.

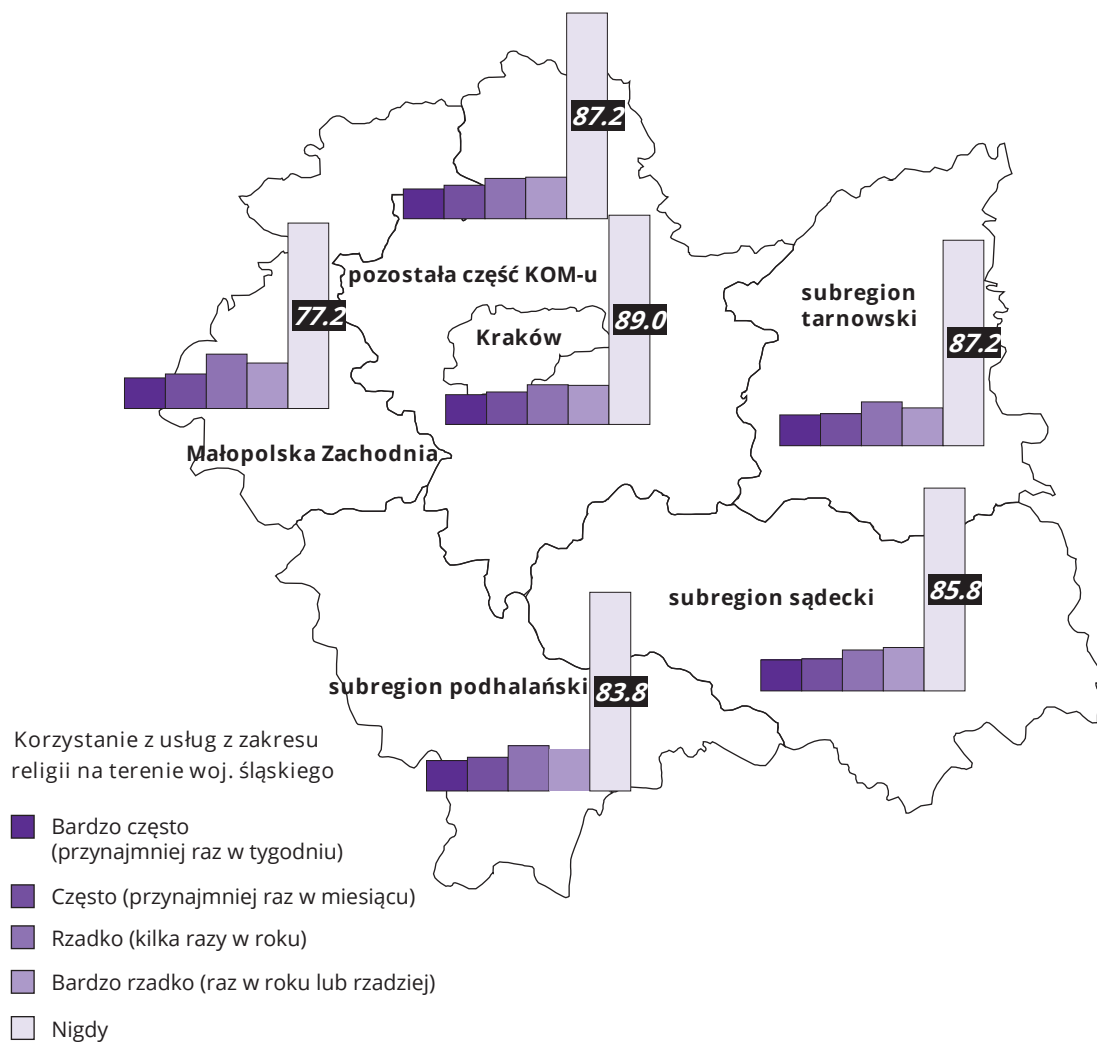
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu religii na terenie województwa śląskiego

W przypadku usług z zakresu religii, Małopolska Zachodnia nie wyróżnia się tak znacznie spośród pozostałych subregionów, jak to ma miejsce w odniesieniu do innych, np. z zakresu ochrony zdrowia czy kultury. Znaczny jest odsetek osób w całej Małopolsce, które „nigdy” nie sięgały po tego rodzaju usługi.

Mapa 8.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu religii na terenie województwa śląskiego

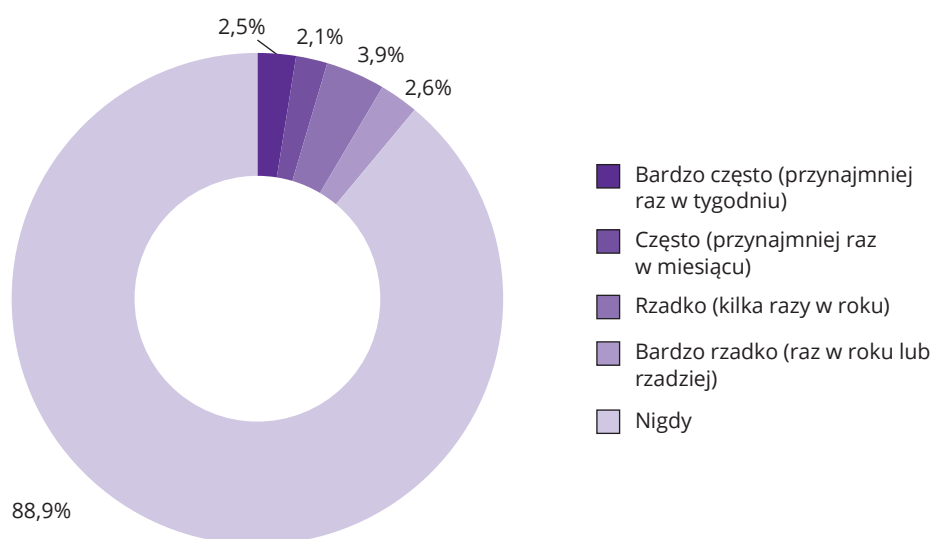

vi. Usługi z zakresu rynku pracy

W przypadku korzystania z usług z zakresu rynku pracy odpowiedź „nigdy” była wybierana przez dziewięć na dziesięć osób uczestniczących w badaniu. Z drugiej strony najczęściej, spośród wszystkich usług, o których korzystaniu opowiadali Małopolanie, wybierana była odpowiedź „bardzo często, przynajmniej raz w tygodniu” – o ile w przypadku innych usług takiej odpowiedzi było poniżej 0,5%, to w obszarze rynku pracy – 2,5% (głównie za sprawą mieszkańców Małopolski Zachodniej).

Wykres 17.

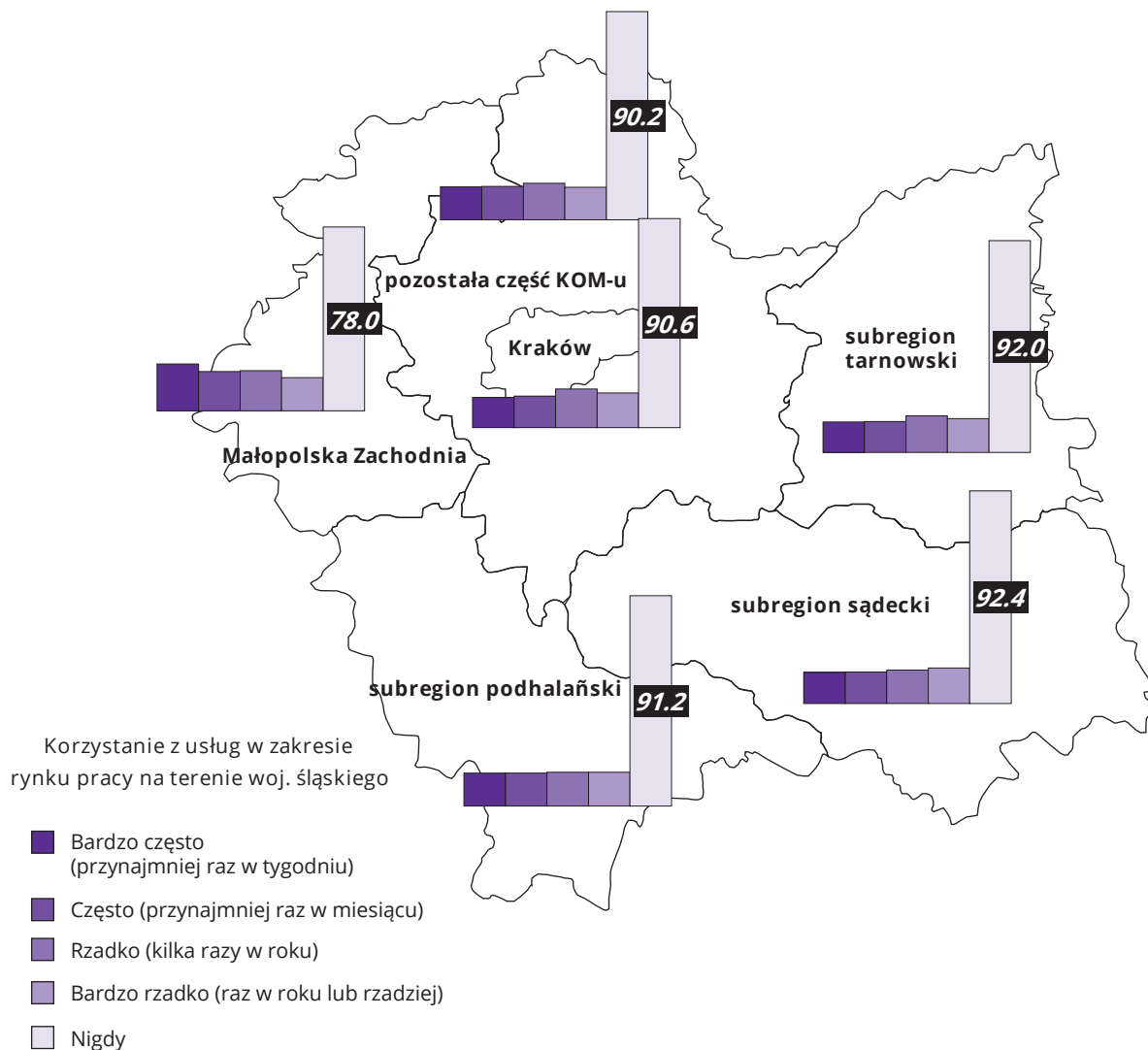
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu rynku pracy na terenie województwa śląskiego

Co dziesiąty mieszkaniec Małopolski Zachodniej (9,0%) korzysta z usług z zakresu rynku pracy przynajmniej raz w tygodniu – co stanowi czterokrotność podobnych przypadków wśród mieszkańców innych subregionów.

Mapa 9.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu rynku pracy na terenie województwa śląskiego

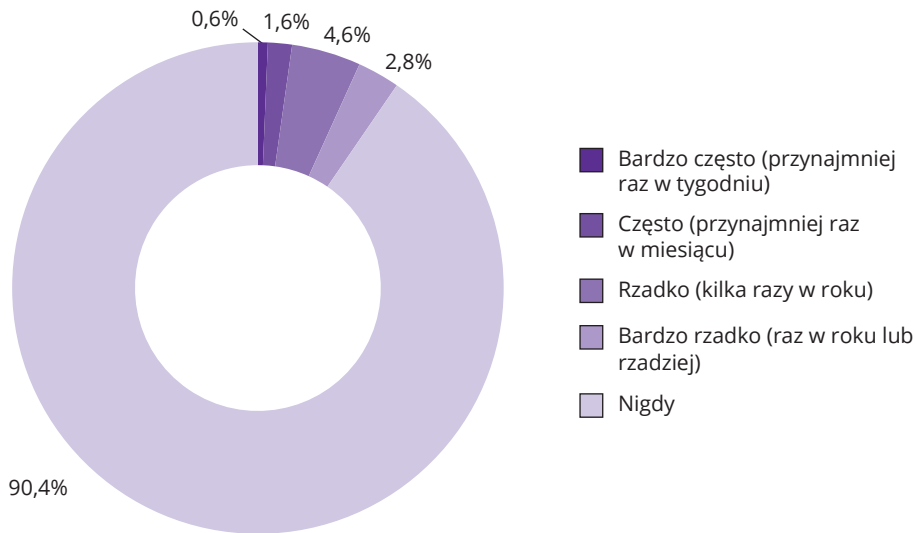

vii. Usługi z zakresu edukacji i oświaty

Z usług w zakresie edukacji i oświaty Małopolskie korzystają szczególnie rzadko.

Wykres 18.

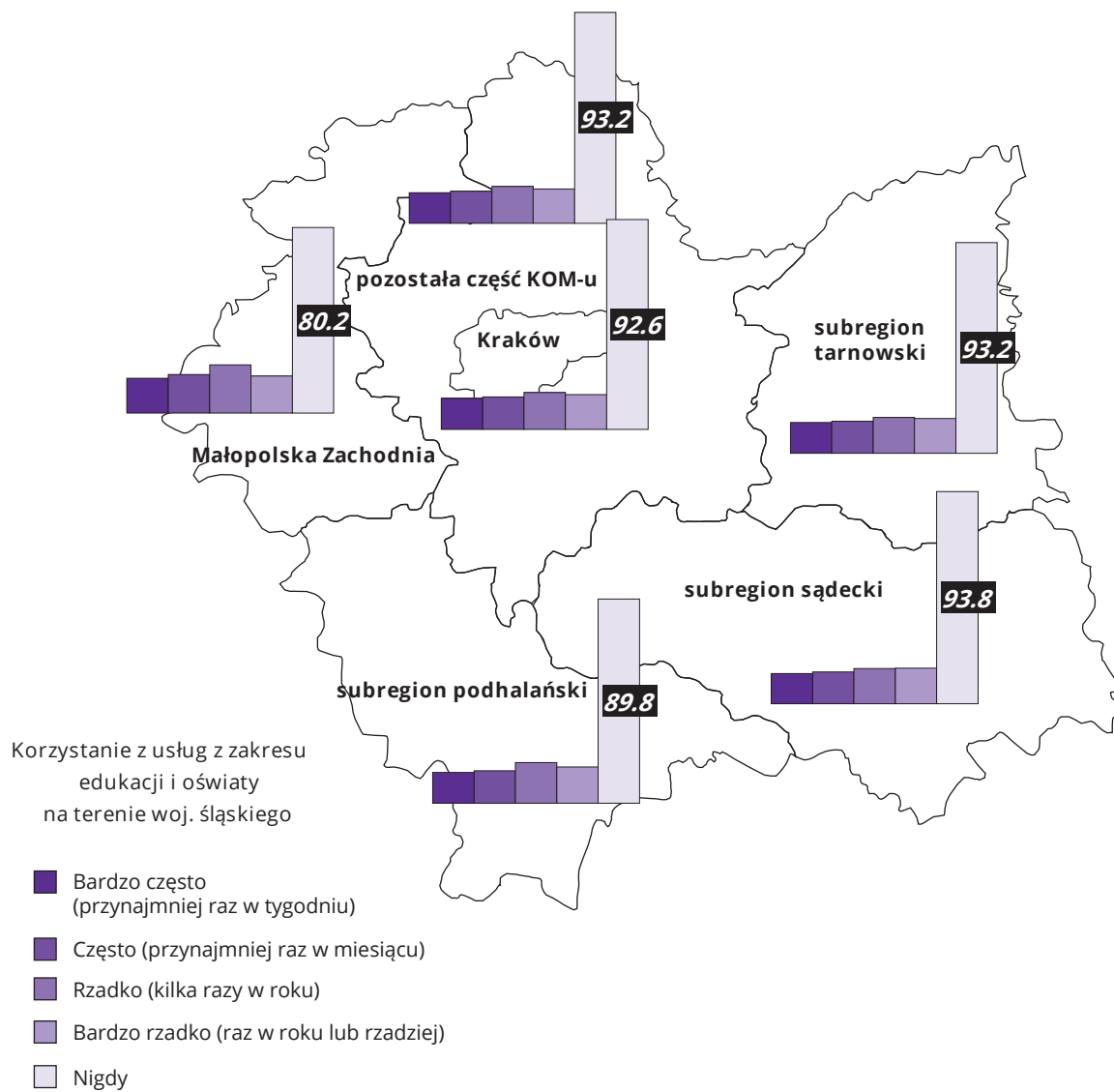
Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu edukacji i oświaty na terenie województwa śląskiego

Odpowiedź na pytanie o korzystanie z usług z zakresu oświaty i edukacji na terenie województwa śląskiego również pokazało wyjątkowość Małopolski Zachodniej na tle innych subregionów naszego regionu – 4,4% mieszkańców tego subregionu korzysta z nich często, a „kilka razy w roku” – prawie co dziesiąty mieszkaniec. W tym subregionie był również najniższy odsetek odpowiedzi „nigdy”.

Mapa 10.

Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu edukacji i oświaty na terenie województwa śląskiego

viii. Z jakich powodów nie korzystamy z usług świadczonych na Śląsku?

Główną przyczyną tego, że Małopolanie nie korzystają z usług na terenie województwa śląskiego, jest „brak potrzeby i zainteresowania” – w ten sposób odpowiedziało 60,2% mieszkańców. Na drugim miejscu znalazła się „zbyt duża odległość” i ta kategoria odpowiedzi została wybrana przez co czwartego Małopolanina.

Wykres 19.

Powody, dla których Małopolanie nie korzystają z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego

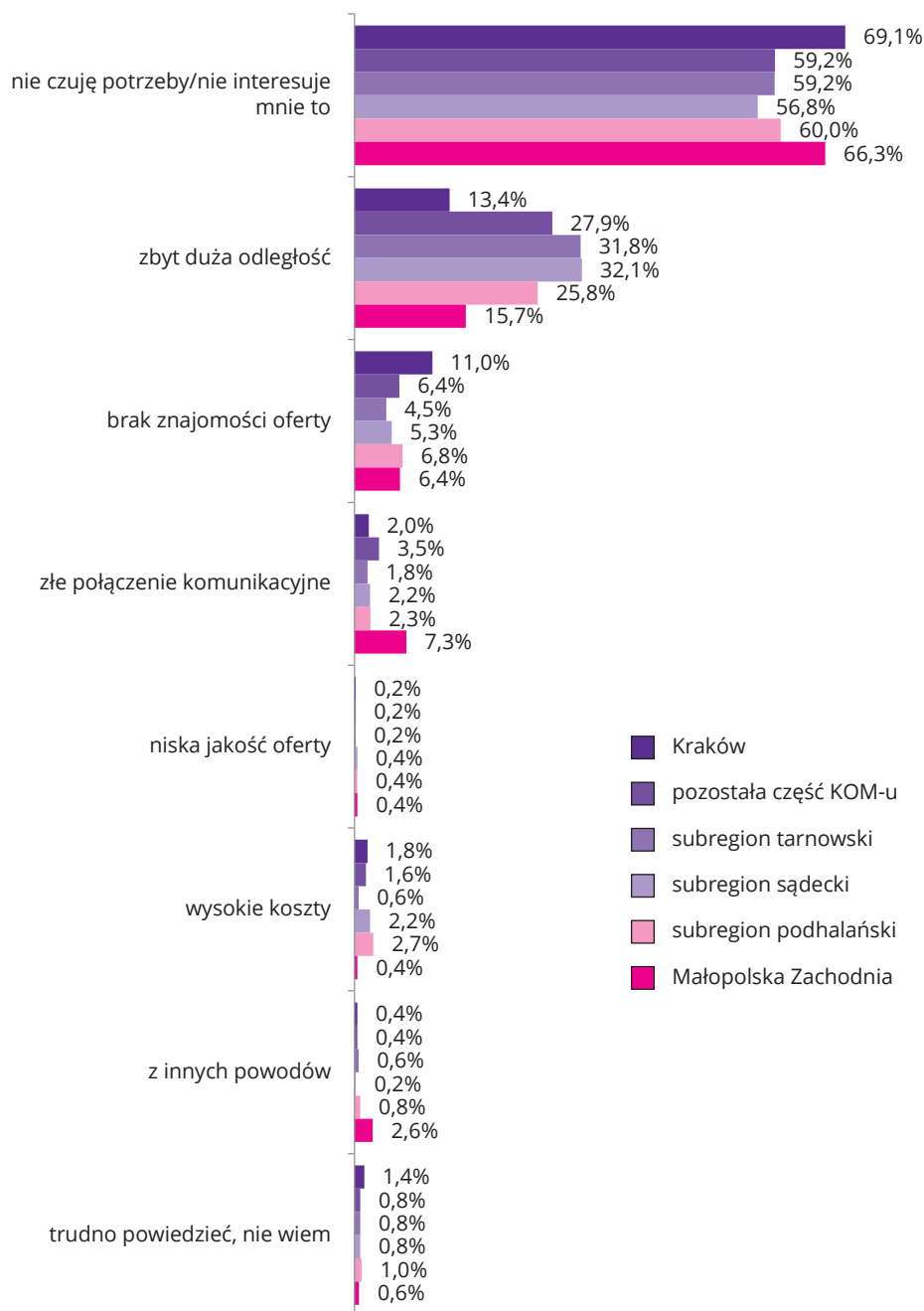

„Brak znajomości oferty” czy „złe połączenie komunikacyjne” jako przeszkody są ważne dla niśkiego odsetka mieszkańców województwa małopolskiego. Nawet „wysokie koszty” nie mają większego znaczenia dla badanych.

Na tle innych subregionów wyróżnia się Małopolska Zachodnia w kontekście „złego połączenia komunikacyjnego”. Z pewnością nie jest one najlepsze, szczególnie w odniesieniu do najbardziej oddalonych od województwa śląskiego subregionów Małopolski (np. subregionu sądeckiego), jednak to właśnie mieszkańcy Małopolski Zachodniej odpowiadali w najwyższym odsetku (7,3%), że stanowi to ważny powód „niekorzystania z różnych usług”. O jakości połączeń komunikacyjnych mieszkańcy tego subregionu mogą się przekonać jeżdżąc do regionu sąsiadującego z województwem małopolskim od zachodu, a że podróżują najczęściej (o czym była mowa wyżej), to są świadomi jakości świadczonych usług komunikacyjnych, jak i braków w tym zakresie.

Wykres 20.

Powody, dla których Małopolanie nie korzystają z usług świadczonych na terenie woj. śląskiego – w przekroju subregionalnym

„Brak znajomości oferty” jako przyczyna niekorzystania z usług na terenie województwa śląskiego jest ważniejsza dla Małopolan z wykształceniem wyższym (odsetek osób deklarujących, że nie sięgają do zachodniego sąsiada województwa małopolskiego po różne usługi ze względu na „brak znajomości oferty” rośnie wraz z wykształceniem). Z kolei „zbyt duża odległość” jest istotniejsza dla osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Nie ma natomiast widocznej zależności między wykształceniem a innymi powodami, dla których Małopolanie nie korzystają z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego.

ŚWIADOMOŚĆ MAŁOPOLAN W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA

Świadomość społeczeństwa dotycząca skutków życia na terenach, na których jest zła jakość powietrza, z pewnością rośnie od kilku lat, od kiedy organizacje pozarządowe i mieszkańcy miast (duże zasługi na tym polu mają krakowianie) zwrócili na ten problem uwagę decydentów, mediów i mieszkańców Polski.

W ciągu następnego kilku lat powstało wiele raportów i programów, których celem jest walka (nie tylko już – zwrócenie uwagi) o czyste powietrze. Ponieważ smog powstaje głównie w wyniku spalania węgla (spalanie złej jakości węgla czy śmieci powoduje jeszcze wzrost ilości szkodliwych pyłów w powietrzu), dotuje się wymianę pieców na bardziej ekologiczne, dofinansowuje zmianę/modernizację źródła ogrzewania domów, mieszkań. Problem jednak nie tylko tkwi w tym, czym ogrzewane są budynki, winowajcą zanieczyszczeń powietrza jest także transport drogowy, procesy produkcyjne czy spalanie w przemyśle.

W raporcie przygotowanym na zlecenie Organizacji Narodów Zjednoczonych „Zrównoważone miasta i społeczności lokalne – życie w zdrowej atmosferze”⁴ można przeczytać, że „Polska pod względem oceny jakości powietrza jest podzielona na 46 stref. Spośród nich tylko w 4 dotrzymanywane są przyjęte normy dla stężenia szkodliwego pyłu PM10 i rakotwórczego benzoapirenu. Sytuacja od lat nie ulega poprawie. W 2012 i 2013 r. poziom zanieczyszczeń pyłem przekraczał normy w ponad 75% wszystkich stref. Benzoapiren wdychali mieszkańcy 90 proc. stref. (...) Zanieczyszczenie środowiska odbija się negatywnie nie tylko na zdrowiu, lecz także na ekonomii. Koszty chorób spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza w UE sięgają ok. 940 mld euro. W samej tylko Warszawie „smogowe” wydatki na leczenie, koszty, które ponoszą pracodawcy z powodu nieobecności pracowników, czy wydatki na renty sięgają od 6 do 18 mld zł rocznie”⁵.

Aby możliwe było lepsze zaprogramowanie działań prowadzonych przez samorząd województwa związanych z ochroną jakości powietrza, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego postanowiło zapytać Małopolan o ich wiedzę na temat jakości powietrza na terenach przez nich zamieszanych, wysiłków podejmowanych w tej kwestii przez decydentów oraz paliw, które stosują do ogrzewania domów.

4 <http://ungc.org.pl/programy/zrownowazone-miasta/>, dostęp: 10.10.2016.

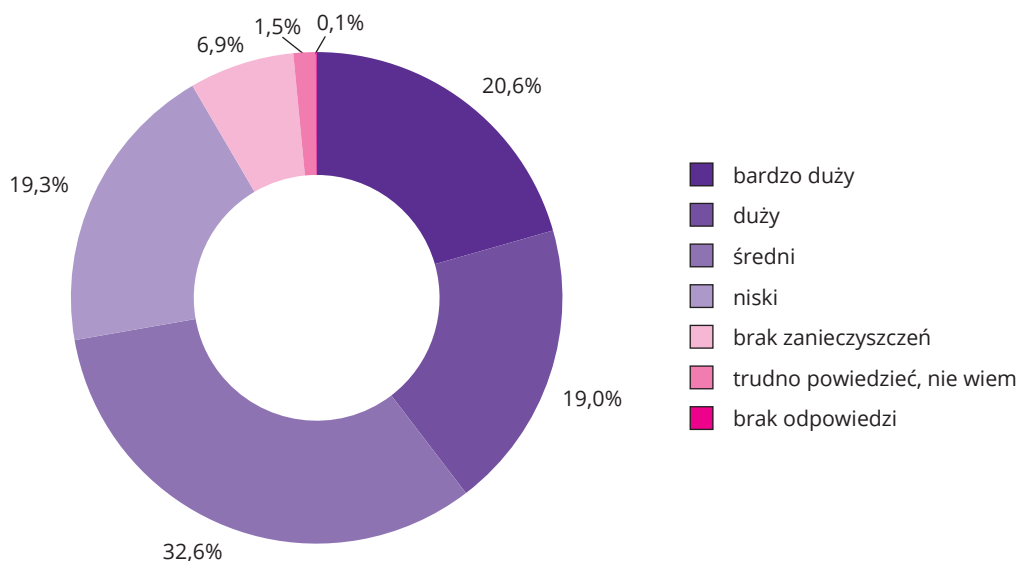
5 Tamże.

5.1. Zanieczyszczenia powietrza w świadomości Małopolan

Co czternasty mieszkaniec Małopolski (6,9%) uważa, że w miejscowości jego zamieszkania nie ma zanieczyszczeń powietrza. Aż 39,6% określa je jako „bardzo duże” i „duże”, 32,6% – jako „średnie”, a 19,3% – jako „niskie”.

Wykres 21.

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania przez mieszkańców Małopolski

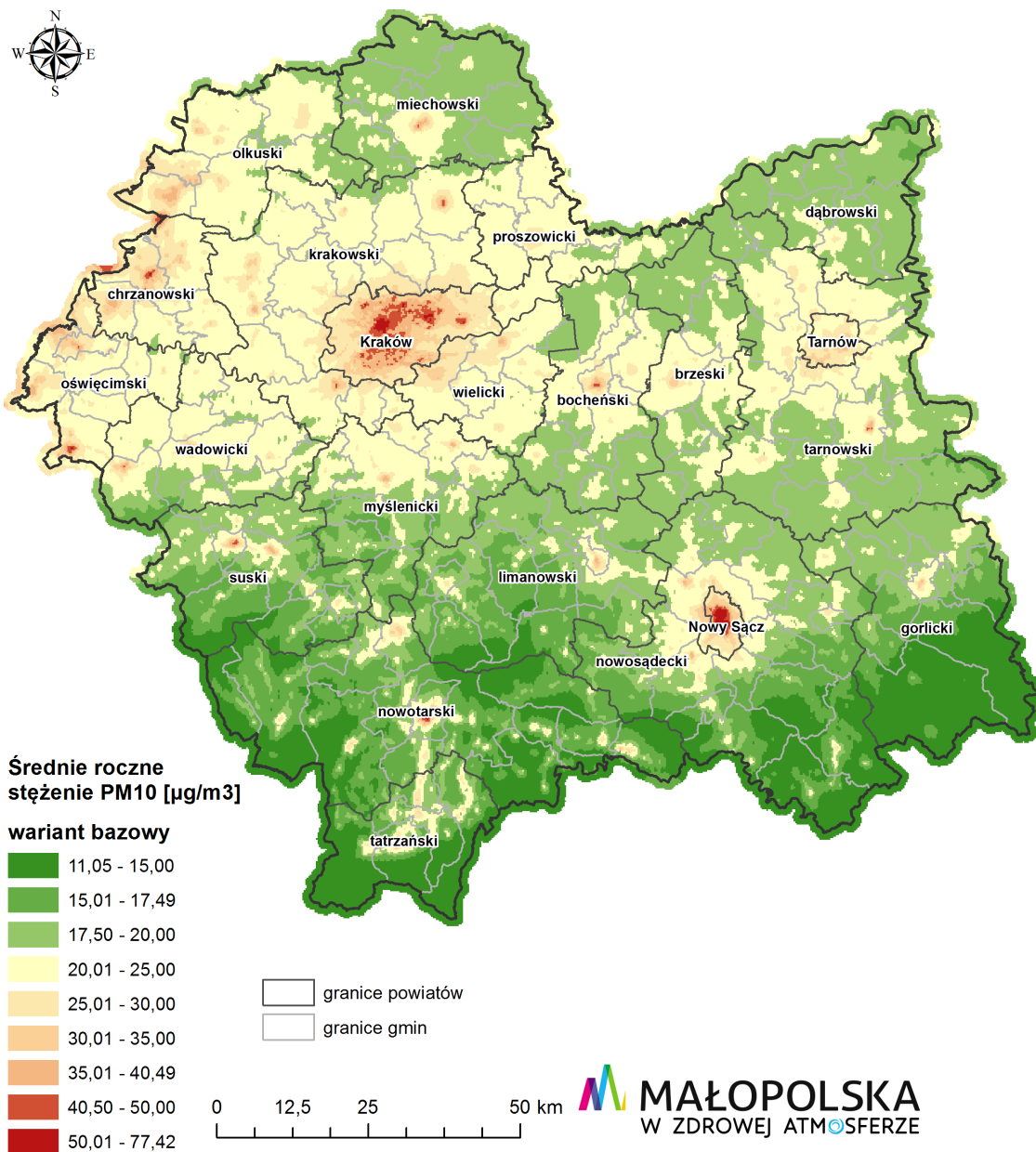
Polska należy do niechlubnej czołówki krajów, w których poziom zanieczyszczeń powietrza jest bardzo wysoki. W ostatnich latach znacznie ograniczono zanieczyszczenia emitowane przez przemysł i energetykę, ponieważ wymogi dla tego sektora wprowadzono na poziomie prawodawstwa unijnego. Brakuje natomiast jakichkolwiek regulacji w zakresie instalacji stosowanych w gospodarstwach domowych, a więc pieców i kotłów na paliwa stałe czy kominków.⁶

Największy problem z zanieczyszczeniem powietrza w Polsce występuje w przypadku wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz pyłu zawieszonego PM₁₀, składającego się z cząstek o średnicy poniżej 10 mikrometrów, jak również drobniejszej frakcji pyłu, PM_{2,5}, składającego się z cząstek o średnicy poniżej 2,5 mikrometra.

Stężenia średniodobowe pyłu PM₁₀ mogą przekraczać wartość 50 µg/m³ jedynie 35 dni w roku. W strefach województwa małopolskiego na stacjach pomiarowych w 2015 roku wartości stężeń średniodobowych były przekraczane przez większą liczbę dni.⁷

6 <http://smoglab.pl/jakosc-powietrza-w-polsce-na-tle-unii-europejskiej/>, dostęp: 20.12.2016.

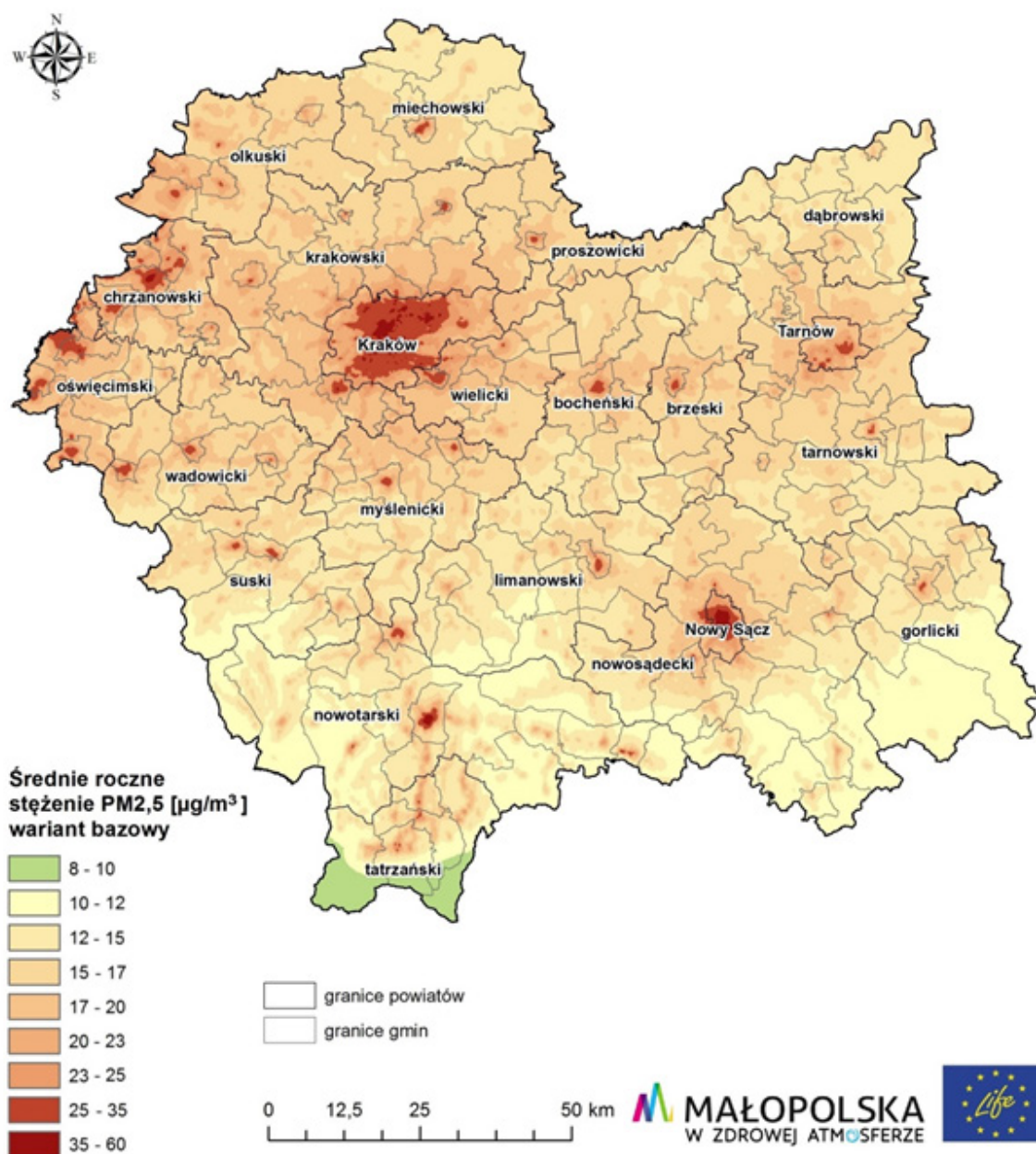
7 „Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Małopolska w zdrowej atmosferze”, Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXII/451/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r., s. 6.

Mapa 11.Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w województwie małopolskim w 2015 r.⁸

Norma stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 stale ulega zaostrzeniu. W roku 2020 wartość dopuszczalna będzie wynosiła $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Obecnie wynosi $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$.⁹

8 Tamże, s. 15.

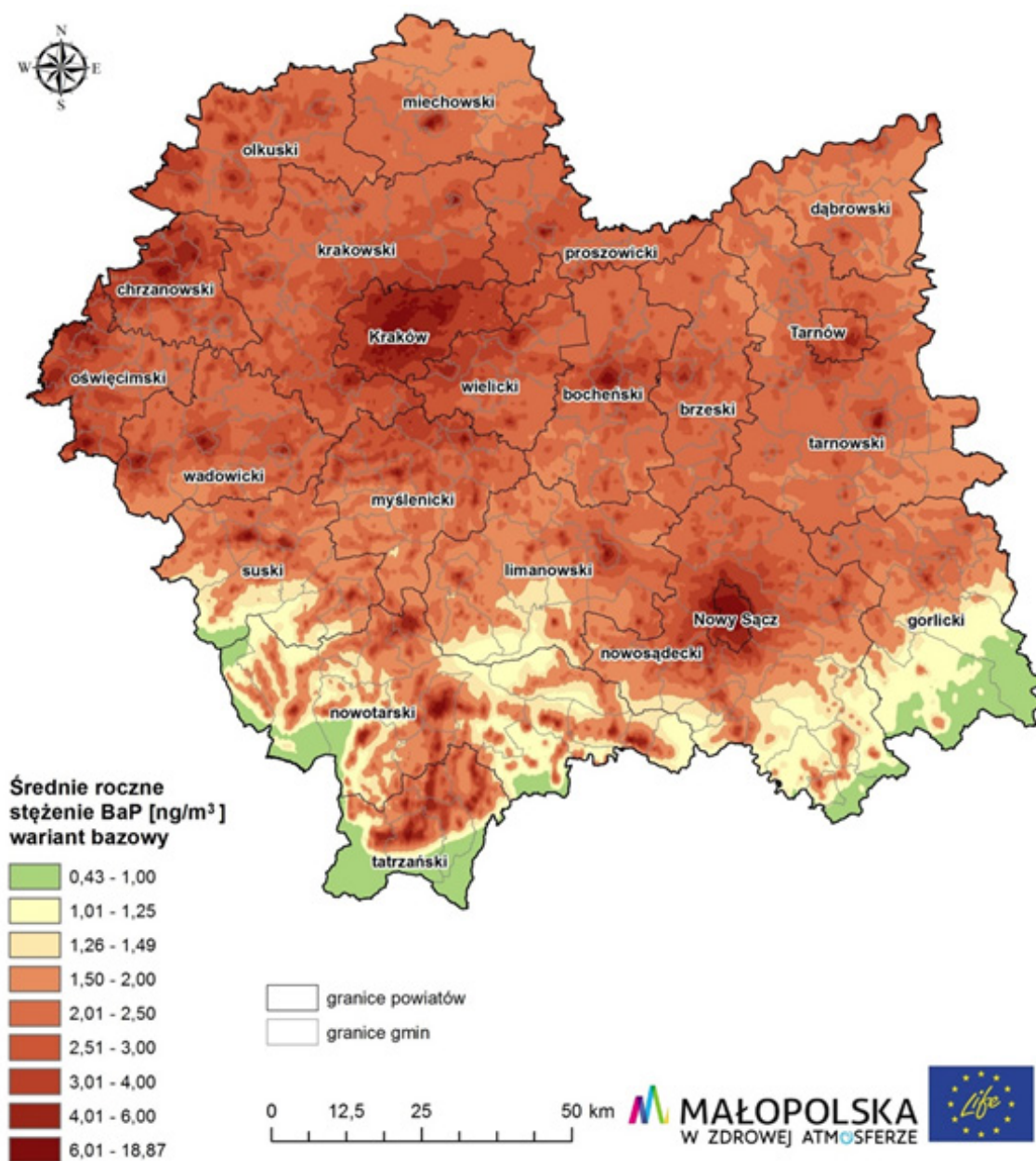
9 Tamże, s. 7.

Mapa 12.Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM_{2,5} w województwie małopolskim w 2015 r.¹⁰

Benzo(a)piren jest zanieczyszczeniem, którego poziom w powietrzu Małopolski od wielu lat przekracza wyznaczoną wartość docelową równą 1 ng/m³. Pomimo widocznego spadku stężeń w ostatnich 5 latach na stacjach w Krakowie, Tarnowie, Suchej Beskidzkiej czy Gorlicach – w dalszym ciągu wartość docelowa jest przekroczona od 300 do 1 200%¹¹.

¹⁰ Tamże, s. 17.

¹¹ Tamże, s. 11.

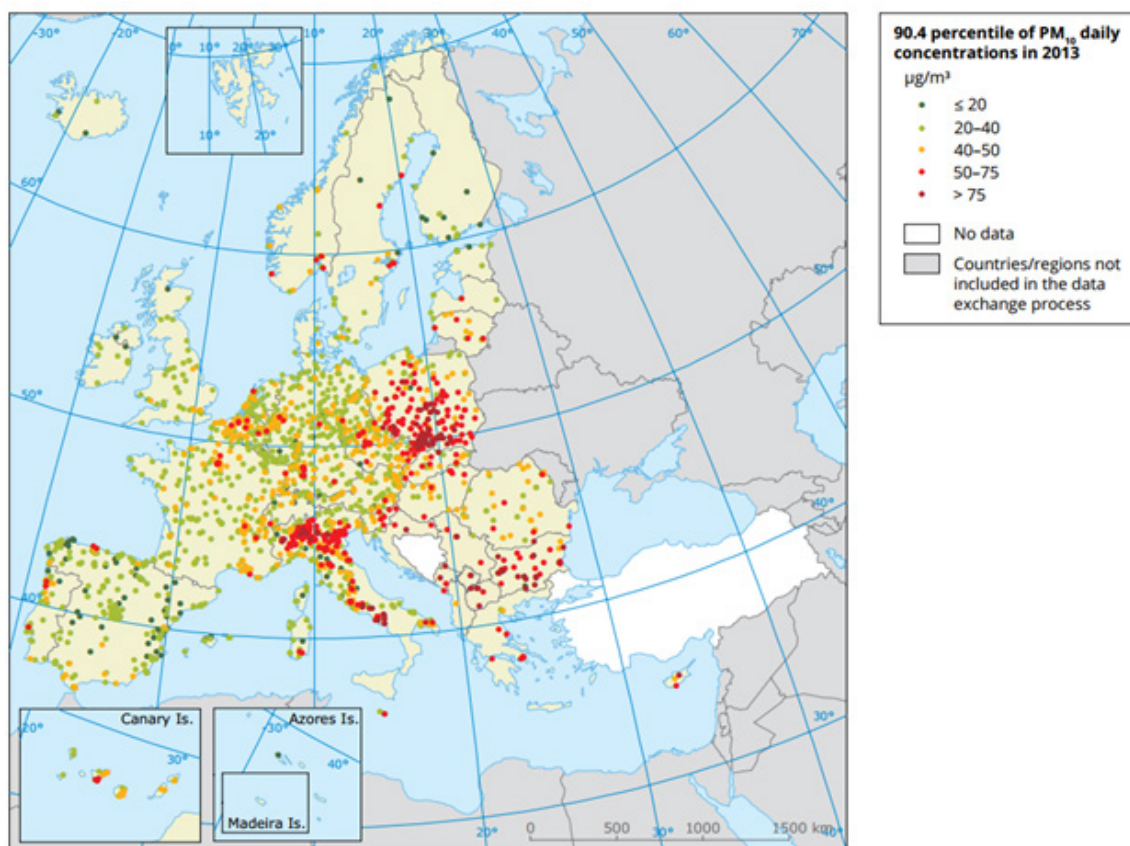
Mapa 13.Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2015 r.¹²

Sytuacja Małopolski i Polski w obszarze zanieczyszczeń wygląda również bardzo źle w odniesieniu do innych krajów Europy.

12 Tamże, s. 18.

Mapa 14.

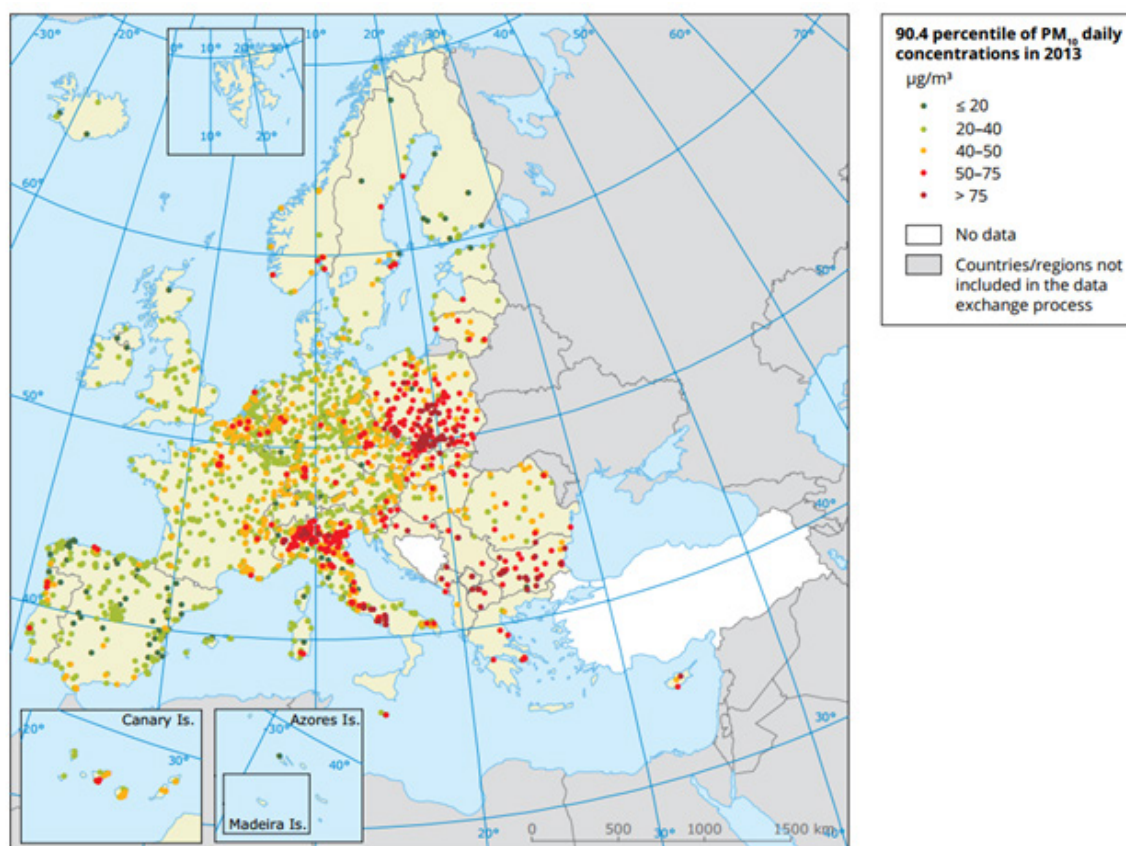
Koncentracja pyłu PM10 w krajach Europy – dane za 2013, źródło: „Air quality in Europe – 2015 report”¹³

13 <http://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2015#tab-data-references>, dostęp: 20.12.2016.

Mapa 15.

Koncentracja pyłu PM_{2,5} w krajach Europy – dane za 2013, źródło: „Air quality in Europe – 2015 report”¹⁴

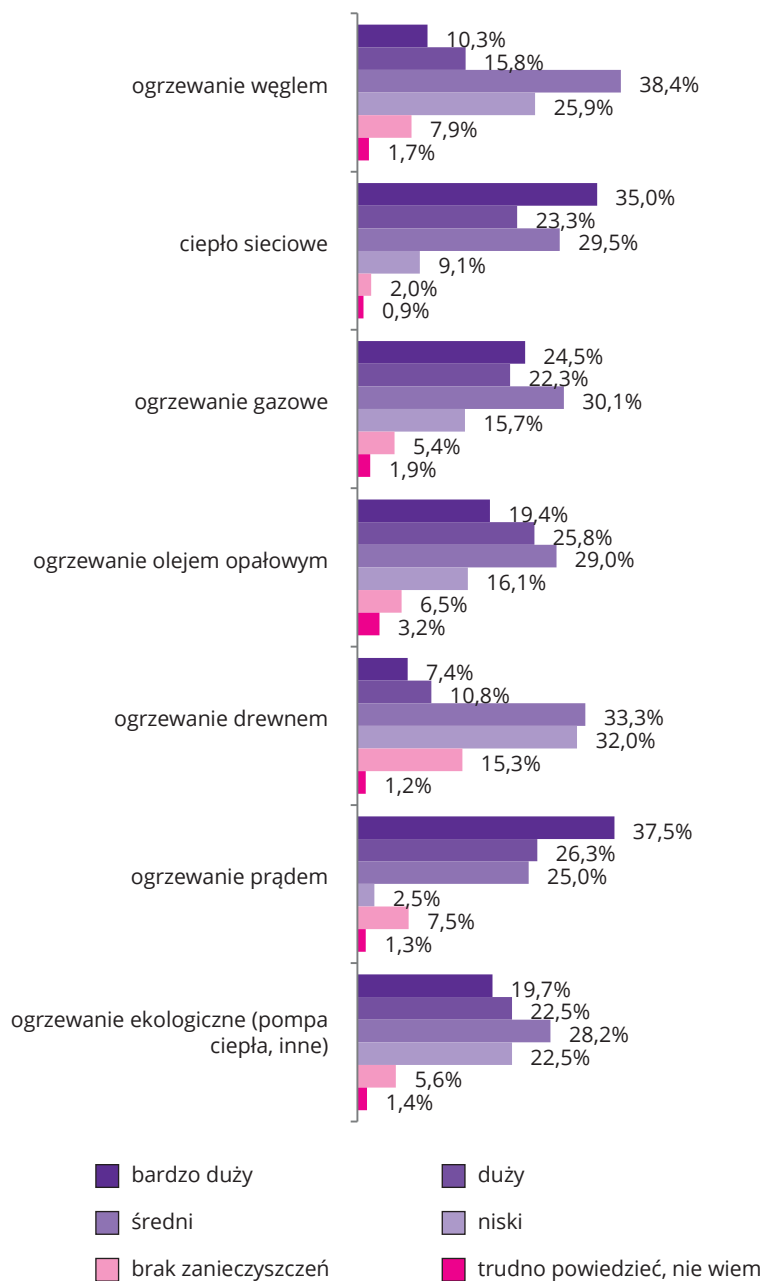
Wśród Małopolan, którzy uważają, że stopień zanieczyszczenia powietrza jest „bardzo duży”, prawie połowa (43,3%) ma w mieszkaniu/domu ogrzewanie sieciowe, 28,4% – ogrzewanie gazowe i tylko 14,3% ogrzewa się węglem. W przypadku odpowiedzi „duże” – 31,2% ma ciepło sieciowe, 28,0% – gazowe, a 23,8% – węglowe. W kategoriach odpowiedzi wskazujących na zanieczyszczenia „średnie” lub „niskie” – największy odsetek jest wśród osób posiadających w domu/mieszkaniu ogrzewanie węglowe. Z kolei na „brak zanieczyszczeń” wskazują najliczniej osoby posiadające dom/mieszkanie ogrzewane drewnem.

Jeśli z kolei wziąć pod uwagę źródło ogrzewania domu/mieszkania – osoby mające ogrzewanie prądem i sieciowe w największym odsetku uważają, że stopień zanieczyszczenia powietrza jest „bardzo duży”.

14 Tamże.

Wykres 22.

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania w zależności od głównego źródła ogrzewania domu/mieszkania

A jak wygląda świadomość w kwestii zanieczyszczenia powietrza, biorąc pod uwagę wykształcenie? Ta zależność jest zdecydowanie duża – im ktoś ma wyższe wykształcenie, tym procent odpowiedzi, że „zanieczyszczenie” jest „bardzo duże” lub „duże”, wzrasta. Wśród osób, które uważają zanieczyszczenie za „bardzo duże”, jest aż 60,6% osób z wykształceniem wyższym.

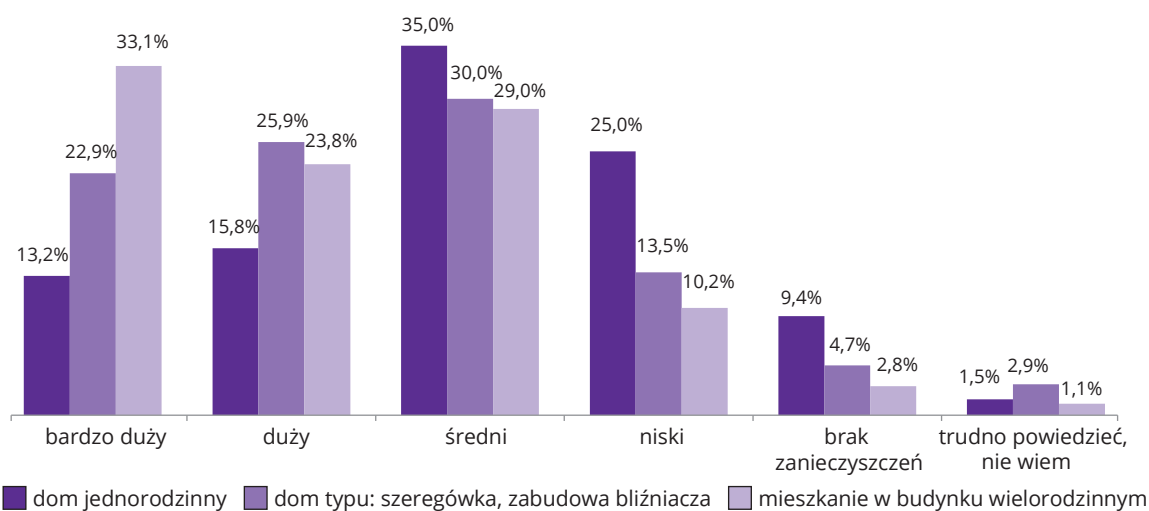
Więcej kobiet niż mężczyzn uważa, że zanieczyszczenie powietrza jest „bardzo duże” (19,9% do 18,2%) i „duże” (20,2% wobec 17,6%), a o „braku zanieczyszczeń” mówi więcej mężczyzn niż kobiet (9,6% wobec 4,6%).

O tym, że zanieczyszczenie jest „bardzo duże”, mówi 13,2% osób mieszkających w domach jednorodzinnych w budynkach jednorodzinnych i aż 33,1% – mieszkających w budynkach wielorodzinnych (jest to o tyle wyłumatczalne, że typowe bloki są domeną miast, a zanieczyszczenia są tam na najwyższym poziomie). O „braku zanieczyszczeń” w największym odsetku mówią osoby mieszkające w domach jednorodzinnych w budynkach jednorodzinnych.

Wykres 23.

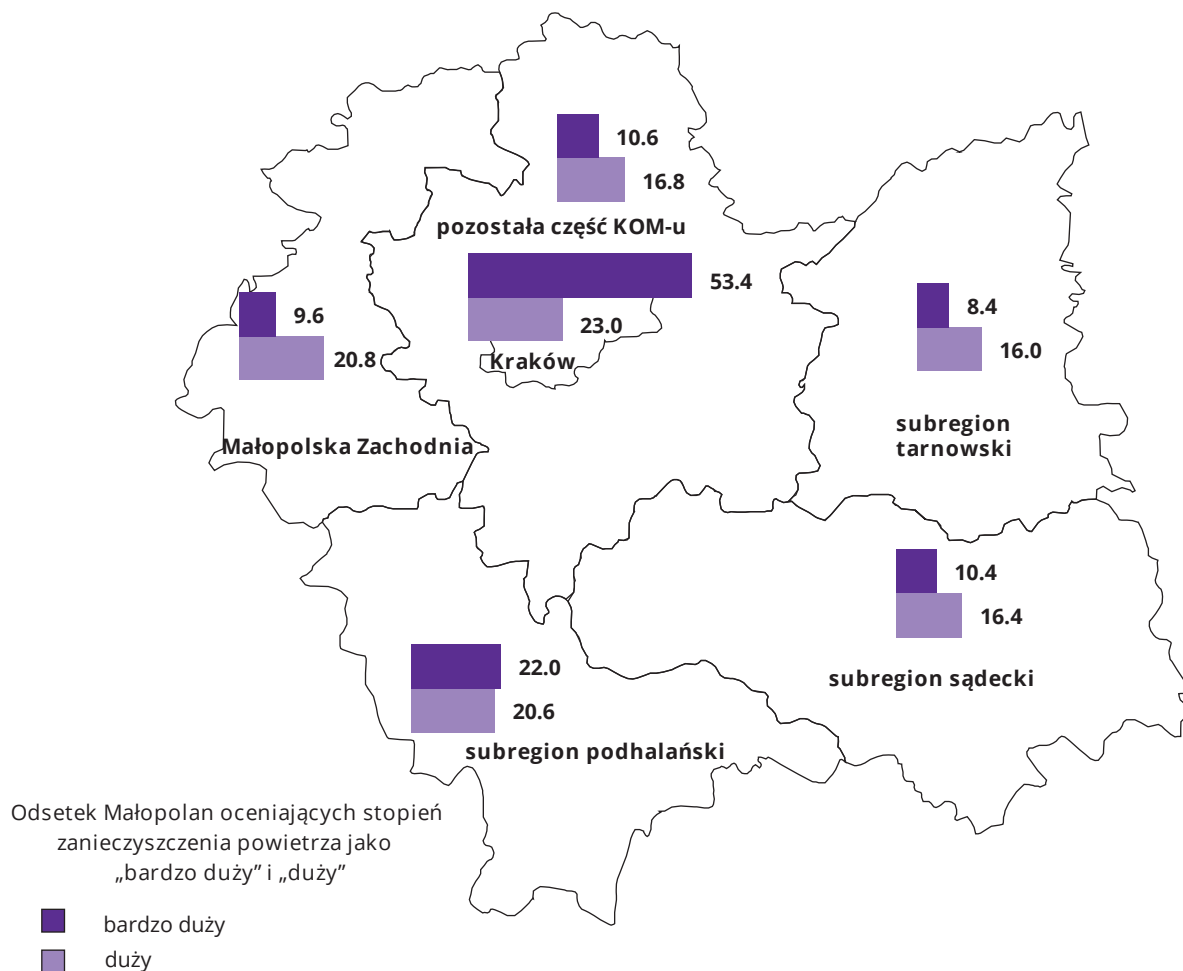
Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w zależności od typu budynku zamieszkania

Znaczne zróżnicowanie w postrzeganiu stopnia zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania widać wśród Małopolan mieszkających w różnych częściach regionu. O ile aż 53,4% krakowian uważa, że jest ono „bardzo duże”, to taką opinię w subregionie tarnowskim wyraża tylko 8,4% mieszkańców. W Krakowie 76,4% mieszkańców uważa, że zanieczyszczenie jest „bardzo duże” i „duże”, podczas gdy w pozostałej części KOM-u odsetek takich osób wynosi 27,4%, w Małopolsce Zachodniej – 30,4%, w subregionie podhalańskim – 42,6%, w subregionie sądeckim – 26,8%, a w subregionie tarnowskim – 24,4%.

Mapa 16.

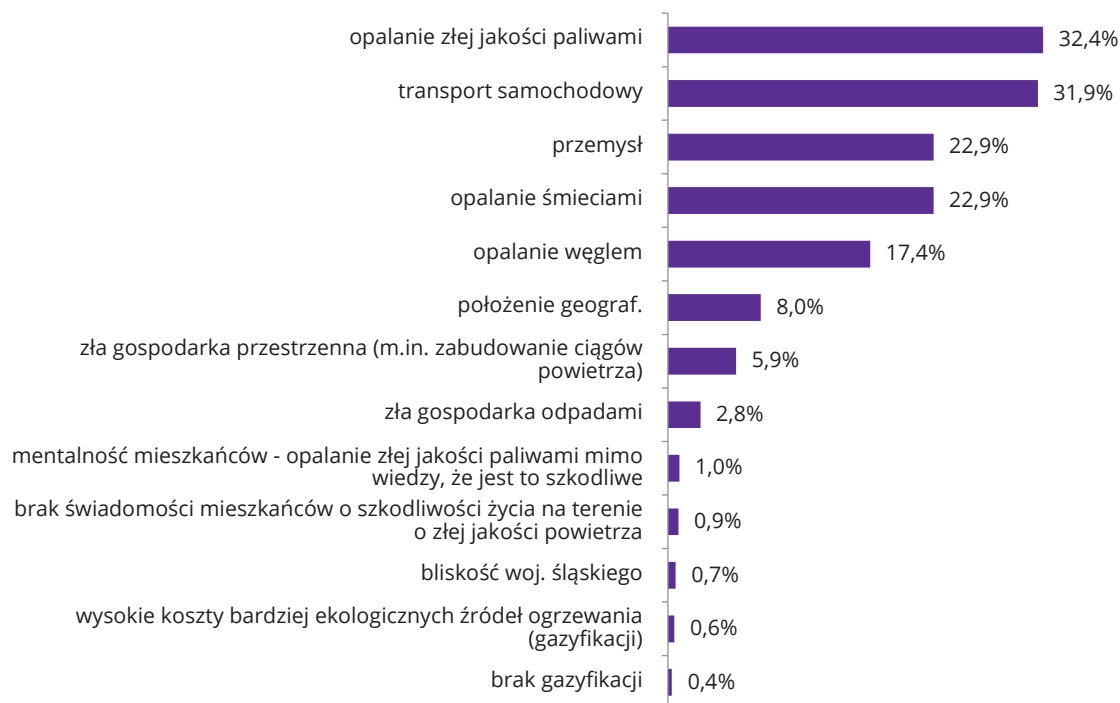
Odsetek Małopolan zamieszkałych w poszczególnych subregionach oceniających stopień zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania na „bardzo duży” i „duży”

Małopolanie zostali zapytani o to, co jest, ich zdaniem, główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza w ich miejscowości. Odpowiedzi były odmienne, ale też zróżnicowane są w rzeczywistości główne przyczyny zanieczyszczeń w różnych miejscowościach.

Wykres 24.

Przyczyny zanieczyszczenia powietrza według Małopolan (można było udzielić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100)

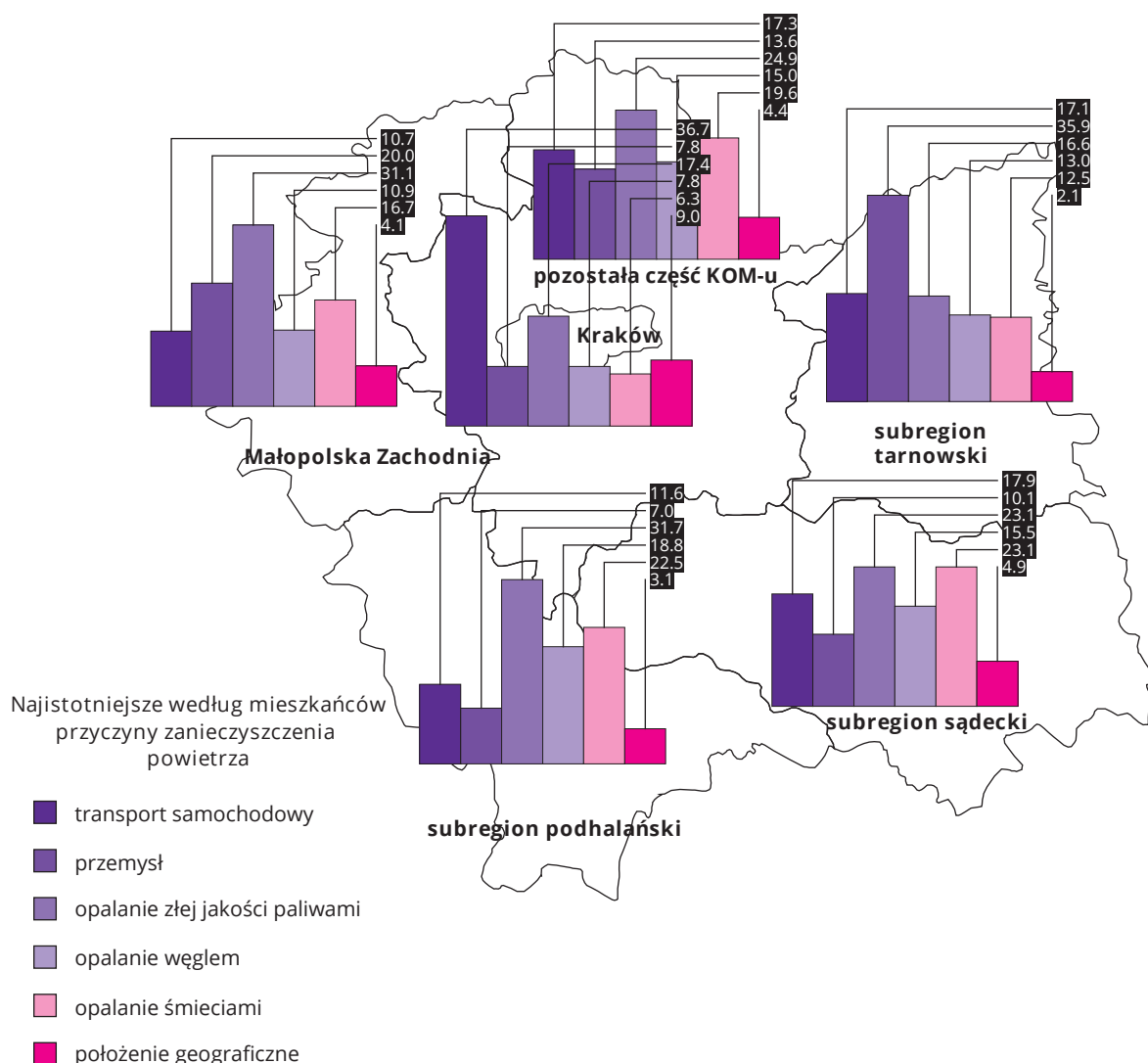

Małopolanie są przekonani, że to opalanie złej jakości paliwami jest główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza. Prawie równie często wskazywany jest transport samochodowy. W mniejszym odsetku – „przemysł” i „opalanie śmieciami”. Na „położenie geograficzne” wskazało 8,0% mieszkańców Małopolski. Co siedemnasty mieszkaniec regionu uważa, że na jakość powietrza ma wpływ „zła gospodarka przestrzenna (m.in. zabudowanie ciągów powietrza)”. Na pozostałe przyczyny (m.in. „zła gospodarka odpadami”, „opalanie złej jakości paliwami mimo wiedzy, że jest to szkodliwe”, „brak świadomości mieszkańców o szkodliwości życia na terenie o złej jakości powietrza”, „bliskość woj. śląskiego”, „wysokie koszty bardziej ekologicznych źródeł ogrzewania (gazyfikacji)” czy „brak gazyfikacji”) było w sumie 6,4% wskazań.

Jeśli wziąć pod uwagę pierwszą odpowiedź, która się pojawiała w opiniach Małopolan, to okazuje się, że na „transport drogowy” zwraca uwagę największy odsetek mieszkańców Krakowa (36,7%), podczas gdy w innych subregionach ta przyczyna wymieniana jest na drugiej czy nawet trzeciej pozycji (odsetek waha się od 10,7% w Małopolsce Zachodniej do 17,9% w subregionie sądeckim). Dla mieszkańców pozostałej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, subregionu podhalańskiego, Małopolski Zachodniej oraz subregionu sądeckiego główną przyczyną smogu jest „opalanie złej jakości paliwami”. W subregionie tarnowskim na pierwszym miejscu wymieniany jest „przemysł”.

Mapa 17.

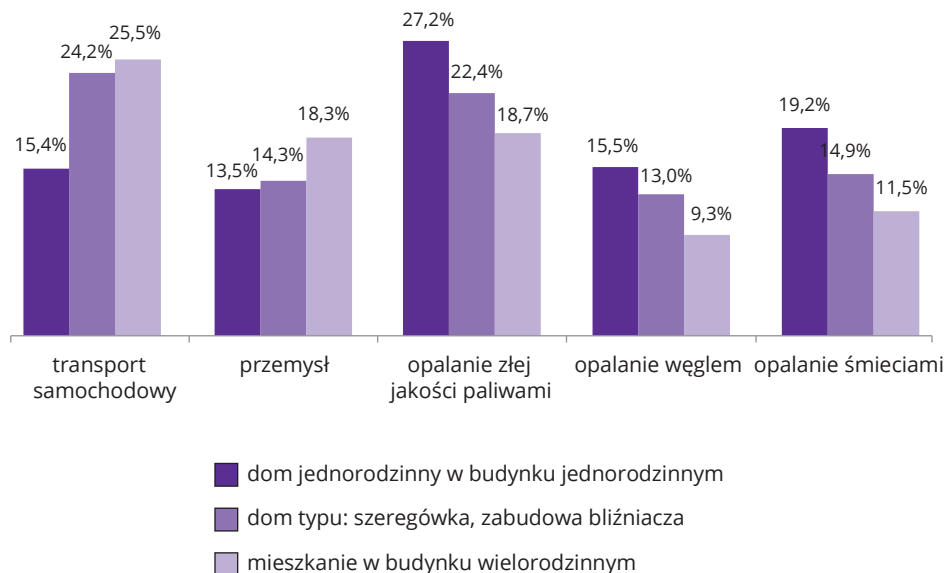
Najistotniejsze według mieszkańców przyczyny zanieczyszczenia powietrza – przekrój subregionalny

Osoby mieszkające w domach jednorodzinnych w budynkach jednorodzinnych jako główną przyczynę wskazywały na pierwszym miejscu „opalanie złej jakości paliwami” i w drugiej kolejności – „opalanie śmieciami”. Natomiast na „transport samochodowy” w większym odsetku wskazywały osoby mieszkające w domach typu: „szeregówka” czy zabudowa bliźniacza oraz w budynkach wielorodzinnych.

Wykres 25.

Przyczyny zanieczyszczenia powietrza według mieszkańców Małopolski w zależności od typu budynku zamieszkania (dom jednorodzinny/mieszkanie w budynku wielorodzinnym)

5.2. Poszukiwanie informacji na temat zanieczyszczeń powietrza

Małopolanie zostali zapytani o to, czy poszukują informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza w ich miejscu zamieszkania. Jest to o tyle istotne, że pokazuje skalę zainteresowania i świadomości w tym obszarze.

Prawie połowa mieszkańców naszego regionu nie jest aktywna w tej dziedzinie – nie szuka informacji o stopniu zanieczyszczenia powietrza.

Należy przy tym wziąć pod uwagę fakt, że nie we wszystkich powiatach są zainstalowane stacje pomiaru jakości powietrza. Takich, które aktualnie prowadzą pomiary, jest około 20 (w tym w Krakowie 6) – nadzór nad nimi sprawuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. W kilku innych powiatach stacje nie są aktywne systematycznie. W kilku następnych brak jest takich urządzeń.

Instalowane są również, w porozumieniu z decydentami lokalnymi, ale także na prywatny użytek mieszkańców, inne urządzenia do pomiaru PM2.5, PM10, temperatury, ciśnienia czy wilgotności. Wyniki są dostępne przez aplikacje internetowe i można je podglądać w Internecie. Nie ma ich jednak we wszystkich gminach, dostępne są głównie w Krakowie i gminach okalających stolicę Małopolski¹⁵.

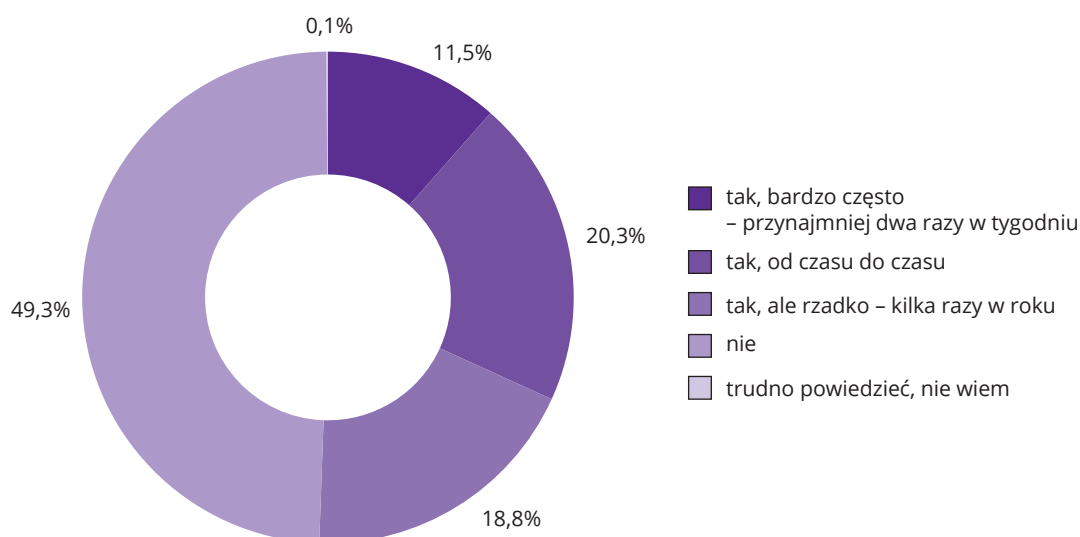
Tak więc nawet przy widocznym wzroście świadomości mieszkańców Małopolski i zainteresowania pomiarami zanieczyszczeń powietrza, nie wszyscy mają dostęp do wiedzy o tym, jak się sytuacja przedstawia w ich miejscowości czy nawet powiecie zamieszkania.

15 Stan na styczeń 2017 r.

Druga połowa Małopolan poszukuje informacji na temat stanu jakości powietrza, przy czym co dziewiąty mieszkaniec regionu robi to przynajmniej dwa razy w tygodniu, co piąty – od czasu do czasu, a 18,8% – tylko kilka razy w roku.

Wykres 26.

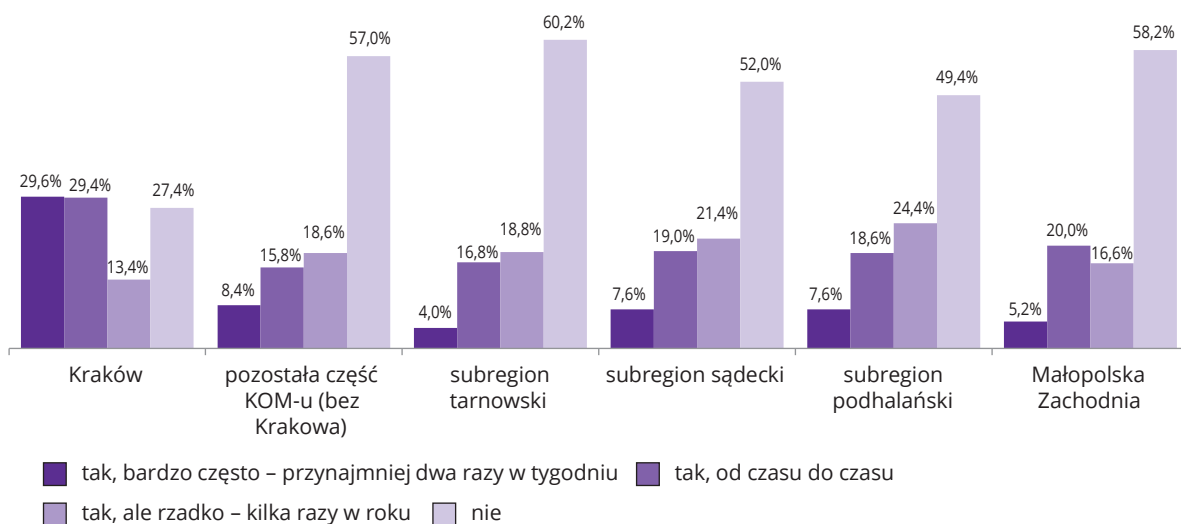
Poszukiwanie informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza w miejscu zamieszkania – w procentach

W Krakowie 29,6% mieszkańców szuka informacji o jakości powietrza przynajmniej dwa razy w tygodniu, natomiast prawie tyle samo krakowian (27,4%) nie robi tego wcale. W porównaniu z subregionem tarnowskim, gdzie dążenie do uzyskania wiedzy na temat aktualnych zanieczyszczeń jest najniższe w województwie (60,2% mieszkańców tego subregionu nie poszukuje informacji na temat zanieczyszczeń), jest to bardzo dobry wynik i najwyższy, biorąc pod uwagę wszystkie subregiony.

Wykres 27.

Poszukiwanie informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza w miejscu zamieszkania – przekrój subregionalny

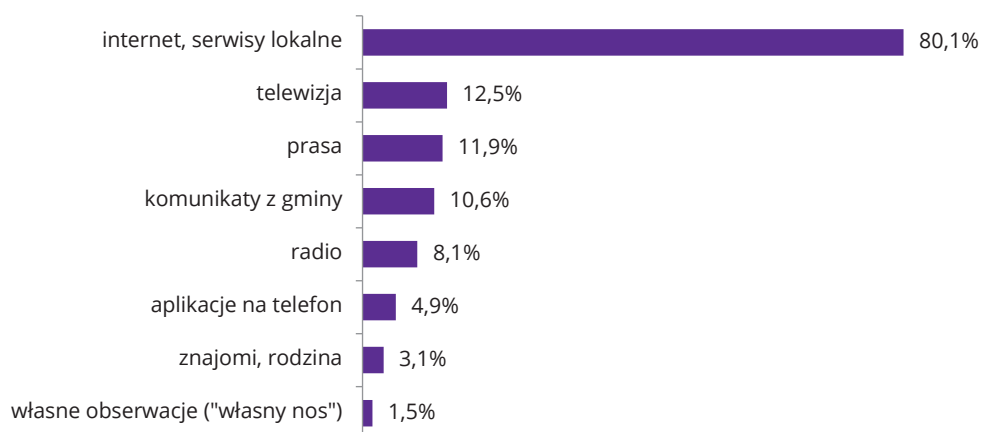

Wysoka jest zależność między poszukiwaniem informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza a wykształceniem – wraz ze spadkiem poziomu wykształcenia spada odsetek osób, które ich szukają. Co ciekawe – zależność jest również między subiektywną oceną stanu zdrowia a poszukiwaniem wiedzy odnośnie aktualnych zanieczyszczeń – im ktoś się lepiej czuje, jest bardziej zdrowy, tym częściej takich informacji szuka. Z analiz wynika ponadto, że częściej informacji poszukują osoby mieszkające w budynkach wielorodzinnych niż w domach jednorodzinnych (w budynkach jednorodzinnych czy w „szeregówkach” lub w „zabudowie bliźniaczej”).

Informacji o poziomie zanieczyszczenia powietrza mieszkańcy regionu szukają przede wszystkim w Internecie, zdecydowanie rzadziej – w telewizji czy prasie. Mieszkańcy, głównie Krakowa (jeden na dziesięciu mieszkańców Krakowa, co stanowi zdecydowanie najwyższy odsetek spośród mieszkańców subregionów), dość często dowiadują się o aktualnym stanie jakości powietrza z informacji pojawiających się w komunikacji publicznej czy z aplikacji internetowych.

Wykres 28.

Źródła informacji o stopniu zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania, z których korzystają Małopolanie (można było udzielić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100)

Młodzi mieszkańcy naszego regionu (18-24 lata) zdecydowanie częściej wybierają Internet jako główne (wybierane w pierwszej kolejności) źródło informacji o poziomie zanieczyszczenia (robi tak 84,5% spośród nich), zdecydowanie rzadziej są nim aplikacje na telefon (4,5%), znajomi czy komunikaty z gminy (często pojawiające się w komunikacji publicznej) – po 3,5%.

Poszukiwanie informacji w prasie na temat jakości powietrza spada wraz ze wzrostem wykształcenia, podobnie jest w przypadku korzystania z telewizji, informacji od rodziny i znajomych czy z komunikatów gminnych. Odwrotnie jest w przypadku korzystania z Internetu i aplikacji na telefon – tutaj procent wykorzystujących te narzędzia jako główne (i pierwsze) źródła informacji o poziomie zanieczyszczenia rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia.

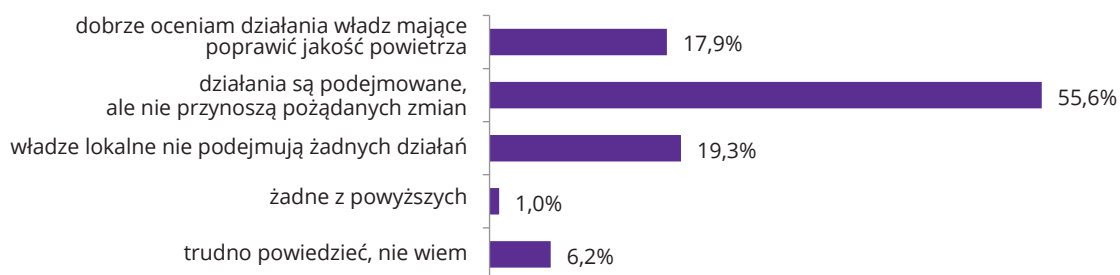
5.3. Ocena działalności władz w kwestii ochrony powietrza

Spośród trzech twierdzeń, które dotyczyły kwestii ochrony powietrza, mieszkańcy województwa wybierali jedno, które, według nich, „najprecyzyjniej” opisywało działania władz lokalnych w tym obszarze.

Najliczniej wybierane było twierdzenie **„działania są podejmowane, ale nie przynoszą pożądanych zmian”**. Można więc powiedzieć, że mieszkańcy regionu w większości dostrzegają starania i działania w zakresie poprawy jakości powietrza podejmowane przez decydentów, jednak są one na tyle słabe, że w opinii respondentów nie przynoszą rezultatów. Co piąty Małopolanin dobrze ocenia działalność władz mającą przyczynić się do poprawy jakości powietrza w ich miejscu zamieszkania.

Wykres 29.

Ocena działań lokalnych władz publicznych w obszarze ochrony powietrza

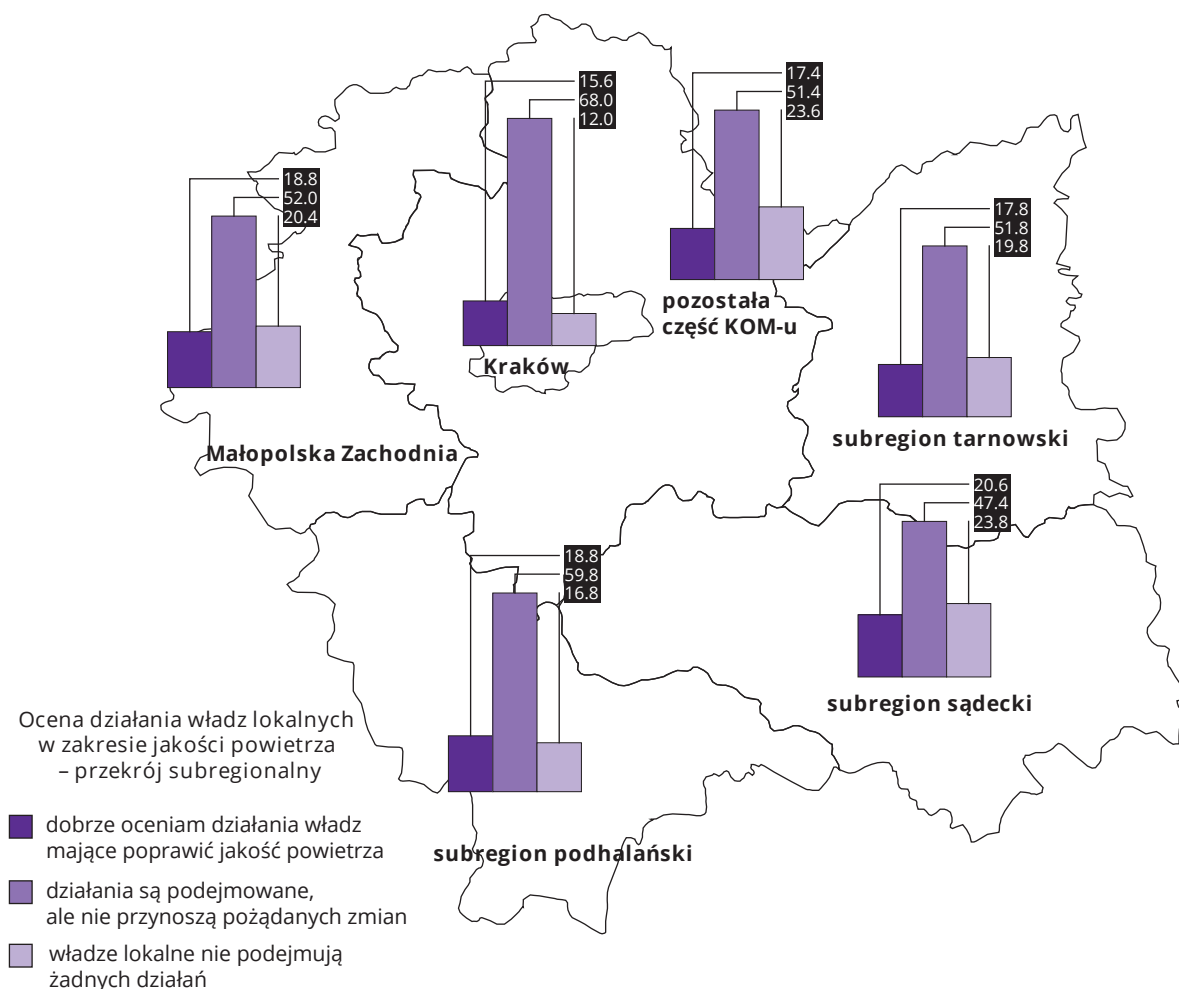

Mężczyźni lepiej niż kobiety oceniają działania podejmowane przez władze lokalne w kwestii ochrony powietrza. Większy odsetek kobiet niż mężczyzn uważa z kolei, że jeśli jakieś decyzje w obszarze poprawy jakości powietrza są podejmowane, to nie przynoszą efektów, lub że takie działania w ogóle nie są podejmowane.

Ciekawe zróżnicowania zaobserwowano w analizach na poziomie subregionów. I tak jak w kwestii świadomości i poszukiwania informacji o stanie jakości powietrza Kraków wyróżnia się na tle innych subregionów, tak również podobnie się dzieje w zakresie oceny działalności władz lokalnych. W stolicy Małopolski najmniej jest osób, które uważają, że „władze lokalne nie podejmują żadnych działań”, ale największy odsetek tych, którzy twierdzą, że „działania są podejmowane, ale nie przynoszą pożądanych zmian”.

Mapa 18.

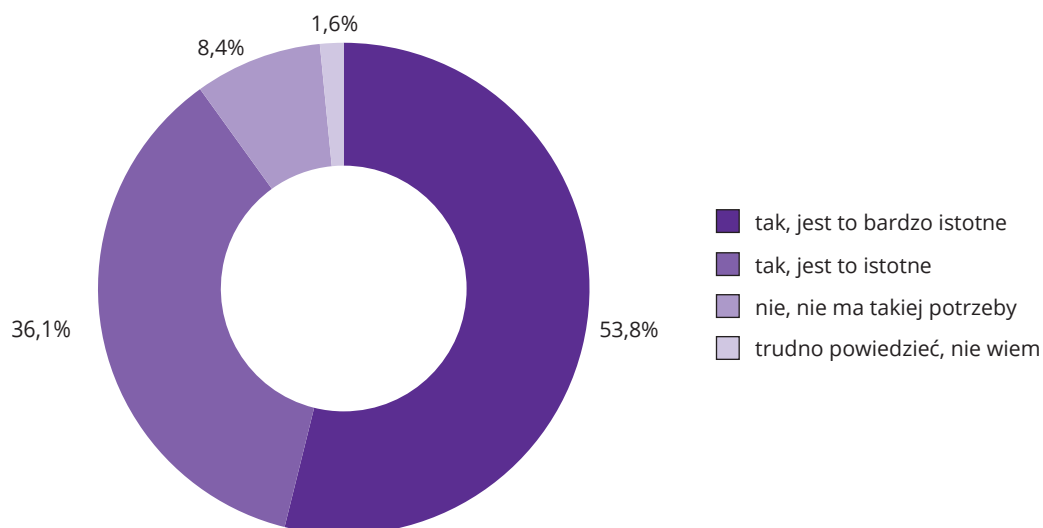
Ocena działania władz gminy/miasta w zakresie jakości powietrza – przekrój subregionalny

Małopolanie, zapytani, czy „władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza”, odpowiadają w zdecydowanej większości (89,9%), że jest to „bardzo istotne” lub „istotne”. Jedynie 8,4% badanych uważa, że „nie ma takiej potrzeby”.

Wykres 30.

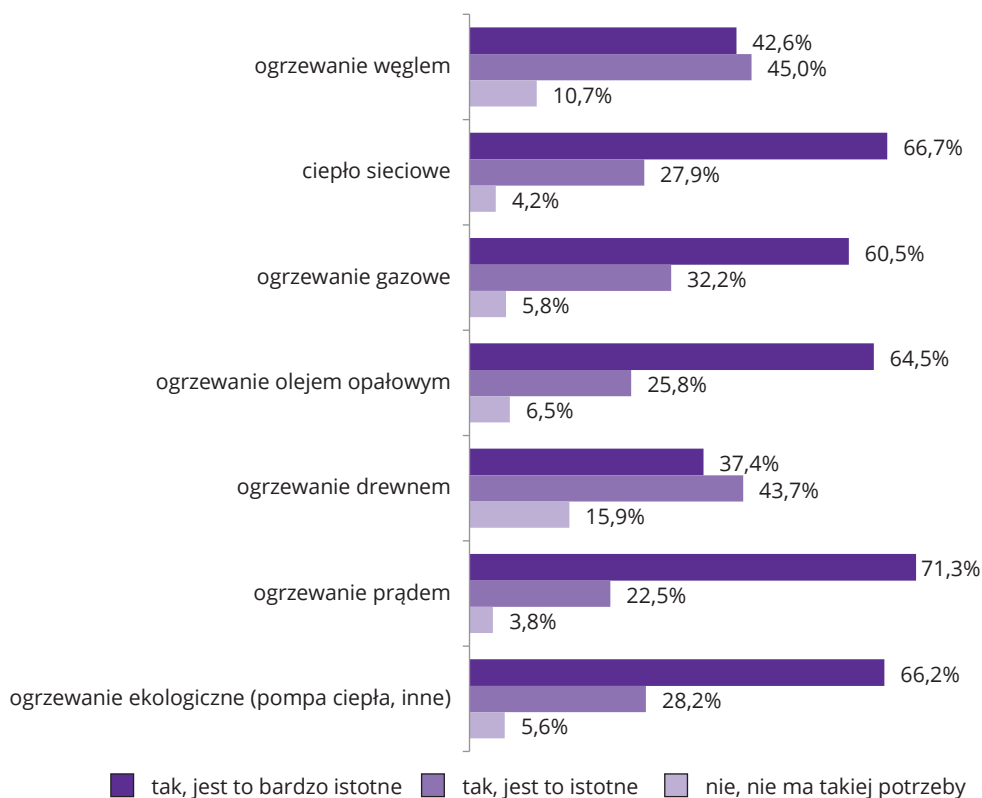
Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza

O tym, że podejmowanie takich działań jest bardzo istotne, mówi aż 57,4% kobiet i 49,6% mężczyzn, mniejszy odsetek osób ogrzewających się węglem czy drewnem (odpowiednio 42,6% i 37,4%) niż np. korzystających z ciepła sieciowego (66,7%) czy ekologicznych źródeł, typu pompa ciepła (66,2%), i większy – ludzi z wykształceniem wyższym (62,3%) niż średnim (50,0%) czy zasadniczym zawodowym (41,3%).

Wykres 31.

Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od rodzaju ogrzewania domu/mieszkania

Można również zauważyć pewną zależność między miejscem zamieszkania (dom jednorodzinny/mieszkanie w budynku wielorodzinnym) a opinią na temat ważności działań podejmowanych przez władze gminy w kwestii zanieczyszczenia powietrza – osoby mieszkające w domach jednorodzinnych w zabudowie jednorodzinnej częściej opowiadały o braku potrzeby inicjowania zadań w tym obszarze (10,9%) niż osoby zamieszkałe w zabudowie bliźniaczej/szeregowej i w zabudowie wielorodzinnej (odpowiednio 4,1% i 4,6%).

Wykres 32.

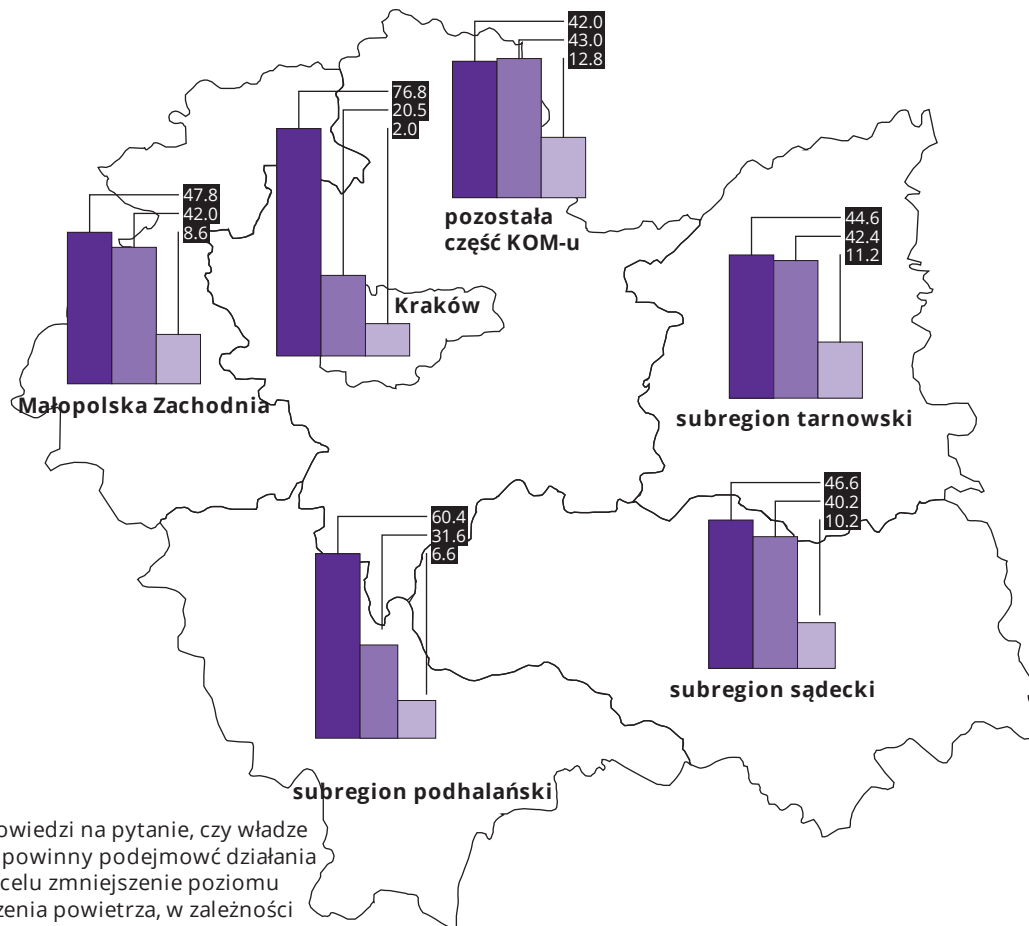
Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od miejsca zamieszkania (dom jednorodzinny/mieszkanie w budynku wielorodzinnym)

Trzech na czterech mieszkańców Krakowa (76,8%) uważa, że „bardzo istotne” jest podejmowanie przez władze działań mających na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza. W innych subregionach ten odsetek waha się od 42,0% w pozostałej części Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego do 60,4% w subregionie podhalańskim. O tym, że nie ma takiej potrzeby przekonanych jest tylko 2,0% krakowian i na przykład 12,8% mieszkańców pozostałej części KOM-u.

Mapa 19.

Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od subregionu zamieszkania

Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od subregionu zamieszkania

- tak, jest to bardzo istotne
- tak, jest to istotne
- nie, nie ma takiej potrzeby

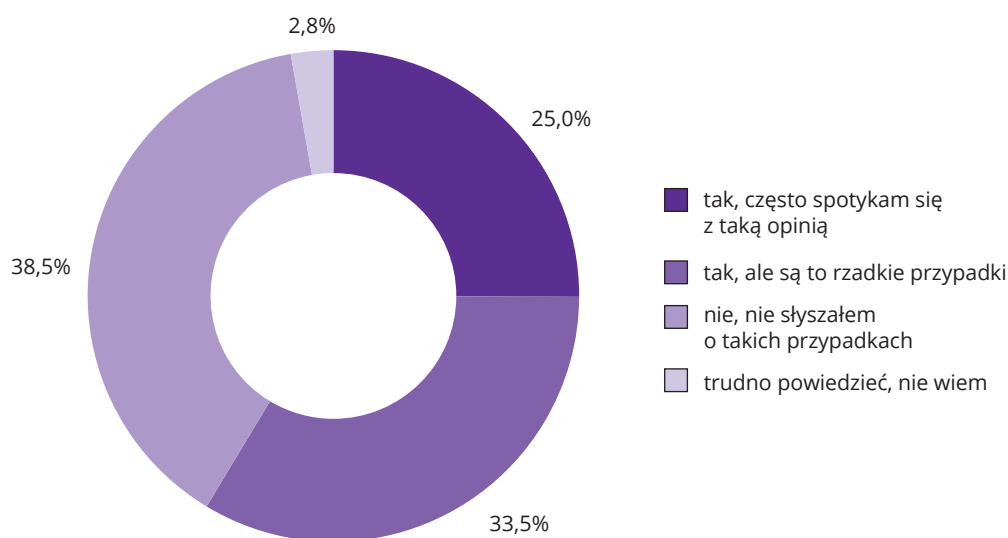

5.4. Opinia mieszkańców dotycząca materiału opałowego

Prawie 40,0% Małopolan nie spotkało się z sytuacją, aby ktoś palił śmieciami w gospodarstwie domowym w ich miejscowości zamieszkania, jednak co czwarty badany często spotyka się z taką sytuacją, a jedna trzecia mówi, że słyszała o takich przypadkach, ale są one rzadkie.

Wykres 33.

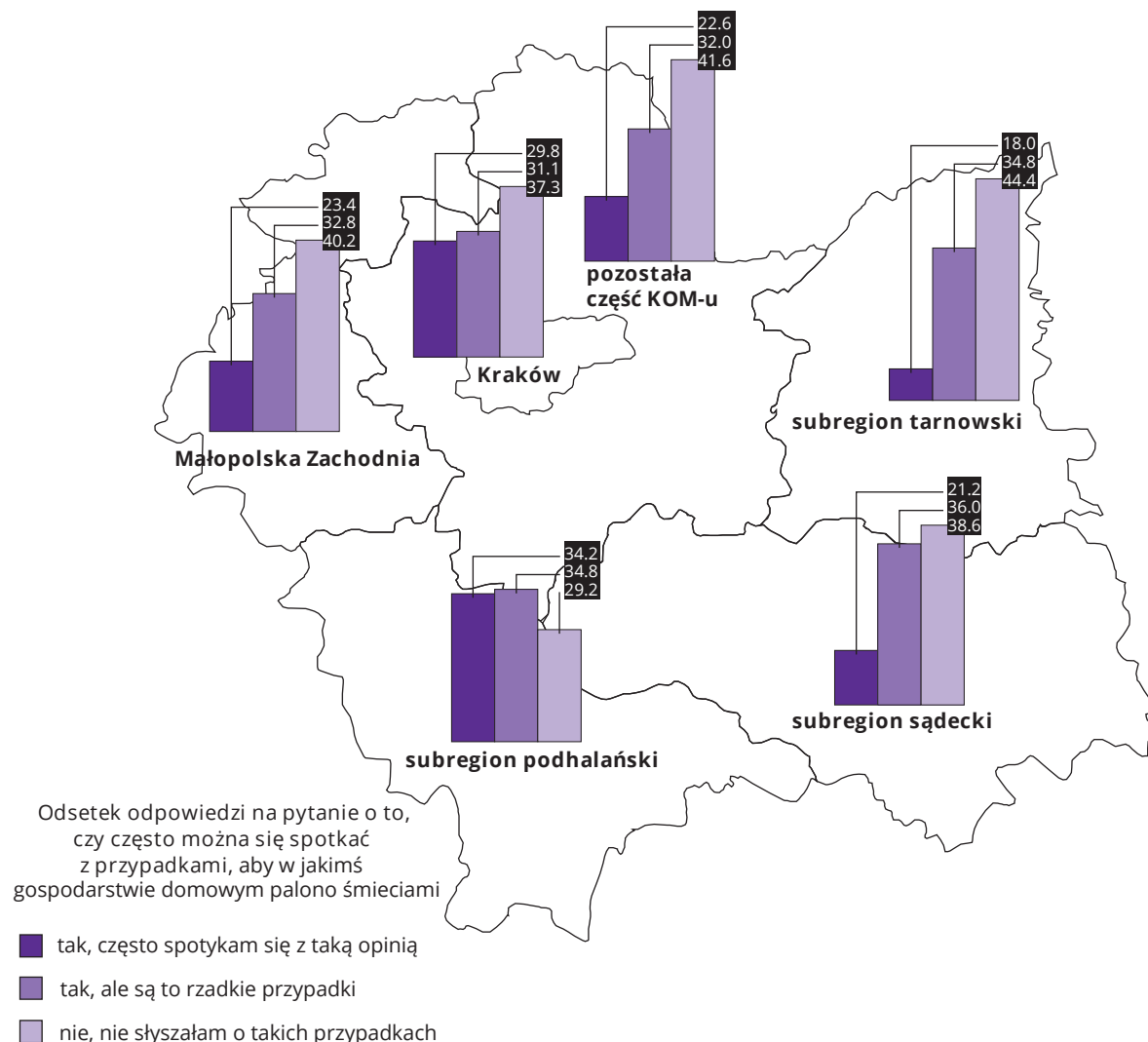
Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami

Sytuacja najbardziej alarmująca jest w subregionie podhalańskim – jest to jedyny subregion, w którym odsetek osób nie słyszących o przypadkach palenia śmieciami jest niższy (29,2%) niż tych, którzy często spotykają się z taką opinią (34,2%) lub słyszeli o tym, ale są to według nich przypadki rzadkie (34,8%).

Mapa 20.

Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy i jak często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami

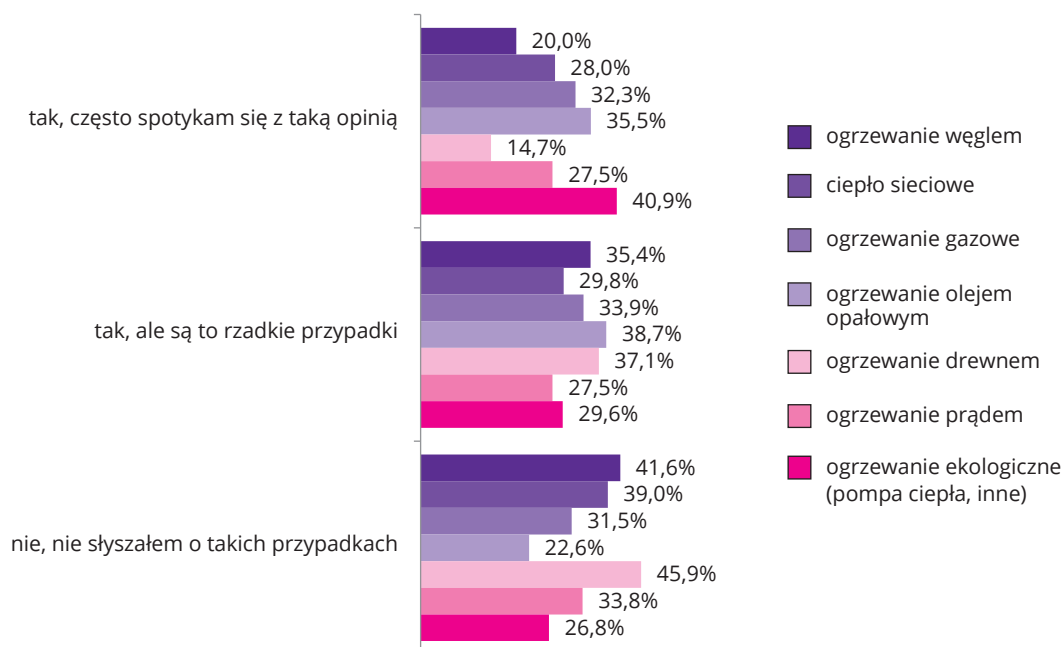

Nie ma zależności między opiniami na temat spalania śmieci w gospodarstwach domowych a wiekiem respondentów. Więcej natomiast kobiet niż mężczyzn (27,2% do 22,5%) deklaruje, że często spotyka się z opinią o spalaniu odpadów w ich miejscowości zamieszkania. Widoczna jest ponadto zależność między wykształceniem a „spotykaniem się z opinią” dotyczącą spalania śmieci w domach (im wyższe wykształcenie, tym większy odsetek osób deklarujących, że „często” się z takim postępowaniem spotykają).

Osoby, w których gospodarstwach ogrzewa się drewnem i węglem, częściej odpowiadały, że nie słyszały o przypadkach palenia śmieciami w gospodarstwach domowych w miejscowości ich zamieszkania, w porównaniu do osób mających inne źródło ogrzewania (np. ciepło sieciowe czy ogrzewanie gazowe).

Wykres 34.

Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy i jak często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami, a źródło ogrzewania domu

Małopolanie zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat czterech twierdzeń dotyczących materiału spalanego w gospodarstwach domowych oraz przez podmioty gospodarcze:

1. Spalanie śmieci w gospodarstwach domowych nie wpływa na jakość powietrza

97,4% Małopolan nie zgadza się z powyższym twierdzeniem.

Nie widać różnic w wyrażonych opiniach, biorąc pod uwagę płeć czy subregion zamieszkania. Są natomiast zależności w odniesieniu do wieku ankietowanego (im starszy, tym „niezgoda” z twierdzeniem, że spalanie śmieci szkodzi – mniejsza) oraz do wykształcenia (im wyższe wykształcenie, tym odsetek przeciwnych opinii wobec wyrażonego twierdzenia jest wyższy).

2. Stuzby publiczne powinny mieć prawo do częstych kontroli materiału spalanecelu ogrzania**domu/mieszkania**

80,1% Małopolan zgadza się z powyższym twierdzeniem, 15,0% – nie zgadza się, pozostali nie mają w tej kwestii zdania.

Większy odsetek kobiet niż mężczyzn zgadza się z tym twierdzeniem (83,5% wobec 76,3%). W przeciwieństwie do poprzedniego twierdzenia, z którym nie zgadzało się tyle samo mieszkańców wszystkich subregionów, w odniesieniu do analizowanego – widać nieznaczne różnice. Na częste kontrole materiału spalanego w celu ogrzania domu/mieszkania zgadza się najwięcej mieszkańców Krakowa i subregionu podhalańskiego (powyżej 82%), odsetek zgadzających się z taką opinią jest natomiast najniższy w subregionie tarnowskim i w Małopolsce Zachodniej (powyżej 77%).

O ile w przypadku osób ogrzewających swoje gospodarstwa ciepłem sieciowym, prądem czy innymi ekologicznymi źródłami (np. pompą ciepła) zgoda na częste kontrole jest wysoka (powyżej

85%), to w przypadku osób wykorzystujących węgiel czy drewno jako główne źródła ta zgoda jest niższa o kilka punktów procentowych (odpowiednio 74,3% i 78,0%).

3. Podmioty gospodarcze powinny być częściej niż gospodarstwa domowe kontrolowane

w zakresie wpływu ich działalności na jakość powietrza

84,7% Małopolan zgadza się z powyższym twierdzeniem, 10,2% – nie zgadza się, pozostali nie mają w tej kwestii zdania.

Nieznacznie więcej kobiet niż mężczyzn (86,5% wobec 82,5%) zgadza się z tym twierdzeniem. Delikatne są natomiast różnice w odniesieniu do subregionu zamieszkania, wieku, wykształcenia czy nawet źródła ogrzewania domu/mieszkania.

4. Spalanie śmieci w gospodarstwach domowych powinno podlegać wysokim karom

79,3% Małopolan zgadza się z powyższym twierdzeniem, 12,0% – nie zgadza się, 8,3% nie ma w tej kwestii zdania.

Mieszkańcy Krakowa i subregionu podhalańskiego w największym odsetku zgadzają się z tym twierdzeniem (odpowiednio 83,4% i 81,0%), najmniej chętni na takie metody walki o czyste powietrze (choć jednak nadal w zdecydowanej większości chętni) są mieszkańcy subregionu tarnowskiego (75,4%).

Odsetek osób zgadzających się na karanie za spalanie śmieci maleje wraz z wiekiem, a rośnie wraz z wykształceniem.

5.5. Jakość węgla dostępnego w sprzedaży

Eksperci i naukowcy zwracają uwagę na problem wykorzystywania w domach/mieszka- niach złej jakości węgla, który jest tańszy w przeliczeniu na kupowane do ogrzania domu tony, ale biorąc pod uwagę jego kaloryczność i wartość opałową – okazuje się w ostatecz- nym rozrachunku droższy. Inną sprawą, o której jednak rzadziej się mówi w kontekście smogu, a która również nie została poruszona w badaniu, jest umiejętność takiego spalania materiału opałowego, aby wydobywała się z komina jak najmniejsza ilość dymu. Praktyczne porady, jak należy to robić, dostępne są na stronach internetowych wielu rządowych agencji innych krajów (m.in. odpowiednika ministerstwa środowiska w Stanach Zjednoczonych¹⁶) oraz w ulotkach twor- zonych na potrzeby naszego społeczeństwa¹⁷.

Być może temat ten zostanie poruszony w kolejnej edycji badania. W obecnej zapytaliśmy Mało- polan, czy uważają, że w sprzedaży powinien być dostępny tylko dobrej jakości węgiel rozumiany jako wysokokaloryczny, o wysokiej wartości opałowej, pozostawiający niewielką ilość popiołu i emitujący do atmosfery mniej trujących substancji.

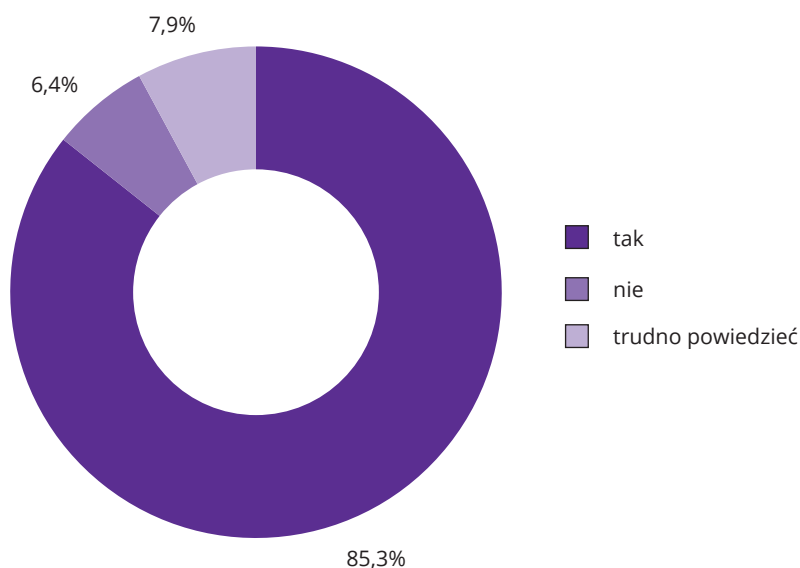
Zdecydowana większość mieszkańców regionu (85,3%) uważa, że tylko „dobrej jakości” węgiel powinien być w sprzedaży.

16 <https://www.epa.gov/burnwise/burn-wise-best-burn-practices>, dostęp: 10.01.2017.

17 http://czysteogrzewanie.pl/wp-content/uploads/2014/02/ulotka_pokazowa_v2.pdf

Wykres 35.

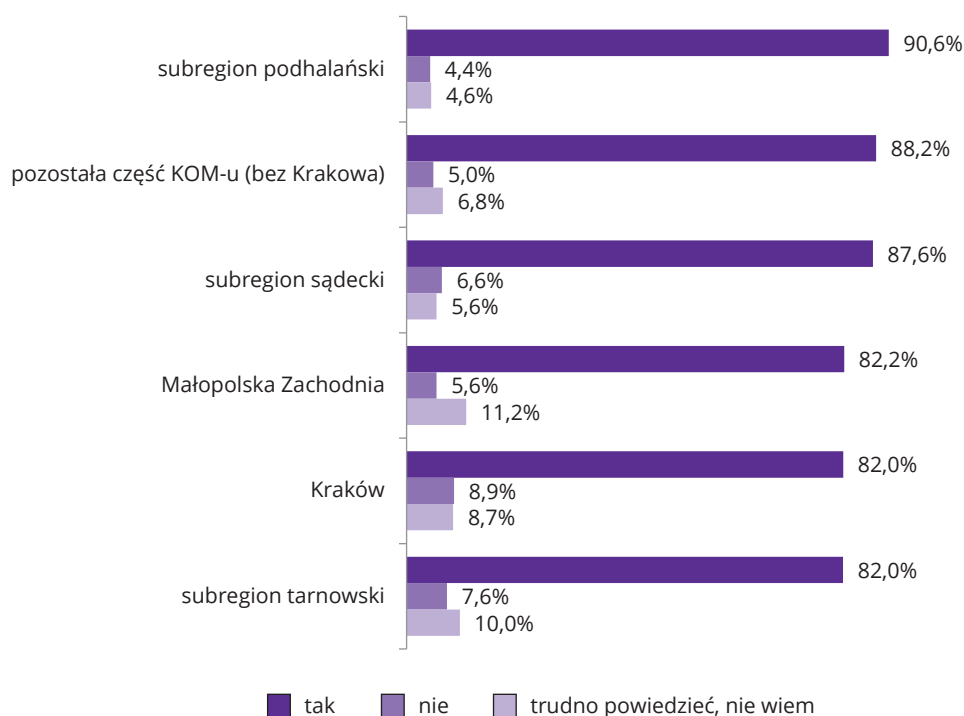
Opinie na temat tego, czy w sprzedaży powinien być dostępny tylko dobrej jakości węgiel

Mieszkańcy subregionu podhalańskiego w największym odsetku (w porównaniu do mieszkańców innych subregionów) zgadzają się na to, by w sprzedaży był dostępny tylko dobrej jakości węgiel. Co ciekawe, biorąc pod uwagę główne źródło ogrzewania, osoby wykorzystujące węgiel czy drewno jako materiał opałowy byli tymi, którzy najchętniej wyrażali pozytywną opinię na ten temat.

Wykres 36.

Opinie na temat tego, czy w sprzedaży powinien być dostępny tylko dobrej jakości węgiel, w zależności od subregionu zamieszkania

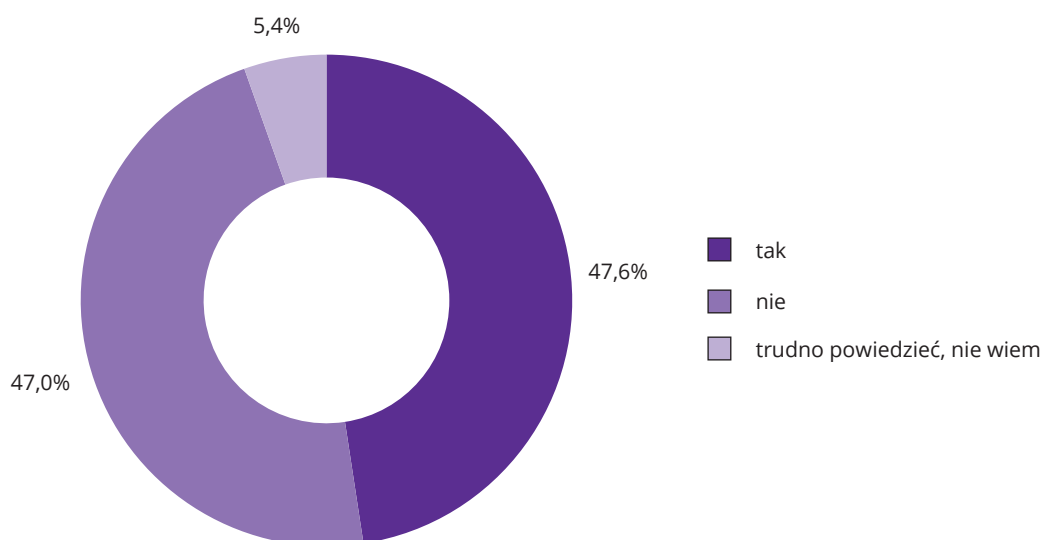
5.6. Prowadzenie prac modernizacyjnych w domach/ mieszkaniach

Małopolanie zostali zapytani o to, czy w ostatnich latach prowadzone były w ich domach/ mieszkaniach prace mające na celu „modernizację instalacji grzewczej”.

Połowa mieszkańców województwa (47,6%) takie inwestycje przeprowadziła.

Wykres 37.

Odsetek osób, które prowadziły/nie prowadziły w ostatnich latach prace mające na celu modernizację/unowocześnienie instalacji grzewczej

Spośród Małopolan, którzy przeprowadzili jakieś prace modernizacyjne/unowocześniające, najwięcej osób wymieniło piec na nowy (co trzeci mieszkaniec, który modernizował instalację grzewczą) lub prowadziło drobne prace (typu: wymiana grzejników, kaloryferów, stolarki okiennej). Tylko co dwunasty Małopolanin spośród tych, którzy zadeklarowali prowadzenie jakichś prac, przeprowadziło całkowitą modernizację instalacji grzewczej.

Wykres 38.

Prace, jakie zostały przeprowadzone w ostatnich kilku latach w domach/mieszkaniach Małopolan w zakresie instalacji grzewczej

Połowa Małopolan, którzy nie prowadzili w ostatnich latach żadnych prac modernizacyjnych w zakresie instalacji grzewczej (47,0%), w większości mieszka w budynkach względnie nowych i wskazała na brak potrzeby wykonywania takich inwestycji (74,1%). Co dziesiąty ankietowany zrezygnował z modernizacji z powodu braku środków finansowych, a w gospodarstwach 8,2% Małopolan podobne prace były już wykonane we wcześniejszych latach.

Wykres 39.

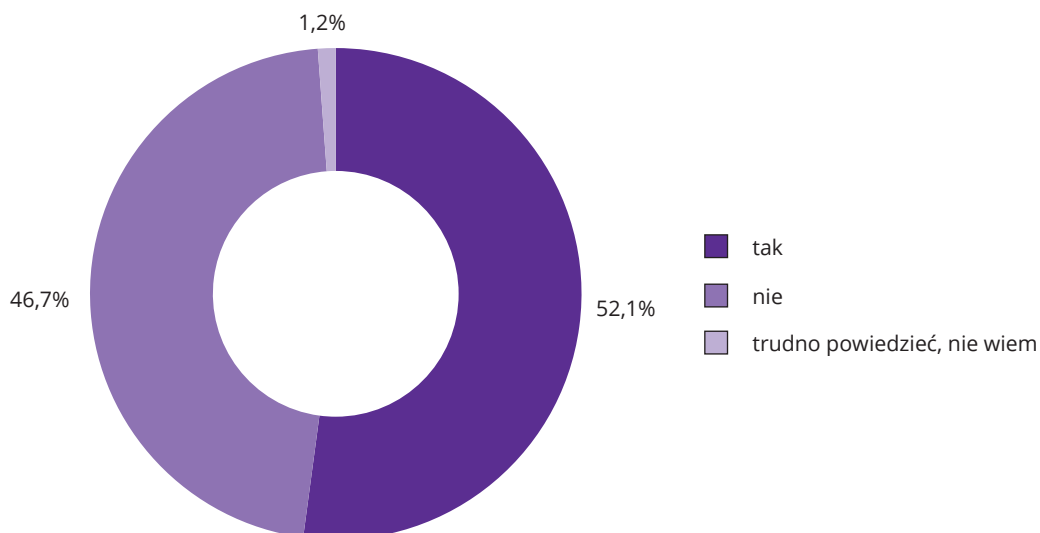
Powody, dla których w ostatnich latach nie były prowadzone żadne prace modernizacyjne instalacji grzewczej

Nieznacznie większy odsetek Małopolan od tych, którzy prowadzili prace modernizacyjne instalacji grzewczej (47,6%), prowadziło prace mające na celu ocieplenie budynku (52,1%).

Wykres 40.

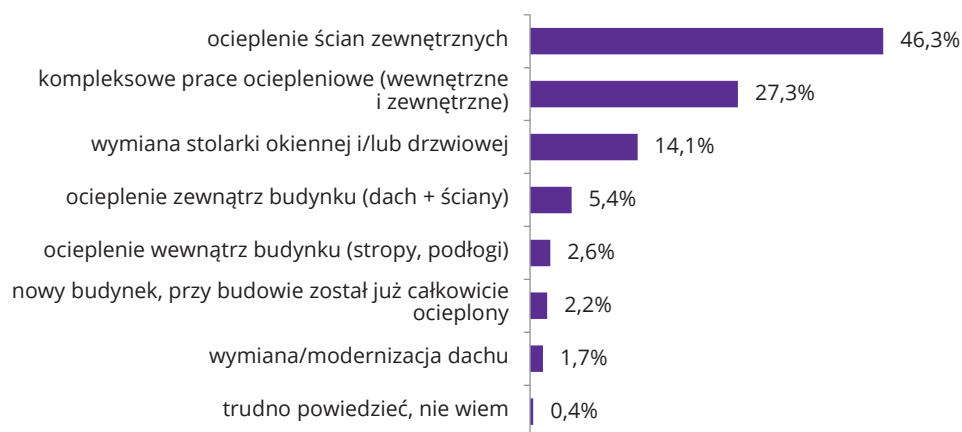
Odsetek osób, które prowadziły/nie prowadziły w ostatnich latach prace mające na celu ocieplenie zamieszkałych budynków

Prace te dotyczyły głównie ocieplenia ścian zewnętrznych (prawie połowa wszystkich prac), w mniejszym stopniu prowadzone były kompleksowe prace ociepleniowe (u co czwartego badanego). Co siódmy Małopolanin spośród prowadzących prace ociepleniowe w swoim domu/mieszkańiu wymieniał stolarkę.

Wykres 41.

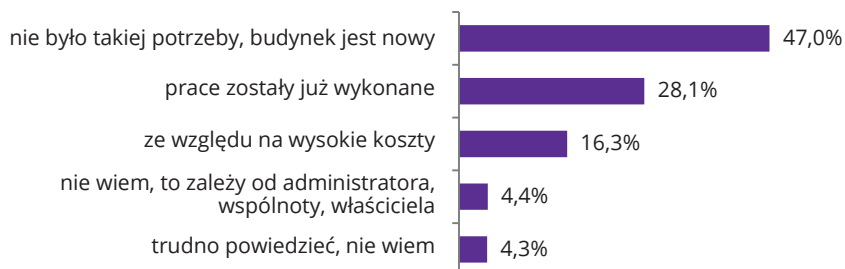
Prace ociepleniowe, jakie zostały przeprowadzone w ostatnich kilku latach w domach/mieszkańiach Małopolan

46,7% Małopolan nie prowadziło żadnych prac mających na celu ocieplenie budynku. Spośród nich największy odsetek nie inwestował ze względu na brak potrzeby (budynek nowy, niewymagający ocieplenia), u pozostałych prace zostały już wykonane we wcześniejszych latach lub koszty były zbyt wysokie.

Wykres 42.

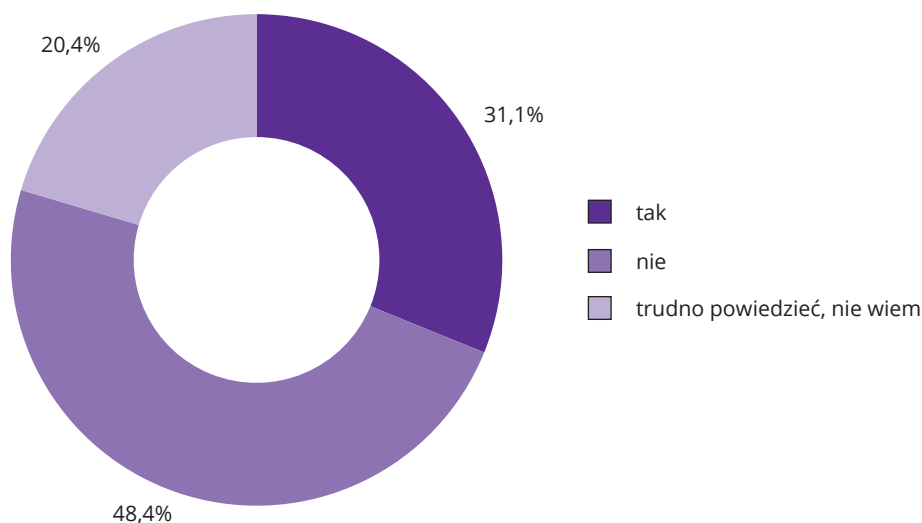
Powody, dla których w ostatnich latach nie były prowadzone żadne prace mające na celu ocieplenie zamieszkałych budynków

Małopolanie zapytani zostali również o plany modernizacyjne w najbliższych latach. W zakresie modernizacji instalacji grzewczej – **31,1% planuje wykonanie takich prac w najbliższych latach, w zakresie ocieplenia budynku – 23,5%**. Duża część mieszkańców Małopolski nie potrafi jeszcze określić, czy takie inwestycje będą wykonywane u nich w domu.

Wykres 43.

Plany Małopolan dotyczące prac modernizacyjnych/unowocześniających instalację grzewczą w najbliższych latach

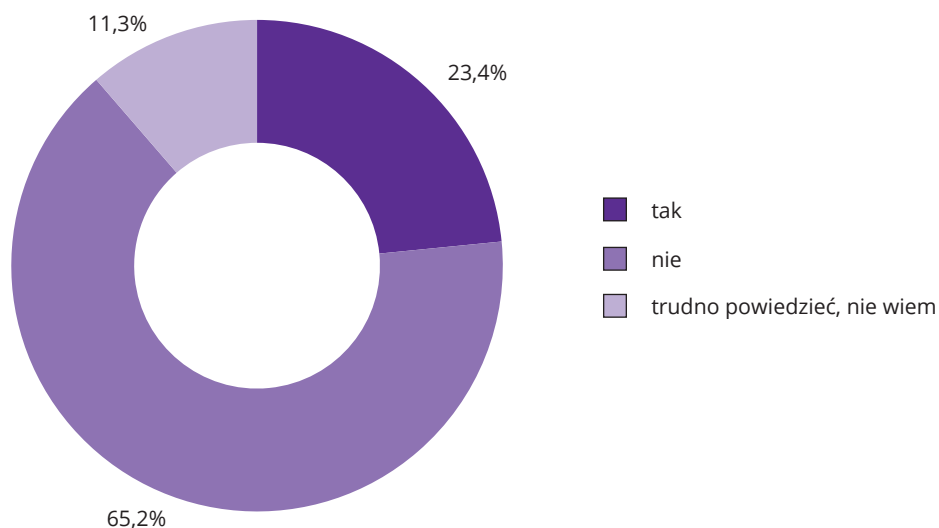
Mieszkańcy regionu, zapytani o powody braku planów modernizacyjnych w najbliższych latach, odpowiadali w zdecydowanej większości, że nie mają takiej potrzeby (bo np. prace zostały już wykonane wcześniej). Co dziewiąty mówi, że rezygnuje z takich inwestycji ze względu na wysokie koszty.

Wykres 44.

Powody, dla których w najbliższych latach nie będą prowadzone żadne prace modernizacyjne instalacji grzewczej w mieszkaniach/budynkach zamieszkania badanych

Wykres 45.

Plany Małopolan dotyczące prac polegających na ociepleniu mieszkań/budynków mieszkalnych w najbliższych latach

Co do planów dotyczących wykonania ocieplenia budynków, prawie połowa mówi, że nie ma takiej potrzeby, co trzeci deklaruje, że takie prace zostały już wykonane wcześniej, o wysokich kosztach mówi co piąty mieszkaniec spośród osób, które nie planują żadnych prac ociepleniowych w najbliższych latach.

Wykres 46.

Powody, dla których w najbliższych latach nie będą prowadzone żadne prace ociepleniowe w budynkach osób badanych

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA MIESZKAŃCÓW MAŁOPOLSKI

O zdrowotnych aspektach aktywności fizycznej i uprawiania sportu nie będziemy się w tej analizie rozpisywać. Obszar został dokładnie zbadany i udokumentowany przez lekarzy i naukowców. Rozliczne powiązania aktywności fizycznej ze zdrowiem dobitnie wykazują, że **podejmowanie aktywności fizycznej to obowiązek i integralny element całodziennego rytmu życia człowieka**¹⁸. Takie organizacje światowe jak WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) czy UNESCO (Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty), zaniepokojone ogromnymi stratami, jakie ponoszą społeczeństwa w wyniku narastającej hipokinezy (bezczynność ruchowa) i niskiego stanu sprawności fizycznej obywateli, wezwały do promocji prozdrowotnej aktywności fizycznej jako zasadniczego celu nowoczesnej strategii zdrowia publicznego.

Według wielu teorii wzrost gospodarczy ma charakter przede wszystkim endogeniczny i zależy w głównej mierze od dwóch czynników: innowacji oraz kapitału ludzkiego. A zdrowie, wraz z edukacją, stanowi podstawę kapitału ludzkiego, decydującego o ekonomicznej produktywności jednostki: wydajności pracy, efektywnym uczeniu się oraz rozwoju fizycznym, emocjonalnym i intelektualnym. Tym samym wpływa ono na wzrost aktywności człowieka w wielu wymiarach: gospodarczym, społecznym, zawodowym itd., oddziałując w ostatecznym wymiarze na ogólny poziom gospodarczej aktywności danego społeczeństwa¹⁹.

Z jednej strony zdrowie jest czynnikiem rozwoju gospodarczego, z drugiej zaś wzrost gospodarczy wywiera znaczący, dodatni wpływ na poziom zdrowotności społeczeństwa oraz charakteryzującego go wskaźnika oczekiwanej długości życia. Należy się więc spodziewać, że gwałtowne zwolnienie tempa rozwoju gospodarczego negatywnie będzie oddziaływać na stan zdrowia społeczeństwa²⁰.

Skoro więc aktywność fizyczna i uprawianie sportu ma wpływ na rozwój gospodarczy, to do zadań decydentów należy takie ukierunkowanie swoich działań, aby wskaźniki wskazujące na wzrost w obszarze zdrowia społeczeństwa szły równorzędnie albo nawet wyprzedzały wskaźniki rozwoju gospodarczego²¹.

Według „Aktywności sportowej Polaków”, raportu przygotowanego przez TNS Polska²², pod względem aktywności fizycznej Polacy wypadają poniżej średniej dla krajów Unii Eu-

18 E. Biernat, *Aktywność fizyczna w życiu współczesnego człowieka*, Katedra Turystyki, Kolegium Gospodarki Światowej, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; <https://www.ncbkf.pl/ewydawnictwo/biblioteka/aktywnosc-fizyczna-w-zyciu-wspolczesnego-czlowieka.html>, dostęp: 30.09.2016.

19 P. Białynicki-Birula, *Wpływ zdrowia na kształtowanie się społecznego dobrobytu*, „Biuletyn Ekonomiczny e-GAP”, nr 3/2007; <http://repozytorium.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/3766/Wp%C5%82yw%20zdrowia%20na%20kszt%C5%82owanie.pdf?sequence=1>, dostęp: 30.09.2016.

20 Tamże.

21 Przykładem działań w tym zakresie jest program Unii Europejskiej *Zdrowie na rzecz rozwoju gospodarczego* przewidziany na lata 2014-2020, który ma na celu wsparcie państw członkowskich w podjęciu reform systemów opieki zdrowotnej uwzględniających zachodzące w Europie zmiany demograficzne i społeczne.

22 *Aktywność sportowa Polaków*, TNS Polska, wrzesień 2015, <http://www.tnsglobal.pl/informacje/porozmawiajmy-o-sporcie-czyli-aktywnosc-fizyczna-polakow-i-jej-brak/>, dostęp: 05.10.2016.

ropejskiej. W dalszym ciągu bliżej nam do mało aktywnych sportowo krajów południa Europy niż np. do Skandynawii, w której aktywna jest zdecydowana większość mieszkańców.

Niemal jedna trzecia Polaków uprawia sport lub inne aktywności fizyczne regularnie co najmniej trzy razy w tygodniu. Jednak odsetek osób niepodjmujących żadnej aktywności sportowej jest podobny (32%). Zauważalnie częściej sport uprawiają mężczyźni oraz mieszkańcy miast. Najaktywniejsi sportowo jesteśmy do 25. roku życia. Po trzydziestce ta aktywność stopniowo spada, aby ponownie wzrosnąć w grupie 60+²³.

Aktywnościami fizycznymi, które najchętniej podejmujemy, są: jazda na rowerze (53% aktywnych fizycznie), bieganie (33%) oraz pływanie (29%). Są to zarazem dyscypliny cieszące się dużą popularnością we wszystkich grupach wiekowych, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci czy wykształcenia.

Niestety nie ma szczegółowych badań na temat aktywności fizycznej dorosłych mieszkańców Małopolski. Wiemy natomiast, że Małopolanie dobrze oceniają stan swojego zdrowia – tak wynika z kilku dostępnych analiz, m.in. z „Aktywności sportowej Polaków”²⁴ (mieszkańcy Małopolski są wśród osób najlepiej oceniających stan swojego zdrowia).

Z kolei wyniki „Badania opinii mieszkańców Małopolski” pokazują, że wzrasta liczba Małopolan oceniających stan swojego zdrowia na „bardzo dobry” i „dobry”. W 2014 roku było to 64,7% mieszkańców, a w obecnej edycji – 71,5%, spada natomiast odsetek tych, których stan zdrowia jest oceniany jako „raczej zły” i „zły” (z 13,2% w 2014 roku do 7,7% obecnie). Z informacji przygotowanej przez Główny Urząd Statystyczny²⁵ wynika, że co drugie dziecko regularnie uprawia sport lub rekreację poza lekcjami wychowania fizycznego (54% chłopców i około 45% dziewcząt). W tej grupie aktywnych co 10. dziecko ćwiczyło dodatkowo tylko 1 godzinę w tygodniu, 20% z nich przeznaczało na taką formę aktywności 2 godziny w tygodniu, 38% – od 3 do 5 godzin, a kolejne 31% – 6 godzin lub więcej.

W obecnym badaniu Małopolanie zostali **zapytani o częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej, rodzaje uprawianych sportów i ocenę dostępności obiektów sportowych.**

Z analiz wynika, że jeden na trzech mieszkańców regionu podejmuje aktywność fizyczną, rozumianą jako aktywność ukierunkowaną m.in. na poprawienie stanu zdrowia, kondycji itd., niezwiązaną z wykonywaniem prac domowych czy zawodowych i zaplanowaną w czasie, 3 razy w tygodniu bądź nawet częściej. Kolejna trzecia część Małopolan robi to jeden do dwóch razy w tygodniu. Rządziej, 1-3 razy w miesiącu, aktywność podejmuje co siódmy mieszkaniec województwa.

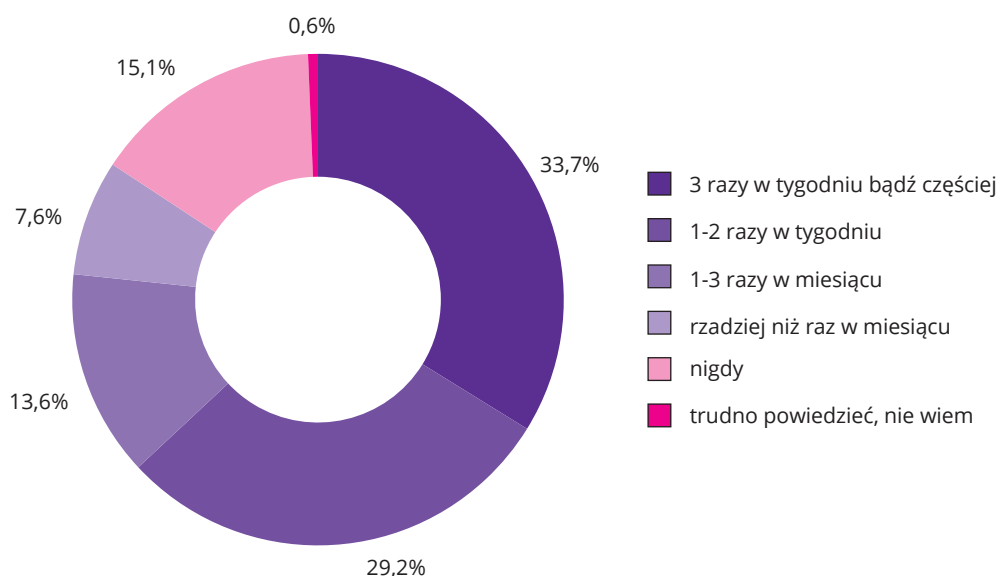
23 Tamże.

24 *Zdrowie i zachowania zdrowotne mieszkańców Polski w świetle badania EHIS 2014*, GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY, Warszawa, 1 grudnia 2015 r., <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/zdrowie/zdrowie-i-zachowania-zdrowotne-mieszkanow-polski-w-swietle-badania-ehis-2014,10,1.html>, dostęp: 05.10.2016.

25 Tamże.

Wykres 47.

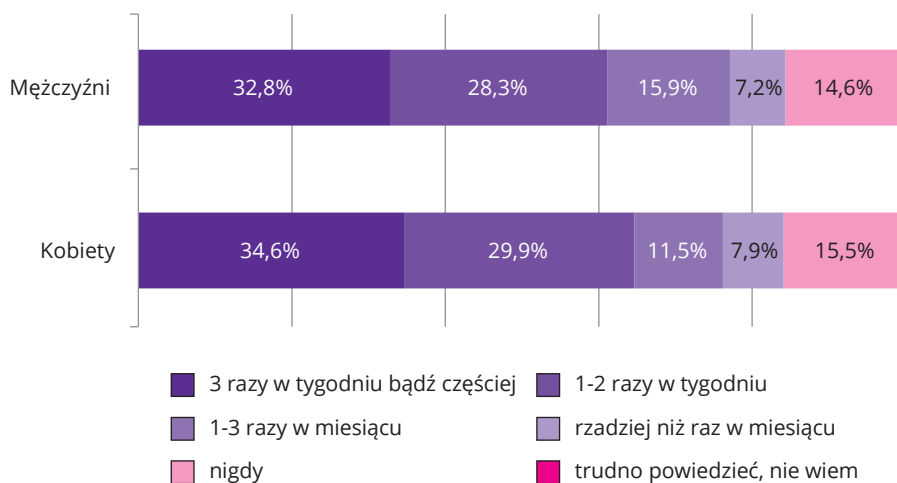
Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców regionu

Jak wynika z analiz, **Małopolanki nieznacznie częściej podejmują aktywność ruchową niż mężczyźni.**

Wykres 48.

Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez kobiety i mężczyzn

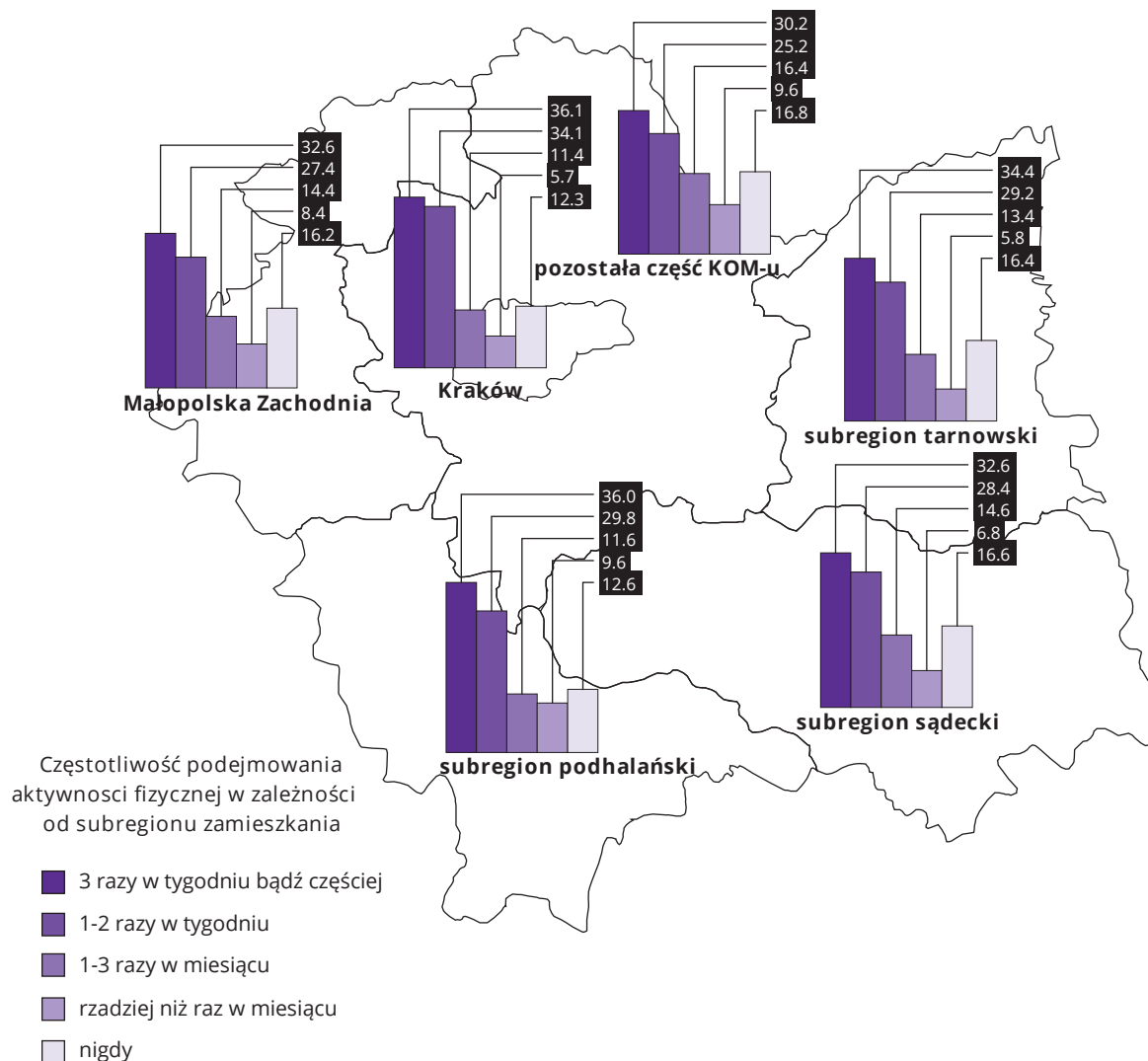

Potwierdzają się ponadto wyniki z innych analiz – bardziej aktywni są ludzie młodzi (w przedziale wieku 18-24 aktywność fizyczną 3 razy w tygodniu i częściej podejmuje 42,9% osób) i po 60. roku życia (37,8%). Odsetek osób podejmujących aktywność fizyczną wzrasta wraz z wykształceniem i dochodami.

Nie ma natomiast znaczących różnic w zależności od subregionu zamieszkania, choć na tle innych wyróżnia się pozytywnie Kraków (36,1% podejmujących aktywność 3 razy w tygodniu i częściej i 34,1% – robiących to 1-2 razy w tygodniu).

Mapa 21.

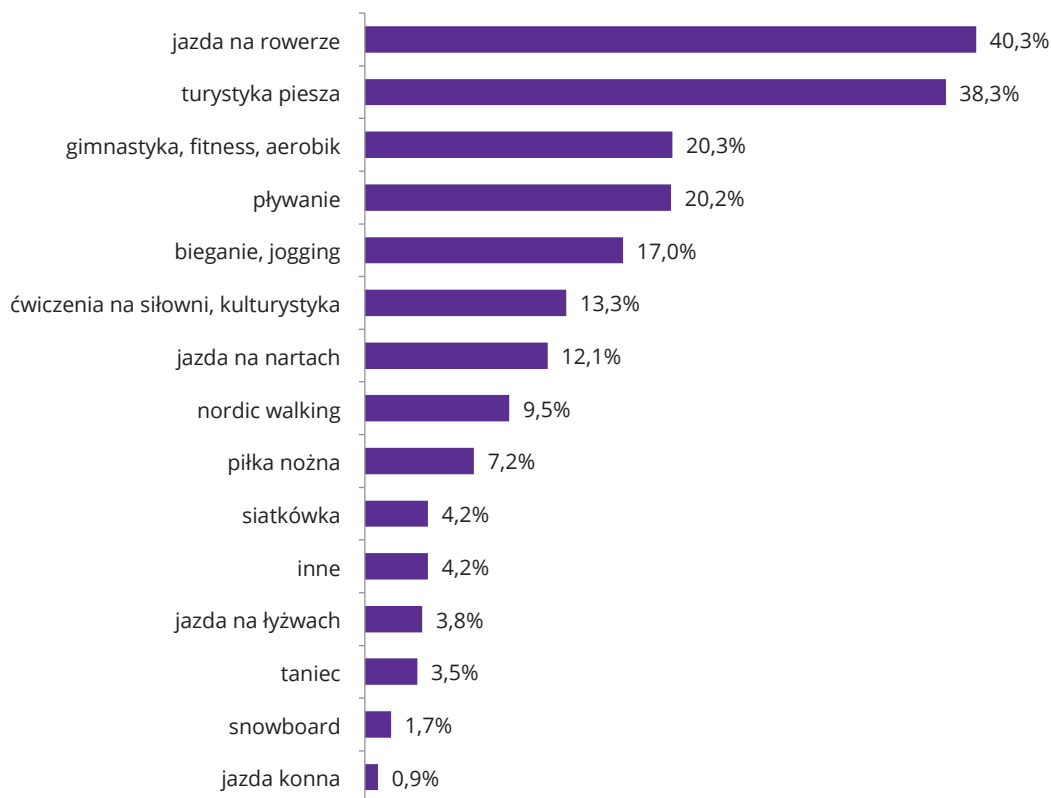
Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców województwa – przekrój subregionalny

Najpopularniejszymi aktywnościami są jazda na rowerze i turystyka piesza. Duży odsetek mieszkańców pływa, ćwiczy w klubach fitness i siłowniach, biega.

Wykres 49.

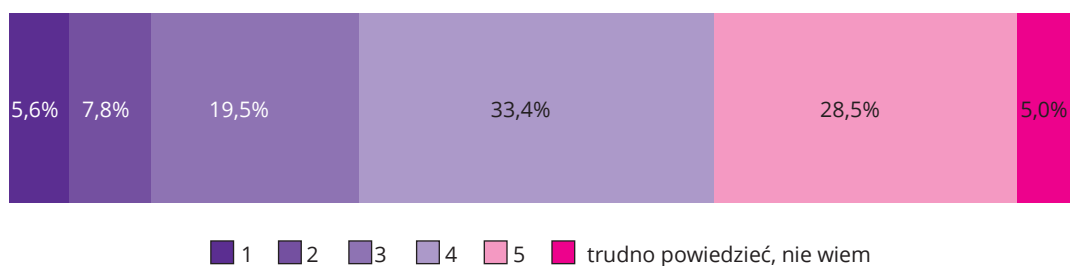
Rodzaje aktywności fizycznej/sportu uprawiane przez Małopolan (procenty nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

Małopolanie dość dobrze ocenili dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie swojej gminy (1 oznaczało bardzo słaby dostęp, a 5 – bardzo dobry) – średnio na 3,2. Przez obiekty sportowo-rekreacyjne rozumiano w badaniu boiska, hale sportowe, pływalnie, lodowiska, korty tenisowe, trasy rolkowo-biegowe czy siłownie.

Wykres 50.

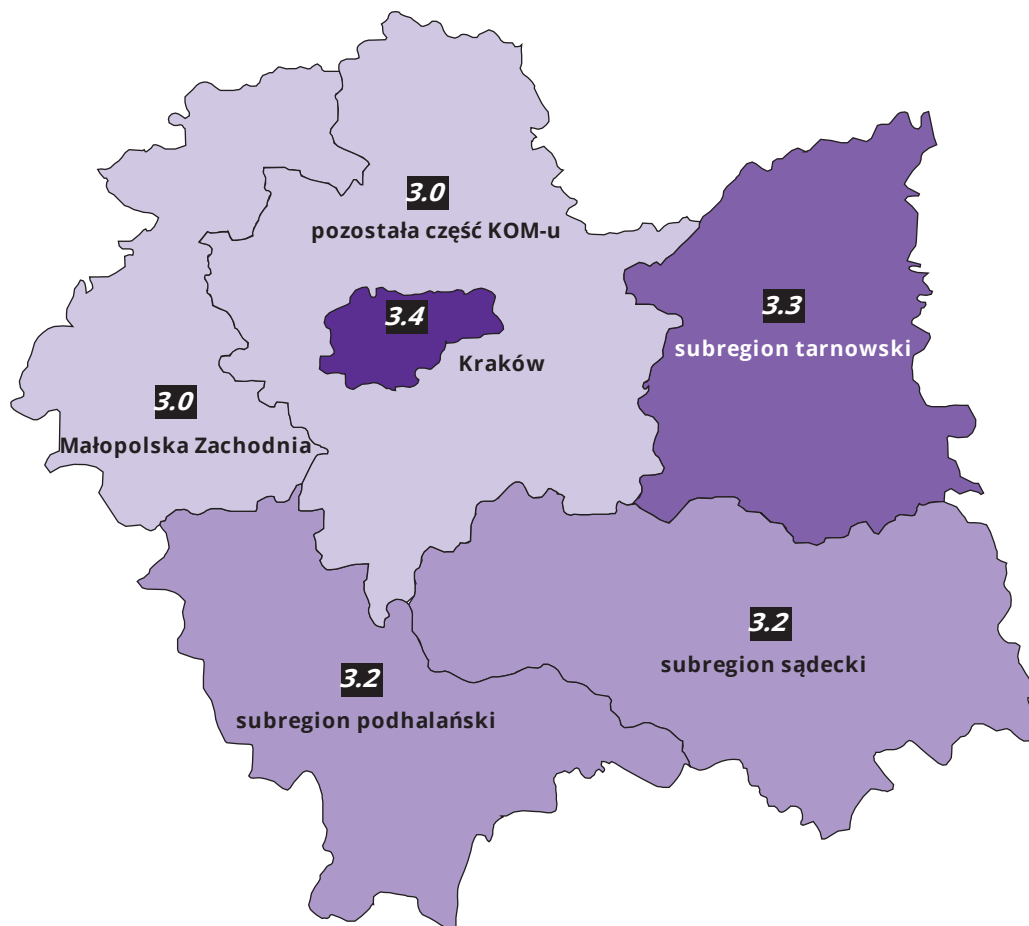
Ocena dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych, gdzie 1 oznacza bardzo słaby dostęp, a 5 – bardzo dobry

Najwyżej, co również nie powinno dziwić, dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych ocenili mieszkańcy Krakowa.

Mapa 22.

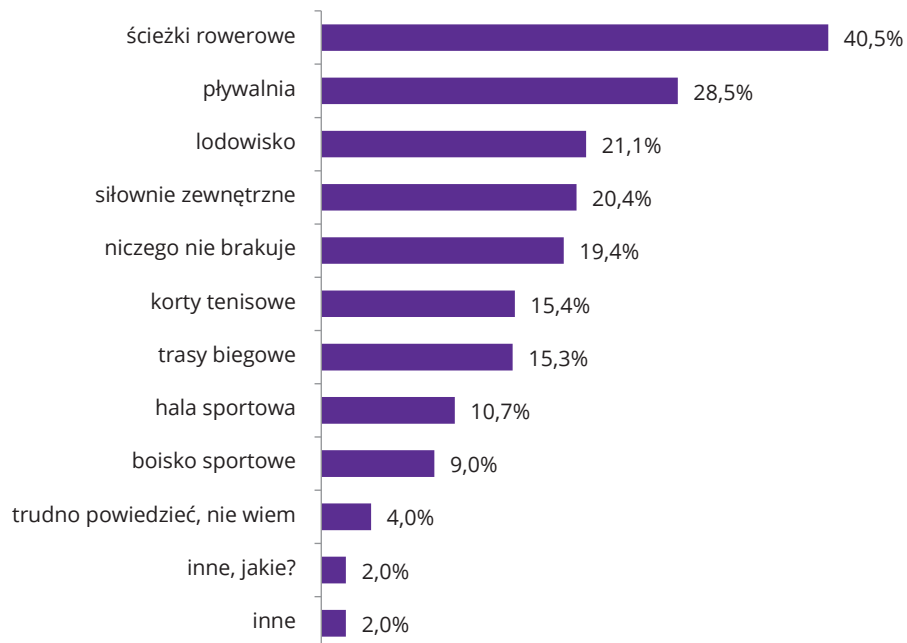
Średnie oceny dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w subregionach zamieszkania, gdzie 1 oznacza bardzo słaby dostęp, a 5 – bardzo dobry

Małopolanie uważają, że w największym stopniu na terenie ich gminy brakuje ścieżek rowerowych i pływalni. Dość spory był odsetek odpowiedzi „niczego nie brakuje”.

Wykres 51.

Rodzaje obiektów sportowo-rekreacyjnych, których brakuje w gminie zamieszkania respondenta (procenty nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena stanu swojego zdrowia przez Małopolan biorących udział w badaniu	9
Wykres 2. Charakterystyka mieszkań/domów ankietowanych	10
Wykres 3. Źródła ogrzewania domów Małopolan, którzy wzięli udział w badaniu.....	10
Wykres 4. Źródło ogrzewania domu w zależności od typu budynku zamieszkałego przez badanego.....	11
Wykres 5. Odsetek osób, które odczuwały jakiś związek z innym województwem, w odniesieniu do konkretnego regionu (wartości nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź)	13
Wykres 6. Rodzaje skojarzeń Małopolan z województwem śląskim	14
Wykres 7. Skojarzenia z województwem śląskim a wykształcenie badanych	15
Wykres 8. Skojarzenia Małopolan odnośnie województwa śląskiego (można było udzielić maksymalnie trzech odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100)	17
Wykres 9. Określenie pasujące do województwa śląskiego wybrane jako pierwsze według mieszkańców poszczególnych subregionów województwa małopolskiego	18
Wykres 10. Określenie pasujące do województwa śląskiego wybrane jako pierwsze przez ogół mieszkańców Małopolski oraz mieszkańców w wieku 18-24 lata.....	19
Wykres 11. Odsetek Małopolan korzystających z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego.....	20
Wykres 12. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu kultury świadczonych na terenie województwa śląskiego.....	21
Wykres 13. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu turystyki na terenie województwa śląskiego	23
Wykres 14. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu ochrony zdrowia na terenie województwa śląskiego	25
Wykres 15. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu rekreacyjno-sportowego na terenie województwa śląskiego	27
Wykres 16. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu religii na terenie województwa śląskiego	29
Wykres 17. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu rynku pracy na terenie województwa śląskiego	31
Wykres 18. Odsetek odpowiedzi na pytanie o korzystanie z usług z zakresu edukacji i oświaty na terenie województwa śląskiego	33
Wykres 19. Powody, dla których Małopolanie nie korzystają z usług świadczonych na terenie województwa śląskiego	35

Wykres 20. Powody, dla których Małopolanie nie korzystają z usług świadczonych na terenie woj. śląskiego – w przekroju subregionalnym.....	36
Wykres 21. Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania przez mieszkańców Małopolski.....	38
Wykres 22. Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania w zależności od głównego źródła ogrzewania domu/mieszkania	44
Wykres 23. Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza w zależności od typu budynku zamieszkania	45
Wykres 24. Przyczyny zanieczyszczenia powietrza według Małopolan (można było udzielić maksymalnie trzech odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100).....	47
Wykres 25. Przyczyny zanieczyszczenia powietrza według mieszkańców Małopolski w zależności od typu budynku zamieszkania (dom jednorodzinny/mieszkanie w budynku wielorodzinnym)	49
Wykres 26. Poszukiwanie informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza w miejscu zamieszkania – w procentach	50
Wykres 27. Poszukiwanie informacji na temat aktualnego stanu jakości powietrza w miejscu zamieszkania – przekrój subregionalny.....	50
Wykres 28. Źródła informacji o stopniu zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania, z których korzystają Małopolanie (można było udzielić maksymalnie trzech odpowiedzi, dlatego odpowiedzi nie sumują się do 100).....	51
Wykres 29. Ocena działań lokalnych władz publicznych w obszarze ochrony powietrza.....	52
Wykres 30. Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza	54
Wykres 31. Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od rodzaju ogrzewania domu/mieszkania.....	54
Wykres 32. Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od miejsca zamieszkania (dom jednorodzinny/mieszkanie w budynku wielorodzinnym)	55
Wykres 33. Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami.....	57
Wykres 34. Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy i jak często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami, a źródło ogrzewania domu	59
Wykres 35. Opinie na temat tego, czy w sprzedaży powinien być dostępny tylko dobrej jakości węgiel.....	61

Wykres 36. Opinie na temat tego, czy w sprzedaży powinien być dostępny tylko dobrej jakości węgiel, w zależności od subregionu zamieszkania	61
Wykres 37. Odsetek osób, które prowadziły/nie prowadziły w ostatnich latach prace mające na celu modernizację/unowocześnienie instalacji grzewczej	62
Wykres 38. Prace, jakie zostały przeprowadzone w ostatnich kilku latach w domach/mieszkaniach Małopolan w zakresie instalacji grzewczej	63
Wykres 39. Powody, dla których w ostatnich latach nie były prowadzone żadne prace modernizacyjne instalacji grzewczej.....	63
Wykres 40. Odsetek osób, które prowadziły/nie prowadziły w ostatnich latach prace mające na celu ocieplenie zamieszkałych budynków	64
Wykres 41. Prace ociepleniowe, jakie zostały przeprowadzone w ostatnich kilku latach w domach/mieszkaniach Małopolan.....	64
Wykres 42. Powody, dla których w ostatnich latach nie były prowadzone żadne prace mające na celu ocieplenie zamieszkałych budynków	65
Wykres 43. Plany Małopolan dotyczące prac modernizacyjnych/unowocześniających instalację grzewczą w najbliższych latach	65
Wykres 44. Powody, dla których w najbliższych latach nie będą prowadzone żadne prace modernizacyjne instalacji grzewczej w mieszkaniach/budynkach zamieszkania badanych	66
Wykres 45. Plany Małopolan dotyczące prac polegających na ociepleniu mieszkań/budynków mieszkalnych w najbliższych latach.....	66
Wykres 46. Powody, dla których w najbliższych latach nie będą prowadzone żadne prace ociepleniowe w budynkach osób badanych.....	67
Wykres 47. Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców regionu	70
Wykres 48. Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez kobiety i mężczyzn.....	70
Wykres 49. Rodzaje aktywności fizycznej/sportu uprawiane przez Małopolan (procenty nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź)	72
Wykres 50. Ocena dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych, gdzie 1 oznacza bardzo słaby dostęp, a 5 – bardzo dobry.....	72
Wykres 51. Rodzaje obiektów sportowo-rekreacyjnych, których brakuje w gminie zamieszkania respondenta (procenty nie sumują się do 100, gdyż można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź).....	74

SPIS MAP

Mapa 1. Wielkość próby w subregionach	8
Mapa 2. Siła związków rodzinnych, zawodowych, towarzyskich i sentymentalnych z sąsiadującymi województwami	14
Mapa 3. Rodzaje skojarzeń z województwem śląskim a subregion zamieszkania	16
Mapa 4. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie kultury na terenie województwa śląskiego	22
Mapa 5. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie turystyki na terenie województwa śląskiego.....	24
Mapa 6. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług w zakresie ochrony zdrowia na terenie województwa śląskiego	26
Mapa 7. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu rekreacyjno-sportowego na terenie województwa śląskiego.....	28
Mapa 8. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu religii na terenie województwa śląskiego	30
Mapa 9. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu rynku pracy na terenie województwa śląskiego.....	32
Mapa 10. Odsetek osób w subregionach województwa małopolskiego korzystających z usług z zakresu edukacji i oświaty na terenie województwa śląskiego.....	34
Mapa 11. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w województwie małopolskim w 2015 r.....	39
Mapa 12. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 w województwie małopolskim w 2015 r.....	40
Mapa 13. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2015 r.....	41
Mapa 14. Koncentracja pyłu PM10 w krajach Europy – dane za 2013, źródło: „Air quality in Europe – 2015 report”	42
Mapa 15. Koncentracja pyłu PM2,5 w krajach Europy – dane za 2013, źródło: „Air quality in Europe – 2015 report”	43
Mapa 16. Odsetek Małopolan zamieszkałych w poszczególnych subregionach oceniających stopień zanieczyszczenia powietrza w miejscu zamieszkania na „bardzo duży” i „duży”	46
Mapa 17. Najistotniejsze według mieszkańców przyczyny zanieczyszczenia powietrza – przekrój subregionalny	48
Mapa 18. Ocena działania władz gminy/miasta w zakresie jakości powietrza – przekrój subregionalny.....	53

Mapa 19. Odsetek odpowiedzi na pytanie, czy władze gminy/miasta powinny podejmować działania mające na celu zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, w zależności od subregionu zamieszkania.....	56
Mapa 20. Odsetek odpowiedzi na pytanie o to, czy i jak często można się spotkać z przypadkami, aby w jakimś gospodarstwie domowym palono śmieciami.....	58
Mapa 21. Częstotliwość podejmowania aktywności fizycznej przez mieszkańców województwa – przekrój subregionalny.....	71
Mapa 22. Średnie oceny dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w subregionach zamieszkania, gdzie 1 oznacza bardzo słaby dostęp, a 5 – bardzo dobry	73

SPIS TABEL

Tabela 1. Próba założona do badania CATI	80
Tabela 2. Próba zrealizowana.....	81
Tabela 3. Stopa zwrotu wyliczona na poziomie ogólnym i dla poszczególnych subregionów....	81
Tabela 4. Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem płci.....	81
Tabela 5. Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem wieku.....	82
Tabela 6. Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem wykształcenia.....	82

METODA ZBIERANIA INFORMACJI

Przeprowadzono 3 000 wywiadów telefonicznych wspomaganých komputerowo – CATI (n=3 000) wśród Małopolan w 6 obszarach terytorialnych. Obszary zostały wyróżnione zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020 z dodatkowym wyłączeniem miasta Krakowa:

- Kraków,
- pozostała część Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego [KOM] (powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki),
- subregion tarnowski (miasto Tarnów oraz powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski),
- subregion sądecki (miasto Nowy Sącz oraz powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki),
- subregion podhalański (powiaty: nowotarski, suski, tatrzański),
- Małopolska Zachodnia (powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, wadowicki).

Dobór próby został dokonany w oparciu o operat telefonów stacjonarnych (50%) oraz komórkowych (50%). Miał on charakter doboru losowego warstwowego nieproporcjonalnego.

Tabela 1.

Próba założona do badania CATI

Subregion	18-24		25-44		45-59		60 i więcej		RAZEM
	M	K	M	K	M	K	M	K	
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	29	28	99	97	60	60	54	72	499
Kraków	20	20	98	104	50	57	60	90	499
tarnowski	31	29	97	93	61	60	54	75	500
sądecki	34	32	99	95	62	60	50	69	501
podhalański	33	31	96	95	61	60	52	73	501
Małopolska Zachodnia	26	25	95	90	61	63	58	81	499
RAZEM	173	165	584	574	355	360	328	460	2999

Tabela 2.

Próba zrealizowana

Subregion	18-24 lata		25-44 lata		45-59 lat		60 lat i więcej		Ogółem
	K	M	K	M	K	M	K	M	
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	29	31	86	92	60	61	82	59	500
Kraków	28	29	90	94	61	60	79	59	500
tarnowski	25	26	82	90	64	61	89	63	500
sądecki	31	32	95	91	60	61	73	57	500
podhalański	31	34	95	93	60	62	70	55	500
Małopolska Zachodnia	20	20	95	92	58	50	99	66	500
RAZEM	164	172	543	552	363	355	492	359	3 000

Tabela 3.

Stopa zwrotu wyliczona na poziomie ogólnym i dla poszczególnych subregionów

Subregion	Stopa zwrotu
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	14,28%
Kraków	11,61%
tarnowski	12,25%
sądecki	13,51%
podhalański	13,66%
Małopolska Zachodnia	13,29%
Ogółem	13,10 %

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone wśród osób, które ukończyły 18 lat, na przełomie października i listopada 2016 roku.

Tabela 4.

Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem płci

Subregion	płeć		Suma końcowa
	Kobieta	Mężczyzna	
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	51,60%	48,40%	100,00%
Kraków	54,40%	45,60%	100,00%
tarnowski	51,40%	48,60%	100,00%
sądecki	51,20%	48,80%	100,00%
podhalański	51,80%	48,20%	100,00%
Małopolska Zachodnia	52,00%	48,00%	100,00%
Suma końcowa	52,07%	47,93%	100,00%

Tabela 5.

Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem wieku

Subregion	wiek				Suma końcowa
	18-24 lat	25-44 lata	45-59 lat	60 lat i więcej	
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	11,40%	36,80%	24,20%	27,60%	100,00%
Kraków	8,00%	37,40%	21,60%	33,00%	100,00%
tarnowski	12,00%	35,60%	24,20%	28,20%	100,00%
sądecki	13,00%	37,60%	24,40%	25,00%	100,00%
podhalański	12,60%	37,20%	24,20%	26,00%	100,00%
Małopolska Zachodnia	10,20%	34,40%	25,00%	30,40%	100,00%
Suma końcowa	11,20%	36,50%	23,93%	28,37%	100,00%

Tabela 6.

Ogólna charakterystyka zrealizowanej próby względem wykształcenia

Subregion	wykształcenie				Suma końcowa
	podstawowe, gimnazjalne	średnie lub policealne	wyższe	zasadnicze zawodowe	
Małopolska Zachodnia	2,20%	44,20%	36,60%	17,00%	100,00%
Kraków	0,80%	33,60%	58,80%	6,80%	100,00%
Krakowski Obszar Metropolitalny (bez Krakowa)	2,80%	43,00%	37,20%	17,00%	100,00%
podhalański	2,80%	45,40%	36,40%	15,40%	100,00%
sądecki	3,20%	42,00%	38,80%	16,00%	100,00%
tarnowski	2,20%	44,60%	36,40%	16,80%	100,00%
Suma końcowa	2,33%	42,13%	40,70%	14,83%	100,00%

W każdym z subregionów przebadano po 500 respondentów, co spowodowało niejednakowe prawdopodobieństwo wyboru jednostek populacji do próby. W celu skorygowania struktury próby tak, by pod względem wybranych zmiennych odpowiadała ona strukturze populacji generalnej, zastosowano wagi. Wagi odnosiły się do 3 zmiennych:

- 1 Obszar terytorialny.
- 2 Wiek respondenta.
- 3 Płeć respondenta.

Wagi poszczególnych zmiennych zostały określone na podstawie danych Banku Danych Lokalnych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Obliczenia końcowe wskazały, że pewne zbiorowości należało doważyć, inne zaś odchudzić.

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72 B, 30-552 Kraków

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

